

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 329 — GOD. VIII.

ŠIBENIK, 1. SIJEČNJA 1959.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Risto Tošović

VELIKI ČIN ŽIVOTA

»O, neka istina srca moga i dalje pjeva na brijegu visokom dok godina jedna ne o... — kazao je pjesnik. Zar nam ovi stihovi prozračni i iskreni, ne krivaju samu suštinu našeg boravka na ovoj planeti? Okruženi mnogim videnim i nevidenim stvarima, u pejzažima koji su nam dati koje svakočasovno mienjamo, mi ispraćamo godine, jednu za drugo, ali nikada sa suzama, nikada tužni i sa pomućenim očima: uvijek sa željama da istina našeg srca i dalje pjeva sa svoga visokog brijega. Ima u tome jednostavnom ljudskom opredjeljenju neke vječe ljepote koja traje uprkos svih pomama i svih užasa života. Ona, ije svega, govori da se čovjek ne boji života i da taj život, makar i prolazan, trenutno, samo jedan kratkovječni bljesak u bezgraničnom vremenu i prostoru, jeste jedna sveobuhvatna punoća, blaštvo koju prolaznost samo dopunjuje, koje se svojim duboko ljudskim smislom odužuje.

Moramo međutim, prihvatiti da nikome nije milo saznanje o tome da bilo šta oduzima svoga života. Ali, zar on to zaista čini kad ispraća jednu godinu da se bacio u naručje druge? On govori sebi: Evo, još jednu godinu izrem iz svoga kalendara — da li sam zaista više izgubio ili više do? Trenutak razmišljanja je dovoljan da u njegovom sjećanju iskrsnu nepovratni trenuci, prohujalog života. On jasno vidi pređeni put, i tek je to slika puta koji se penje uz brijeg, visinama, gdje se očituje nuda nova bogatstva. Možda je taj put bio ponekad i izlokan, možda smo na tom putu često i posrtali, ali zar ima čovjeka koji nije žao da ide naprijed i koji nije sanjao sretanje sa još nevidenim otkrivenjima života? Ima istine u tome: da svaki naš učinjeni korak, i svaki za nas osvojeni dan — čini našu misao bogatijom. To je veliki čin života!

Ali, svako razmišljanje o mu uvijek traži da ga odgonetnemo: šta je to što nas ispunjava sigurnošću i duhovnom vedrinom uprkos saznanju da vrijeme prolazi, da naš život u njemu prolazi?

To je ono osjećanje da i, dosadašnje življenje nije bilo prazno i beznačajno. Najednom, se suočavamo sa činjenicom da je punoća našeg dosadašnjeg života rezultat one unutrašnje sadržine koju smo ostvarili svojom svakodnevnom aktivnošću. Davno je već rečeno da je čovjek onakavko se ispoljava: ako svoj život nisam znao da ispunim nekom stvarnom, djelatnom sadržinom, ako nisam umio da nađem u njemu u čemu će se moja ličnost svakodneвно potvrđivati, — onda taj život za mene prazan, nesadržajan, blijed i ništavan. Ja tad šta ne mogu vidjeti ni iza ni ispred sebe. Godine koje su prole — bile su uzaludne. Godine koje mi dolaze u susret — neizvjesnu i mutne godine.

Malo je među nama onih ljudi koji se mogu prisno osjećati u takvom stanju stvari. Naše su mnogo tovo uvijek iznad te beznačajnosti. Kad u svom sjećanju objaju svoj život — pred našim ljudima se ukazuje jedno bogatstvo sadržaja iz kog su oni svestrano crpili svoje životne mogućnosti. Upravo, njihova prošlost ocrta put kojim su se, korak korak, često po cijeni velikih napora i žrtava, primicali onim ciljevima u kojima su ostvarili punoću svoga života. Taj put je kroz Revoluciju koja je mi-

jenjala osnove starog načina života i postavljala temelje novog. Sve ono što je poslije nje uslijedilo — bio j razumni nastavak njenih duboko ljudskih opredjeljenja. Iznad svega, ona je ostvarila sve mogućnosti da se izvrši puno sjedinjavanje intimne strane našeg života sa općim stremljenjima. Tako se, bez obzira na sve teškoće, i uprkos svim teškoćama, koje su nam dobro poznate, u našoj zemlji ostvaruje socijalističko društvo koje svoj »opći princip« izgrađuje na osnovu najintimnijih potreba, interesa i težnji naših radnih ljudi. Mnogo puta smo bili u situaciji da taj princip moramo da branimo, jer su drugi zahtijevali da ga se odrekemo. Ali, uprkos svemu, mi smo mu ostali vjerni, jer smo znali da je put koji smo izabrali, naš put i za nas najbolji put. To je put ljudskog dostojanstva, mira, nacionalne nezavisnosti i blagostanja. Naravno, mi nikada nismo ni pokušali da svoje iskustvo i svoj način mišljenja nametnemo drugima. Naprotiv, uvijek se išlo za tim, da se tuđe iskustvo i tuđi način mišljenja nametne nama. Ipak, mi smo ostali nepokolebljivo dosljedni sebi. To nam je obezbjedilo velike uspjehe u privredi, u iznalaženju takvih društvenih organizama koji su najpodesniji za nas i kroz koje najneposrednije mogu da dođu do izraza volja i potrebe naših ljudi. Također, to je bio onaj činilac koji nam je osigurao značajan ugled među svim slobodoljubivim narodima svijeta. Jugoslavija je postala zemlja čiji glas trezvenosti se uvijek rado sluša.

Zato naši radni ljudi svaku novu godinu dočekuju s radošću i ponosom. Sjećanja na protekle godine ispunjavaju ih gordošću: sve što su radili — činili su svjesno i sa mišlju da to rade za svoje dobro i za dobro svih. Sjećaju se onih starih poslijeratnih pejzaža koji su ih okruživali. Sada se ta slika potpuno izmijenila. Novi gradovi i nova sela. Novi putevi i nove željezničke pruge. Slika jednog velikog napretka. Iznad svega, sigurnost i vjera u budućnost. Zato oni s punim pravom mogu da prisvoje pjesnikove riječi:

»O, neka istina srca moga i dalje pjeva sa visokog brijega dok godina jedna ne obrne«.

Novogodišnja čestitka radnog naroda Titu

Predsjednik CV Saveza sindikata Jugoslavije Svetozar Vukmanović uputio je predsjedniku Republike Josipu Brozu Titu ovu novogodišnju čestitku:

Dragi druže Tito

U ime Saveza sindikata Jugoslavije, u ime svih članova sindikata i radnih ljudi naše zemlje čestitamo Ti Novu 1959. godinu, uz najbolje želje za Tvoje lično zdravlje i sreću i za daljnje sve veće uspjehe u Tvojim neumornoj djelatnosti u korist mira i socijalizma. Ovo nije prvi put, da novogodišnji praznik dočekuješ daleko od nas, na putovanjima, u koja krećeš kao pobornik aktivne mirosljubive koegzistencije, kao pobornik prijateljstva i razumijevanja među narodima. Ali i onda, kad si izvan zemlje, Tvoju prisutnost među nama svi osjećamo — u toplim i budrim riječima Tvojih novogodišnjih poruka u Tvome velikom djelu, s kojim i za koje živimo.

Uvjereni, da svaka nova godina dovodi radničku klasu i narode naše zemlje sve bliže historijskim

ciljevima borbe najnaprednijih snaga čovječanstva, sve bliže onim ciljevima, na koje su upozorili najveći revolucionarni umovi, mi ćemo od prvog dana iduće godine svesrdno prionuti uz poslove koji nas čekaju, znajući, da svaki naš napor i uspjeh povećava snagu Tvojih riječi i Tvojih djela — kao što i svaki Tvoj uspjeh povećava i jača naše snage.

Prijateljstvo i ljubav, s kojom Te susreću domaćini na Tvom sadašnjem putu, još jedamput nam pokazuju da ugled naše zemlje neprekidno raste, i da su sve jače i mnogobrojnije snage mira, nezavisnosti i slobode. Koristimo se i ovom prilikom, da Te zamolimo, da nared prijateljskim narodima zemalja, koje posjećuješ, budeš tu-mać i naših najljepših želja za njihov napredak — za njihovu budućnost u miru, sreći i obilju.

Sretna Ti Nova godina, druže Tito, i mnogo uspjeha na Tvome putu mira.

Predsjednik
Centralnog vijeća SSSJ
Svetozar Vukmanović Tempo

Naše perspektive

Široka siva trasa Jadranske ceste već se nekoliko godina postepeno i planski spušta prema jugu. Putuje cesta, da bi od Mrne do Bojane, od Kopra do Ulcinja podijelila sve što je lijepo i značajno na našoj morskoj obali, da bi povezala sve što je privredno i turistički korisno, da bi unijela nove žvosti i novog smisla u životni krivotok ovih krajeva duž trase, gdje živi preko dva milijuna stanovnika.

U smjeru 1958. asfaltna cesta stigla je do centra našeg prvog susjedstva — u Zadar. Da, tako treba reći — tu, do prvog susjedstva, jer moderna cesta i brza prijevozna sredstva smanjuju svijet, približuju gradove i ljude.

Polovina Jadranskog puta je skoro gotova. S proljeća će na 400 kilometara nove široke asfaltna ceste poteći novi život. Prosječno svakog sata prolazit će ovom cestom putnički autobusi u oba pra-

veću Zadra, Rijeke i Pule, da spominjemo sve druge turističke automobile i motorna vozila.

Da, prvim danima Nove godine Jadranska cesta spremat će se na put pravcu Šibenika. Najprije Biograda, a onda, koliko doteče i novca — dalje prema Sisku. Krenut će kao jedan od najvažnijih novogodišnjih poklona ovog praznika. Prije no što istragamo prvi listić na kalendaru 1960. bit će na ulazu iz Zadra i ulazu u Split, u Trogiru i Primosćenu, pravcu i Biogradu — jedan praznik ne označen u kalendaru, nik spajanja tih gradova, mi ih selu novom vezom — modernom asfaltnom cestom.

Za potpuno dovršenje autoputa uz obalu naša zajednica uložila je milijardi dinara. Zato u ovom trenutku, nije jedina aktualna tema i kako će se izgraditi ovaj put, već što mi svi zajedno živimo na ovom području, otkriveni bilo u kojoj komunalno-privrednoj ili turističkoj organizaciji moramo učiniti, da taj prometni film u cjelini duž kilometara, ne bude isprekidani presjecan neodnostima. Jednostima za one, koji ga praju kroz automobilske ekrane za gledanje i uživanje u njemu, »ulaznicu«, kao što to kad se odlučuje, da gledaju drugi film na ekranu matematografa.

JADRANSKI PUT OBLIKUJE SE SA PSIHOLOŠKOG I ESTETSKOG STANOVISTA KAO JEDAN DUGOMETRAŽNI FILM, DUG 800 KILOMETARA, KOJI ĆE BITI PRIKAZAN PUTNICIMA NA EKRANU AUTOMOBILSKOG STAKLA, U KOJEM ĆE ZA ČITAVO VRIJEME VOŽNJE SAVRSENO UŽIVATI

Sretna 1959!

- 1) Što smatrate najznačajnijim uspjehom, a što najvećom slabošću u razvitku Vaše komune?
- 2) Što je učinjeno da se poboljšaju uvjeti života građana?
- 3) Kako dolaze do izražaja mišljenja i prijedlozi građana?

Odgovore smo primili iz Knina, Skradina, Kistanja i Primoštena.

BOŽO RADIĆ, predsjednik NO općine Knin

1

Zahvaljujući pomoći zajednice, koja je uz lokalna sredstva investirala oko 9 milijardi dinara i uspjesima naših radnih ljudi, naša komuna postigla je značajne rezultate. Od posebnog je značaja izgradnja nove tvornice vijaka, Ciglane u Strmići, izgradnja dvaju mlinova, proširenje rudnika gipsa i nekih drugih manjih objekata, što je omogućilo korjenitu promjenu u strukturi proizvođačkog stanovništva. Posebno treba istaći kolektiv tvornice vijaka, koji je na najboljem putu da uspješno riješi neka uska grla proizvodnje, što će omogućiti povećanje bruto proizvoda za daljnjih 400 milijuna uz neznatna ulaganja od 60,000,000 dinara. U toku su pripreme daljnje proširenja kapaciteta, za što postoje izvanredno dobri uslovi, budući da je plasman proizvoda u potpunosti riješen.

Pored toga, proširenje i izgradnja željezničkog čvora i pruge Knin - Zadar imat će znatnog utjecaja za daljnji privredno-ekonomski razvitak komune. Najznačajniji su uspjesi, pored ostalog, i u tome, što su stvoreni uslovi za zaposlenje 5.000 radnika i službenika. Daljnji naš perspektivni razvoj garantira, da će se taj broj povećavati. Samo željeznički čvor i proširenje tvornice vijaka omogućit će zaposlenje još 700 novih radnika.

U oblasti poljoprivrede, koju smatramo problemom broj jedan, zabilježeni su rezultati, posebno na unapređenju stočarstva, uvođenju savremenijih agrotehničkih i zootehničkih metoda, postepenog uvođenja mehanizacije, izgradnja mljekare, koji je već danas, imaju snažan utjecaj na mijenjanje društvenih odnosa na selu i podsticaj proizvođača na proizvodnju za tržište. U tom pogledu poljoprivredne zadruge i ostali društveno-politički faktori imaju ne malu ulogu. Nažalost, poljoprivredne zadruge svoju aktivnost još uvijek usmjeravaju na trgovinu i ugostiteljstvo, umjesto na unapređenje poljoprivredne proizvodnje, što im i jeste osnovni zadatak.

2

Poboljšanje životnih uvjeta građana poklonjena je posebna pažnja. Međutim, nedovoljna financijska sredstva razlog su, da još uvijek neka pitanja iz objektivnih razloga nisu mogla biti riješena. Glavna pažnja usmjerena je na bolju opskrbu grada, pa je NO općine u zadnje vrijeme donio niz odgovarajućih mjera, koje imaju za cilj stabilizaciju cijena na tržištu. Osnovni problem opskrbe vodom je riješen time, što je izrađen gradski vodovod i glavna arterija kanalizacije, a izgradnjom dalekovoda Miljacka - Knin riješen je problem rasvjete i ujedno stvoreni preduslovi za daljnju elektrifikaciju sela. U bližoj budućnosti na redu je izgradnja dvaju 10 Kw vodova prema Kosovu i Strmići. Putem stambene zajednice i komunalnog poduzeća organizirano je vršenje raznih uslužnih službi građanima, a u pripremanju su daljnja proširenja raznih servisnih službi.

Iako je na području komune za nekoliko razdoblje gotovo u svaku selu izgrađena nova ili adaptirana škola, školski prostor pred-

stavlja jedan od najtežih problema. Ne manji problem je i stambeno pitanje, koje se naporima organa vlasti, privrednih organizacija i JNA zadnjih, a naročito ove godine, ozbiljnije rješava. U ovoj godini izgrađeno je ili se nalazi u završnoj fazi 94 stana.

Posebno treba naglasiti, da je ove godine postignut napredak u organizaciji zdravstvene službe, gdje je osim bolnice, Doma narodnog zdravlja - u selima otvoreno 6 sektorskih ambulanti, što znači da je cjelokupno područje obuhvaćeno, u koje u određene dane odlaze zdravstveni radnici. Takva organizacija zdravstvene službe bez sumnje je sposobna da preuzme na sebe i zadatak zdravstvene zaštite građana van radnog odnosa, koji problem se ozbiljno izučava. Konačno, garancija je za to 14 liječnika, koji danas djeluju na našem području, a uskoro će se taj broj povećati sa još 3 liječnika specijalista. U takvoj situaciji stvoreni su osnovni preduslovi objedinjavanja zdravstvene službe,

ŠIME PAIĆ, predsjednik NO općine Skradin

1

Najznačajnijim uspjehom u razvitku komune SKRADIN u toku 1958. godine smatram sljedeće: - što nam je rudnik mrkog uglja u Dubravcima poslovao tokom čitave godine rentabilno i čak s izvjesnim dobitkom, za razliku od poslovanja u 1957. godini, kada je završio bilancu s oko 10 milijuna dinara gubitka, što je za ovu komunu, a i za sam kolektiv predstavljalo veliko opterećenje.

— uspjeh je za naše uslove i to,

što smo napokon izvršili niz pripremni radnji u tvornici kreča za probu na proizvodnji opeka. Treba istaći, da je omladina Skradina i okolnih sela za posljednja 3 mjeseca dala na dobrovoljnim radovima oko osposobljavanja tvornice više od 5.000 radnih sati.

— radilo se intenzivno i na izgradnji triju osnovnih škola i to: u Velikoj Glavi, Laškoviću i Rupama. U selu Velika Glava i Lašković mještani su već podigli školu do krova, a u Rupama su također otpočeli sa radom. Vrijednost radova, koje su mještani tih triju sela postigli na izgradnji osnovnih škola kreće se između 12 - 14 milijuna dinara.

— poljoprivredne zadruge Skradin, Bratiškovci i Bribirske Mostine, prema dosadašnjem stanju, poslovale su uspješno i sve se više orijentiraju, naročito prve dvije, na proširenje svojih ekonomija (sadržaj vinograda, višanja i sl.).

Najvećom našom slabošću smatramo to, što prema društvenom planu i budžetu nismo ostvarili planirane prihode. Ovdje mislim naročito na podbačaj prihodne stavke poreza na promet vina i rakije. Ovaj vid prihoda ostvaren je za svega 70,5 posto iz razloga što je na realizaciju ove stavke prihoda imala utjecaja i dogovorna cijena vinu.

2

Iz već navedenih razloga ne može se govoriti ni o poboljšanju uslova života građana. Nerazvijena

t.j. bolničke i vanbolničke u jedinstveni zdravstveni centar, čije rješenje ne bi trebalo odlagati.

3

Velika se pažnja poklanja prijedlozima i primjedbama građana, koje se zatim ozakonjavaju od strane NO općine, nakon svestranog razmatranja. Svi prijedlozi, razumije se ukoliko su u skladu sa zakonskim propisima i našim mogućnostima, proučavaju se i prilazi se njihovoj realizaciji. Ima i takvih prijedloga i to vrlo često takve prirode, koji prelaze okvire naše mogućnosti, iz objektivnih razloga ne rješava ih se, na što naši građani neopravdano reaguju. Takva pitanja nastoje se objasniti, iako ne u svakom konkretnom slučaju, što je posljedica nedovoljne aktivnosti pojedinih izbornih organa, naročito mjesnih odbora, koji ne pokazuju neku osobitu aktivnost. To nameće potrebu pojačanja odgovornosti odbornika i njihove aktivnosti u radu sa biračima. Od osobite važnosti je za daljnji razvitak našeg društvenog mehanizma, da inicijativa široka borba mišljenja oko praktične politike na raznim područjima života dolazi do potpunijeg izražaja.

općina, kao što je skradinska, nema nekih svojih fondova, odakle bi mogla planirati izgradnju pojedinih komunalnih, zdravstvenih, prosvjetnih i dr. objekata.

Imam utisak da je rad narodnog odbora, bez obzira na njegove sve veće nadležnosti, čisto administrativne prirode. Sigurni prihodi jedva nam mogu pokriti lične rashode.

3

Mišljenja i razni prijedlozi građana u rješavanju svih problema dolaze načešće preko zborova birača, mjesnih odbora, te raznih savjeta NO-a. Mišljenja i prijedlozi se odnose naročito na rješavanje raznih komunalno - prosvjetnih objekata. A Narodni odbor upozna je i zborove birača sa svojim društvenim planovima i budžetima. Tako, na primjer, ovogodišnji društveni plan i budžet općine pretresen je na svim zborovima birača.

Zaključke sa zborova birača i sastanaka mjesnih odbora posebno smo evidentirali, kako bi mogli imati nad njima svakodnevnog uvida i kako bi ih mogli prema mogućnostima riješavati.

Razgovor sa narodnim zastupnikom Zvonom Jurišom

Socijalistički odnosi i veća proizvanja

S obzirom na značaj koji se pridaje unapređenju poljoprivrede i socijalističkom preobražaju sela i u tom procesu samim poljoprivrednim zadrugama, zamolili smo drugu Zvonu Jurišića, narodnog poslanika u Vijeću proizvođača Sabora NR Hrvatske i predsjednika Zadružnog saveza kotara da za hitno naše lista odgovori na neka pitanja iz kojih bi se mogla sagledati slika sadašnjeg stanja i osnovna perspektiva na tome polju rada. On se rado odazvao našoj molbi i na postavljena pitanja dao odgovore iz kojih se vidi da je pitanje unapređenja poljoprivrede i stvaranje socijalističkih odnosa na selu usmjeravano od strane Kotarskog komiteta SK i u skladu sa linijom SK usvojenom na VI. i VII. kongresu.

Na pitanje — što je karakteristično za razvitak zadruga u protekloj godini i kakvi su uspjesi postignuti na tome da se zadruge učvrste kao socijalističke privredne organizacije — drug Jurišić je odgovorio:

— Razvitak zadruga u 1958. godini odvijao se u granicama i u skladu jedne određene politike i orijentacije u poljoprivredi, koja je zacrtana u zaključcima plenuma Kotarskog komiteta SK posvećenom pitanjima unapređenja poljoprivrede i razvitka zadruga. Kao rezultat takove politike i a-

VASO NIKOLIĆ, predsjednik NO općine Kistanje

1

U značajnije uspjehe postignute u 1958. godini svakako spada ozbiljniji dogovor o izgradnji Kistanjsko - Bukovičkog vodovoda, čija je izrada investicionog programa trebala biti gotova do kraja februara 1959. godine. Idejni projekat izgradnje ovog vodovoda predviđa dvije etape izgradnje. Prva etapa, za koju se radi investicioni program, obuhvaća sela: Ivoševce i Kistanje, uključivši željezničko stajalište u Ivoševcima i željezničnicu Kistanje. Investiciona sred-

stva za I. etapu iznose 184.000.000 dinara, a čija izgradnja bi trebala da uslijedi tokom 1959. godine. II. etapa predviđa opskrbu vodom ostala sela na području ove općine. Za rješavanje ovog teškog problema sa kojim se bore Bukovčani, investiciona sredstva iznose 882 milijuna dinara.

Značajni uspjeh postignut je i u pogledu elektrifikacije sela. Tako je u ovoj godini potpuno završen dalekovod Kistanje — Devrske u dužini od 10 km sa trafo-stanicom i transformatorom, u što su uložena sredstva od 10.000.000 dinara.

Kao našu najveću slabost subjektivne prirode, smatram da je podbačaj u merinizaciji ovaca. Istina na području općine i ove godine merinizirano nešto oko 1.200 komada ovaca zadržnog i privatnog sektora, ali samo na donjem području općine jednom akcijom seljaci su prijavili 600 kom ovaca za merinizaciju. Uslijed nemarnog odnosa u pogledu organizacije posla, ni jedna

ovca na tom području nije merinizirana. Slična stvar dogodila se i na gornjem dijelu općine.

2

Na polju prosvjete i školstva postignuti su vidni rezultati. U ovoj godini formirano je 7 centralnih osmogodišnjih škola u koje su sva djeca ovog područja obuhvaćena u obavezno osmogodišnje školovanje. Problem prosvjetnog kadra više - manje je riješen u svim školama. Uz pomoć republičkog savjeta za školstvo, koji je osigurao sredstva u iznosu od 6 milijuna dinara u vidu investicija, počeli smo rješavati teški prostorni problem osmogodišnje škole u Kistanjama koju pohađa preko 450 daka, a koja je dosad posjedovala svega 4 učionice. Važno je istaći, da su seljaci Kistanja na dobrovoljnoj bazi, a za potrebe dogradnje ove škole, upalili krečanu kapaciteta cca 2 vagona živog vapna, nabavili preko 60 m³ kamena.

U toku ove godine, bar djelomično, je riješen problem ljeko-

IGNACIJE ERCEGOVIĆ, predsjednik NO općine Primošten

1

Jedan od najznačajnijih uspjeha ovog Narodnog odbora je u tome što je NO općine uz saradnju svih poljoprivrednih zadruga uspio pokrenuti akciju oko elektrifikacije. Izrađen je investicioni elaborat za izgradnju visokonaponskih i niskonaponskih mreža u cijeloj području općine. Težnja ovog NO općine i svih građana je u što kraćem roku elektrifikirati sva mjesta. Za tu svrhu kupljeno je u J. Primoštenu 10 milijuna dinara, i u Primošću je izvršena instalacija električne mreže, u B. Primoštenu sakupljeno je oko 5.000.000 dinara, čija je čitavom području općine rešeno 2 posto od svih prihoda starosti, tako da je do sada sakupljeno oko 30.000.000 dinara.

Drugi važniji uspjeh je u tome, što je na području općine ostvareno 100 posto djece u osmogodišnjem školovanju. Osnovane tri potpune osmogodišnje škole kojima je dovoljan broj protnih radnika i nastava u ovim loma odvija se bez naročitih teža. I na ostalim školama, kojih 10, nastava se odvija potpuno normalno, osim u četiri škole.

Jedna od najvećih slabi Narodnog odbora je u neuvanju obaveza oko naplate porezi društvenih prihoda pa je zbog toga nastao problem oko redovne isplate plaća radnika i službe, kao i

va na ovom području. Otvoren je depo lijekova u okviru zdravstvene stanice.

Još uvijek otaje otvoren problem saobraćaje veze s Ervenikom i ostalim isputnim selima ovog područja. Selo Ervenik udaljeno je od središta općine od 18 do 25 kilometra na kojoj relaciji nema nikakv saobraćajna sredstva. Zahvaljujući u prvom redu nerazumijevaju šibenskog Auto-transportnog poduzeća ovaj problem ni do danas nije riješen, tako da su ljudi iz ovog sela i dalje prinudeni i za i najstnije potrebe pješace

3

Vodi računa o mišljenju i prijedlozima građana. Naime, svako konstruktivno mišljenje odnosno prijedlozi pojavi se na zboru birača ili inerencciji Socijalističkog saveza Nakon što se ta pitanja usvoje u zboru birača, onda se ide na sjednicu NO općine, koji ih na svojoj sjednicama formalno i o-

zjenja budžeta u cijelosti. U vrijeme to se stanje postepo počelo poboljšavati.

2

Vodilo se računa i o poboljšanju uvjeta života građana. Trgovina se uglavnom odvija preko šest poljoprivrednih zadruga i jedne prodavaonice poduzeća »Sloga« iz Šibenika. Sve poljoprivredne proizvode otkupljuju zadruge svaka za svoje područje, te za sada nema nekih naročitih problema.

U Primoštenu radi Zdravstvena stanica u kojoj je do izvjesnog vremena bio liječnik. Očekuje se da će se taj problem riješiti u toku siječnja 1959. godine. U Rogoznici radi pomoćna ambulanta sa medicinskom sestrom. I ovdje je osnovano savjetovalište za majku i dijete.

3

Mišljenja i prijedlozi građana u rješavanju važnijih pitanja u životu i radu naše komune dolaze do izražaja na zborovima birača, sastancima savjeta, komisija narodnog odbora općine te preko ostalih društvenih i političkih organizacija. Svi prijedlozi zborova birača, savjeta, komisija društvenih i političkih organizacija rješavaju se na sjednicama NO-a općine Primošten, koji o tome naknadno izvještava.

ne gleda više zadrugu kao uslužni centar, u kojem samo proizvođač traži svoj interes, već naprotiv, danas on zadrugu gleda, kao organizaciju kroz koju će zajedničkim napretkom biti omogućeno i njemu da stvara bolje uslove života i proizvodnje. To novo shvaćanje zadrugu kao socijalističke organizacije, koja je tu zato da omogućiti bolji i napredniji način proizvodnje, i sve ono drugo u pravednijim i ljudskijim odnosima između proizvođača, što često nazivamo socijalističkim odnosima,

(Nastavak na 3. strani)

Tvornica bez inženjera Predsjednici radničkih savjeta

Posjetio sam je nedavno, jednog kišovog prijepodneva, sredinom prosinca.

Ali, stari smo već znanci. I tko zna koliko sam već puta parkirao svoj stari bicikl pred vratima njene stajanje.

I drugi su dolazili. Dolazili... i opet odlazili, ali iz sebe su ostavljali jednu tvornicu, na kojoj je velikim crvenim slovima pisalo: Ciglane »Stevo Opačić« Strmica.

Pa ipak ovoga puta, ova mi je poznata tvornica izgledala neobično tiha i dostojanstvena.

»Zar je to zato, što sam došao u ulozj reportera?«, pomislim i otvori mi vrata strojarne. Nisam se prevario. Tamo je sve bilo mirno, a poslovođa i mehaničari, koje zatekoh u njihovoj radionici, rekoše mi da su strojevi stali, jer je njihova sezona završena.

»Tako je to kod nas«, rekoše oni, »naši proizvodi ne podnose zimu, pa čim počnu prvi mrazovi, strojevi staju i proizvodnja prestaje.«

Treba čekati tople proljetne dane, a onda će strojevi ponovo za- brujati i mali nosači ponijet će nove komade gline, najprije na sušenje, a zatim u kružne peći.

Još jedna sezona u ciglani »Stevo Opačić« uspješno je završena, a kroničar će zabilježiti da je ova godina dosad najuspješnija, jer je radni kolektiv ove tvornice prema- šio predviđeni plan i isporučio na- šem građevinarstvu 5 milijuna i 800.000 komada cigle i crijeva.

Obišao sam i ostala odjeljenja ciglane. I svagdje ista slika, tišina i mir.

Iznimku su činili jedino mali vagoneti i nekoliko radnika, koji su posljednje komade ispečene cigle otpremali do vagona, koji ih čeka na tvorničkom kolosijeku spre- man da primi i posljednju ovogodiš- nju pošiljku.

I komercijalni poslovi uglavnom su završeni, i to svakako uspješno. Potražnje cigle i crijeva svake go- dine intenzivno raste i zato nije nikakvo čudo, ako je netko i ove sezone napustio kancelariju komercijaliste neobavivši posla. I uz najbolju volju sve potražnje nisu mogle biti u vrijeme zado- voljene.

UZALUDNO STRAHOVANJE

Ovogodišnja sezona započela je nešto kasnije nego prethodne. Do- sta hladno vrijeme i česte kiše, koje su padale na početku sezone, uvjetovale su to zakašnjenje. Lju- di u ciglani bili su i malo zabrinu- ti. Bojali su se da ne će moći iz- vršiti predviđeni plan, jer je u ovoj sezoni bio najveći.

Ali su njihova stahovanja bila nepotrebna.

Plan je izvršen i ne samo izvr- šen u velikom dnevniku tvornice u kojeg se bilježi kretanje proiz- vodnje. Iz godine u godinu bit će zabilježeno, da je ciglana »Stevo Opačić« u Strmici u 1958. godini premašila plan planirane proizvo- dne za 8%, a ako se usporedi sa prošlogodišnjom proizvodnjom, on- da je ovogodišnja veća za 10%.

To je bez sumnje veliki uspjeh ovog vrijednog kolektiva u kojem radi i 45 žena, i to uglavnom u

proizvodnji. Radni kolektiv strmi- čke ciglane postigao je ovaj vri- jedan uspjeh u prvom redu za- hvaljujući mehanizaciji pojedinih radnih mjesta koja su predstav- ljala usko grlo, a radnici su na njima radili pod izuzetno teškim uslovima.

Tako je u ovoj sezoni nabavlje- no 90 šir aparata za automatsko loženje kružnih peći. To je besum- no utjecalo na poboljšanje proiz- vodnje, a isto je još važno spom- enuti i bolju organizaciju rada koja je sprovedena ove sezone.

PERSPEKTIVA

Kad je riječ o perspektivi, onda su u ciglani svi neobično govori- li, i teško je reći tko o tome vi- še priča, odnosno kome je o tome draže pričati. Sve njih jednako za- nima njihova budućnost pa je za nju jednako zainteresiran ložac kružne peći, kao i direktor ili pak- rni vozač »Pobjede«. Svi oni ve- dro gledaju u budućnost, a ovogo- dišnja ispitivanja novih rezervi da- la su im za to čvrstu osnovu.

Zivot strmičke ciglane produžen je u daljih pedeset godina. O tome svjedoče nova nalazišta na dru- goj obali Butišnice, pa onda ne- iscrpne rezerve na »Tavančini«, kako Strmičani nazivaju jedan dio Dronjkove glavice na kojoj su ot- krivene velike rezerve prvoklasne gline.

Proširenje pogona, odnosno iz- gradnja nove velike ciglane nije više samo san Strmičana. Uskoro će taj san prerasti u pravu stvar- nost, jer je investicioni program u završnoj fazi, a Narodni odbor ko- tara već je dao svoju suglasnost i odobrio svoj dio kredita, koji iz- nosi 100 milijuna Din. To je samo jedna četvrtina od ukupne svote, jer će izgradnja nove ciglane sta- jati 400 milijuna dinara. Bit će to velika tvornica, kapaciteta 10 mi- liijuna komada cigle i crijeva, a njene strojeve pokretat će elek- trična struja sa novog dalekovoda, čija će izgradnja uskoro započet- i.

Vid Zelembaba

VELIKI USPJEH TVORNICI LOZOVAC

Tvornica gline i alumina u Lozovcu proslavila je u subotu značajan uspjeh — izvršenje plana proizvodnje u svim proizvodnim odjeljenjima. Postavljeni ovogodiš- nji plan bio je sa 6,7 posto veći nego u 1957. godini. Tako je ova tvornica ostvarila najveću proiz- vodnju od svog osnutka. To pove- ćanje ostvareno je bez ikakvih in- vesticija, uz svestrano zalaganje cijelog kolektiva.

Elektroliza će do kraja godine premašiti plan za 4 posto. Ta će proizvodnja biti za 10 posto veća, ili za 350 tona od dosadašnje mak- simalne proizvodnje iz 1956. godi- ne.

Daljnje povećanje proizvodnje nije moguće bez rekonstrukcije pogona. Zbog toga će se u idućoj godini prići rekonstrukciji. Tada će proizvodnja alumina porasti za oko tisuću tona, a gline za oko 6000 tona.

Mladen Radić - Tvornica elektroda i ferolegura Šibenik :

Pored proizvodnih zadataka os- novni zadatak koji smo rješavali u protekloj godini je naša kapitalna izgradnja. Ovaj problem je za naš kolektiv težak, što je Kotsarska inspekcija rada u rujnu ove godine donijela odluku kojom nam se dozvoljava da u starom pogonu ferolegura možemo raditi samo do kraja 1959. god., i to pod uslo- vom da izvršimo određene zaštitne mjere u cilju osiguranja normal- nog rada.

U svoje vrijeme kad su nam u skladu s općom jugoslavenskom politikom investicijom ulaganja ukinita sredstva za dovršenje pri- preme sirovinna i sinter uređaja u novom pogonu ferolegura, posli- je mnogo teškoća jedva smo dobi- li toliko sredstava da smo mogli staviti u pogon dvije od četiri ve- like peći za ferolegure. Drugim riječima, vje od polovine dosad uloženi sredstava leži neiskori- šteno, a druga polovina zbog im- provizirane pripreme sirovina i nedovršenja nekih uređaja ne ra-

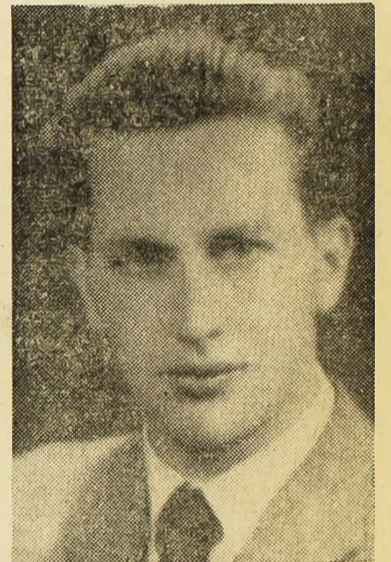
di sa onim kapacitetom, sa kojim bi takav uređaj mogao raditi. Da bi naše građanstvo bilo upoznato s tim našim kapacitetom napomi- njem, da je svaka od te četiri peći kapaciteta toliko koliko cijeli stari pogon ferolegura sa sedam mono- faznih i jednom trofaznom peći. Zbog svega toga izradili smo elab- orat i Saveznom Sekretarijatu za privredu postavili zahtjev za kre- dit od 1.686.000,000 dinara, od čega otpada na građevinski dio 528.000,000 dinara. Time bi kapa- citet novog pogona ferolegura po- rastao od sadašnjih 8.000 t na 31.000 t ferolegura uz pretpo- stavku povoljnih energetskih uv- jeta.

Nadalje potrebna su nam sred- stva za dovršenje jedne baterije od šest peći za grafitiranje elek- troda, a ona bi se kretala negdje oko 600.000,000 dinara. Do tih sredstava bio bi utrošen za mo- dernizaciju i proširenje nekih ka- paciteta u tvornici elektroda. U slučaju da dobijemo taj kredit

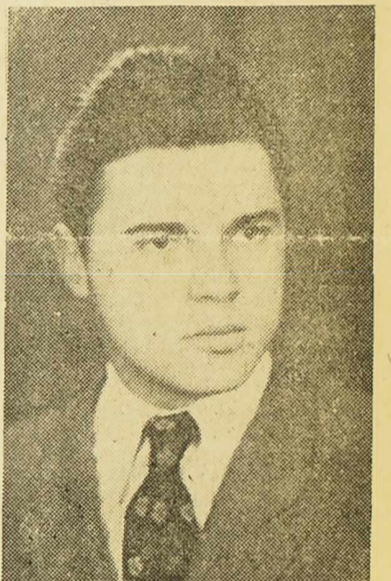
zajednicu bi oslobodili od uvoza 800 t grafitnih elektroda, a 700 t bi nam ostalo za izvoz. Finacijski efekat tog posla sa grafitnim elek- trodama bio bi 600.000 \$ (USA) godišnje. I dalje modernizacijom tvornice elektroda u 1960. god. podmirili bi sve jugoslavenske potrebe u amorfnim elektrodama, blokovima i masama. Te potrebe krajem 1960. god. iznosile bi ot- prilike 3000 t amorfnih elektroda i blokova i preko 3000 t antrac- nih i drugih masa iznad sadaš- njih kapaciteta u našoj tvornici, a što je još važnije poboljšao bi se kvalitet proizvodnje. Neovisno od tih zahtjeva za investicijskim kre- ditom radnički savjet je rješavao svakodnevnu proizvodnju i ostalu problematiku. Posebnu pažnju smo obratili pitanju stručnog kadra pa je uz postojećih 10 dodijelio još 14 stipendija na fakultetima i srednjim školama, dok je nekoliko stipendija za srednje metalurge i kemičare ostalo neiskorišteno.

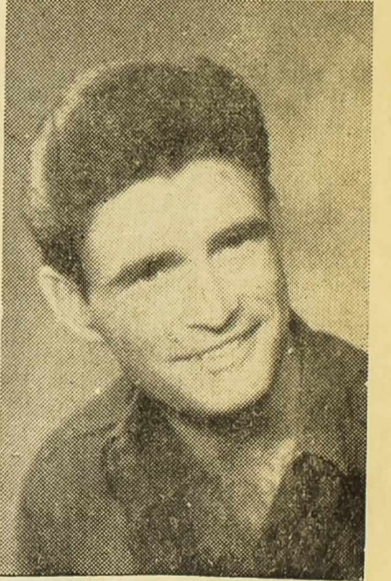
Mladen Radić

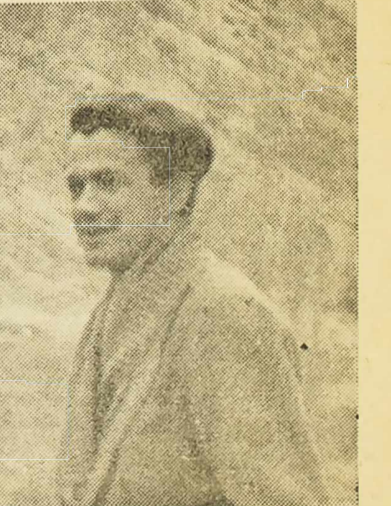
Sime Karadole

Jovo Vukadin

Siniša Lalić

Branko Jović

IMAJU RIJEČ

Šime Karađole - TLM „Boris Kidrič“ :

Poslije dvije godine rada u rad- ničkom upravljanju tvornicom »Boris Kidrič« stečeno je drago- ceno iskustvo, koje nam danas mnogo koristiti. Ta dvogodišnja škola radničkog upravljanja u tvornici, osposobila je našeg rad- nika da s dosta uspjeha učestvuje u upravljanju s poduzećem. Na sjednicama radničkog savjeta naj- bolje se vidi koliko je naš radnik ušao u ključne probleme tvornice. Možda će našu javnost interesirati, kako to da Tvornica lakih metala ne izvršava plan proizvodnje i koji su tome razlozi? Odgovor na to pitanje sačinja- va više faktora, a to su:

Nerealno planiranje puštanja u pogon novih kapaciteta (pomanj- kanje tehničke dokumentacije i novčanih sredstava).

Planiranje godišnje proizvodnje na bazi još ne dovršenih kapa- citeta.

Dosta visoka cijena naših proiz- voda, koju stvaraju postojeći in- strumenti.

Poteškoće oko plaćanja alumini- ja dobijenog od tvornice alumini- ja iz Kidričeva, zbog posebnih uslova.

Teško dobivanje alumina odre- denog sastava za postizanje po- trebnog asortimana Al-polufabri- kata koje traži tržište.

Ove godine smo se približili iz- vršenju godišnjeg plana proizvo- dne, a da je valjaonica traka išla u probni pogon kako smo plani- rali, sigurno bi plan proizvodnje za 1958. god. i prebacili.

Treba priznati da još uvijek u našoj tvornici postoje određene slabosti koje nam štete u radu na-

šeg poduzeća. Međutim, angažira- nje političkih organizacija odnos- no organizacije SK, sindikalno i omladinske organizacije, radnički savjet poduzima određene mjere za otklanjanje postojećih slabosti.

Potrebno je proučiti pitanje stvaranja pogonskih radničkih sa- vjeta, što će naročito doći do iz- ražaja prilikom primjene nagradi- vanja po jedinici proizvoda, što namjeravamo provesti u našem kolektivu, čim budu završene pri- preme. Ovim pogonskim savjetima potrebno je pokloniti naročitu paž- nju, jer sistem radničkog upra- vljanja se stalno razvija i teži za tim, da svaki radnik učestvuje u upravljanju poduzećem, što je u narednom vremenskom periodu nu- žno potrebno postići. Po mojem mišljenju ti radnički savjeti treba da imaju i neku materijalnu os- novu, pomoću koje će ekspeditiv- no rješavati postojeće probleme, a u interesu poboljšanja produk- tivnosti rada. Da bi oni odgovorili svojim zadacima, potrebno je iz- vršiti odgovarajući izbor članova, a s tim u vezi da se angažira sin- dikalna podružnica, koja bi preko raznih tečajeva osposobljavala našeg radnika.

U svojim narednim zadacima radnički savjet mora voditi veću brigu o čovjeku. Moramo prići iz- gradnji stambenih objekata, jer svakim danom taj problem sre- tamo, a koji nas često puta spreča- va pri izvršenju određenih proiz- vodnih zadataka.

Jovo Vukadin - Tvornica vijaka Knin :

U ovoj, proizvodnoj godini Rad- nički savjet Tvornice vijaka Knin konstantno je pratio ostvarivanje plana proizvodnje i realizacije. On je uočavao sve nastale probleme i poduzimao hitne i konkretne mje- re za njihovo rješavanje.

Tako su poduzete mjere za po- većanje produktivnosti alatnice i kalionice. Nabavljene su dvije ka- lioničke peći, a isto tako i dva brzohodna tokarska stroja i jedna univerzalna brusilica.

Jedan od najvećih uspjeha je nabavljanje prese za drugu opera- ciju matice najvećih dimenzija.

Radnički savjet tvornice pret- resao je i odobrio novu organiza- ciju tehničkog i komercijalnog sektora. Rješen je jedan od naj- važnijih problema i to tarifna po- litika poduzeća, revizijom nepo- voljnih stavova. U radu Radnič- kog savjeta najvidniju ulogu odi- grala je koordinacija između orga- na upravljanja i direktora podu- zeća.

U rješavanju svih problema istu- palo se zajednički i s obostranom suglasnošću.

Potrebno je istaći, da se poslovi i problemi nisu rješavali prema nadležnosti, već su ih zajednički rješavali Upravni odbor, Radnički savjet i direktor.

Ove mjere pokazale su se, kao jedna od najglavnijih snaga u bo- ljem razvoju našeg poduzeća.

Prema našim planovima u idu- ćoj godini namjeravamo još čvr- šće i jače nastaviti dosadašnjim, započetnim putem.

Ante Deković

Razgovor sa narodnim zastupnikom Zvonom Jurišićem

Socijalistički odnosi i veća proizvodnja

(Nastavak sa 2. strane)

dolazi do izražaja u živom intere- siranju i učestvovanju proizvođa- ča u organima upravljanja zadrug- om.

Školovanjem i doškolovanjem kadrova, jačim angažiranjem ko- muna u rad zadruga, kao i drugih društvenih i političkih organizaci- ja, sve to uz stvaranje materijal- ne baze, pozitivno je utjecalo i ut- ječe na promjenu svijesti, a time i postojećih odnosa na selu.

A perspektiva razvitka zadruga u ovoj godini i neposredni za- daci pred zadrugnim kadrovima — bilo je jedno od slijedećih naših pitanja, na koje je odgo- vorio drug Jurišić ovim riječi- ma:

— Perspektiva zadruga u 1959. godini vezana je uz zadatke koji su postavljeni društvenim planom Kotara za ovu godinu, usklađeni sa postavkama perspektivnog raz- voja poljoprivrede za period od 1957. do 1961. godine. Smatram, da će ti zadaci za zadrugu biti ve- oma važni, jer su baš one osnov- ni i jedini nosioci realizacije ta- kovih akcija i planova. Radi toga će zadrugni kadrovi najviše raditi na tome da ojačaju svoju organi- zaciju kako bi mogla i bila sprema- na da izvrši postavljene zadatke. U prvom redu trebaće nastaviti

s izdvajanjem svega onog, što je dosad kočilo normalni razvitak zadruga, a to su prije svega raz- ni nerentabilni pogoni i angažira- nje zadruga na raznim sitnim ko- munalnim poslovima, koji direk- tno nisu vezani za poljoprivredu i ne spadaju u zadatke zadruga. Kao daljnji zadatak stoji pred za- drugama i zadrugnim kadrovima, koji u njima rade, razrada akci- onih programa i planova i to tako da oni budu najkonkretniji odraz naših ciljeva u poljoprivredi i ve- ćih ulaganja u poljoprivrednu pro- izvodnju. Iz samog društvenog plana proizlaze neki osnovni i va- žni zadaci. Tu je prije svega kon- centracija zadrugnih fondova u okvirima općinskih narodnih od- bora radi pravilnije i svrsishodni- je politike investiranja, zatim or- ijentacija na jačanje zadrugnog sektora proizvodnje. A to znači da će trebati ići na otvaranje no- vih zadrugnih posjeda, većih ula- ganja u preradu i promet poljo- privrednim proizvodima. Sve to nalaže da se zadrugni kadrovi vi- še nego što je to bilo dosad ospo- sobe za ovako postavljene zada- ke i da se zadrugama daju novi stručno sposobniji kadrovi, koji će mladenačkim žarom i novim socijalističkim shvaćanjima smje- ljije mijenjati stvari i odnose i kod zadruga i u samom selu.

Interesiralo nas je, kako se o- drazuju ulaganja u poljoprivre- du i kako će sa tim investira- njem sredstava stajati u 1959. godini. Na to pitanje narodni poslanik je odgovorio:

— Dosadašnja ulaganja u po- ljoprivredu nisu bila velika. Nije to bilo zato, što se nije htjelo i što se o tome nije mislilo, nego što, nije bilo raspoloživih sredsta- va. Zato se i ne može govoriti o većim uspjesima na povećanju prinosa koji bi bili rezultat ula- ganja sredstava u poljoprivredu. Međutim, u 1959. godini predviđa- ju se veća sredstva za ulaganje prije svega putem zadruga. No pri tome će se voditi računa i o drugim pogodnijim formama za ulaganja u poljoprivredu, ako bi ih praksa izbacila. Činjenica je da sada postoje određeni uslovi, koji će se i u ovoj godini odraziti i u većoj pomoći inokosnom seljaku, kako kroz kooperaciju, naročito u ratarstvu, prije svega za sjeverni dio kotara, a isto tako i putem drugih oblika saradnje sa selja- kom. U tom smislu već postoji i plan.

Uz raznovrsnu i bogatu proble- matiku sela zadruga će morati na sebe da preuzmu i sve ono drugo što čini njihov sadržaj rada.

Vanjsko-politički komentar

Plodna bilanca

Opet je došlo vrijeme kad se prave bilance uspjeha i neuspjeha, aktivnosti i zalaganja, iskorištenih i propuštenih prilika u svim oblastima društvenog života kako pojedinaca tako i čitavih zajednica. Osvrćući se na vanjsko političku aktivnost naše zemlje u 1958. godini, neminovno se nameće zaključak o jednoj bogatoj i svestranoj djelatnosti u međunarodnim odnosima. Bogatoj u prvom redu po pozitivnim inicijativama i konstruktivnom prilaganju u rješavanju gorućih problema današnjice, a svestranoj po tome što nije bilo značajnijeg međunarodnog događaja, a da se nije čuo glas i reagiranje jugoslavenske javnosti, a u mnogim pitanjima jugoslavenska vlada zauzimala je aktivan stav, boreći se za njihovo pravredno i miroljubivo rješavanje.

Jugoslavija je, dosljedna svojoj socijalističkoj vanjskoj politici, radila na ublažavanju međunarodne izategnute, sporazumno rješavanju međunarodnih sporova i razvijanju međunarodne saradnje. Bilo to u pitanju mijesanja u unutrašnje poslove država Bliskog Istoka, kao što je bio slučaj sa anglo-američkom intervencijom u Libanu i Jordanu, kada je jugoslavenska vlada razvila vanrednu aktivnost i zatražila hitno zasjedanje Generalne skupštine UN, osudila stranu intervenciju i zatražila da se strane trupe bez odlaganja povuku iz ovih zemalja, bilo to u problemu Alžira ili Cipra, u inicijativama za razoružanje i obustavu nuklearnih eksperimenata, u problemima pomoći nerazvijenim zemljama i unapređivanju međunarodne privredne saradnje — Jugoslavija je zasnivala svoju politiku na principima učvršćenja mira, nezavisnosti i ravnopravnosti i pomaganja međunarodne saradnje.

U OUN jugoslavenska delegacija podnosila je zajedno sa nekim drugim zemljama čitav niz konstruktivnih inicijativa, sugestija i prijedloga. Naročito je u ovoj svjetskoj organizaciji zapažena aktivnost Jugoslavije da se pokrenu sa mrtve točke pregovori o razoružanju i da se obrazuje fond Ujedinjenih nacija za ekonomsku pomoć nerazvijenim zemljama. Sve ove inicijative pozitivno su ocijenjene od svjetske javnosti i u analizama Ujedinjenih nacija ime naše zemlje nesumnjivo će biti upisano među onima koje su se nesebično i dosljedno zalagale za mir među narodima i za proširenje međunarodne saradnje. Snaga i uvjerljivost jugoslavenskih prijedloga o kojima se diskutiralo ili koji su bili prihvaćeni bila je u tome, što su oni uvijek vodili računa o uslovima i specifičnosti međunarodnih odnosa i što u njima nikada nije bilo propagandističkih elemenata. Jugosla-

vija se nikad nije zalagala za maksimalna rješenja, već za prepravne i djelimične i početnim sporazumima kao uvod u šire i opće rješavanje postavljenih problema.

Ne po krivici naše zemlje došlo je u ovoj godini do pogoršanja odnosa sa socijalističkim zemljama. U međunarodnim odnosima koje karakteriše zategnutost i podržavanje hladnog rata, vršen je pritisak na Jugoslaviju da se i ona opredijeli na blokovski način i da napusti svoju nezavisnu politiku. Jugoslavija je, međutim, kao i ranije tako i ovom prilikom isticala svoje principe o tome da izvesne razlike među socijalističkim zemljama ne bi trebalo da ometaju njihovu međusobnu i ravnopravnu suradnju na svim područjima.

Primjer jugoslavenske politike aktivne suradnje bili su bezbrojni kontakti koji su ostvareni mnogim posjetima državnika i političkih ličnosti našoj zemlji. Početkom godine boravio je u Jugoslaviji predsjednik prijateljske Indonezije Sukarno. Tada je u razgovorima naročito istaknuta kao prvenstvena potreba čovječanstva da se obustavi besmislena trka u naoružavanju i usavršavanju atomskih i drugih oružja i da se zaključuje jedan međunarodni sporazum o razoružanju. Ovi zahtjevi došli su do izražaja također prilikom posjeta danskog premijera Hansena i norveškog premijera Gerhardsena, a da se ne istakne posebno i velika korist ovih posjeta za međusobno upoznavanje i svestranu saradnju jugoslavenskog sa narodima ovih zemalja. Posjet državnog sekretara za vanjske poslove Koče Popovića Londonu i boravak britanske parlamentarne delegacije u Jugoslaviji uprkos razlikama u gledanju na osnovne međunarodne probleme, doprinijeli su boljem međusobnom razumijevanju. Tako Jugoslavija vjerna principima saradnje sa svim zemljama bez obzira na različite njihove društvene i političke uređenja, doprinosi sa svoje strane nove i nove dokaze o mogućnosti i potrebi aktivne miroljubive koegzistencije među državama.

A sadašnji veliki put predsjednika Tita u prijateljske i nezavisne zemlje Azije i Afrike — Indoneziju, Burmu, Indiju, Cejlon, Etiopiju, Sudan i UAR — učvrstio će još više političku, privrednu i kulturnu saradnju Jugoslavije sa širokim područjima nekadašnjih kolonijalnih naroda koji su dugotrajnom borbom stekli svoju nezavisnost i traže u današnjem svijetu istinske i prave prijatelje koji će ih nesebično podržati u njihovim stremeljima za slobodnim razvojem i blagostanjem. Takvog prijatelja oni su našli u socijalističkoj Jugoslaviji.

Ljuban Jakše

Prevođenje dosadašnjih invalidskih mirovina

DOSADAŠNJE INVALIDNINE KOJE SE NE PREVODE

Na novu invalidsku mirovinu ne prevode se sljedeći: uživaoci dosadašnjih invalidnina:

1) koji su mlađi od 55 godina (muškarci rođeni poslije 1. I. 1905.) odnosno od 50 godina (žene rođene poslije 1. I. 1910.) — ako su djelomično nesposobni za svoj i drugi, ili ako su potpuno ili djelomično nesposobni za svoj posao ali su sposobni za drugi posao;

2) koji su mlađi od 45 godina (muškarci rođeni poslije 1. I. 1915.) odnosno od 40 godina (žene rođene poslije 1. I. 1920.) — ako su potpuno ili djelomično nesposobni za svoj i drugi posao, ali se mogu osposobiti za drugi posao.

Uživaocima dosadašnjih invalidnina koje se ne prevode na nove invalidske mirovine, pripada umjesto prijašnje invalidnine:

1) ako čekaju na profesionalnu rehabilitaciju — materijalno osiguranje u visini 90% od plaće, koja je tarifnim pravilnikom ili drugim propisom postojećim na dan 1. I. 1959. određena za radno mjesto na kome je uživatelj radio neposredno prije nastupanja invalidnosti;

2) ako čekaju na zaposlenje na drugom odgovarajućem poslu — privremena naknada u visini 50% od plaće navedene u prethodnoj točki;

3) ako su zaposleni sa skraćenim radnim vremenom — naknada u visini razlike između plaće koja je tarifnim pravilnikom ili drugim propisom postojećim na dan 1. I. 1959. određena za radno mjesto na kojem uživatelj radi i dijela te plaće koji odgovara skraćenom radnom vremenu sa kojim invalid radi prema preostaloj radnoj sposobnosti;

4) ako primaju manju plaću na drugom poslu — naknada u visini razlike između plaće navedene u točki 1. i plaće koja je tarifnim pravilnikom ili drugim propisom postojećim na dan 1. I. 1959. određena za radno mjesto na kojem uživatelj radi.

PRAVO NA INVALIDNINU ZBOG TJELESNOG OŠTEĆENJA

Osobe kod kojih postoji tjelesno oštećenje, tj. gubitak, bitnije oštećenje ili onesposobljenost pojedinih organa ili dijelova tijela od najmanje 30%, što je nastupilo za vrijeme trajanja radnog odnosa, imaju pod zakonskim uvjetima pravo na invalidninu.

Invalidnine po novom zakonu razlikuju se od prijašnjih invalidnina i po tome, što one pripadaju bez obzira da li uživatelj pokraj invalidnine prima i invalidsku mirovinu, materijalnu, materijalno osiguranje ili naknadu po Zakonu o invalidskom osiguranju, ili osobnu (starosnu) mirovinu po Zakonu o mirovinskom osiguranju.

Iznos invalidnine određuje se u postotku od prosječnog osnova XX-osiguraničkog razreda (Din 6.500) prema stupnju tjelesnog oštećenja.

Pravo na invalidninu određuje se na zahtjev invalida. Ovo pravo pripada od 1. I. 1959. ako zahtjev bude podnesen od 18. VI. 1959. — inače od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva.

Stupanj tjelesnog oštećenja utvrđuje se neposrednim pregledom invalida.

Branko Erak

MIROVINSKI OSNOV

Dosadašnje invalidske mirovine i invalidnine prevode se po službenoj dužnosti u smislu odredaba novog Zakona o invalidskom osiguranju.

Prevođenje se vrši na osnovi invalidnosti, staža i drugih činjenica utvrđenih u posljednjem rješenju o invalidskoj mirovini ili invalidnini.

Kao nov mirovinski osnov uzima se prosječni mirovinski osnov osiguraničkog razreda iz čl. 63. Zakona o mirovinskom osiguranju, koji odgovara najvišem mirovinskom razredu predviđenom po čl. 9. odnosno 10. Uredbe iz 1952. za onu stručnu spremu, prema kojoj je uživatelj dosad bio razvrstan.

Kad je invalidnost prouzrokovana nesrećom na poslu, kao nov mirovinski osnov uzet će se prosječni mirovinski osnov iz čl. 63. Zakona o mirovinskom osiguranju, koji odgovara najvišem mirovinskom razredu predviđenom po čl. 9. odnosno 10. Uredbe iz 1952. za onu stručnu spremu, prema kojoj je uživatelj dosad bio razvrstan.

Uživatelj, koji je učesnik Narodnooslobodilačkog rata od prije 9. IX. 1943. i uživatelj, koji je učesnik Španjolskog rata, ako je dosad bio razvrstan u mirovinski razred niži od X., razvrstava se u X. osiguranički razred.

VISINA NOVE INVALIDSKE MIROVINE

Iznos nove invalidske mirovine određuje se u visini 100% od iznosa mirovinskog osnova sljedećim uživateljima:

1) kojima je invalidnost prouzrokovana nesrećom na poslu;

2) kojima je, kao ratnim vojnim invalidima od I. do VI. grupe; dosadašnja invalidska mirovina bila određena u visini 100% od mirovinskog osnova;

3) koji su učesnici Narodnooslobodilačkog rata od 1941. i učesnici Španjolskog građanskog rata;

4) koji imaju mirovinski staž od 35 godina (muškarci) odnosno 30 godina (žene).

Ostalim uživateljima nova invalidska mirovina određuje se u postotku od mirovinskog osnova. Ovaj postotak zavisi od ukupnog (prije priznatog) mirovinskog staža, zatim od gustoće mirovinskog staža u razdoblju od navršene 20. godine života do nastupanja invalidnosti, te od godina života u času nastupanja invalidnosti.

Učesnicima Narodnooslobodilačkog rata povećava se nova invalidska mirovina za određeni postotak zavisi od godine u kojoj su stupili u Narodnooslobodilačku borbu. Ovakvo povećanje mirovina ne može iznositi više od 100% od mirovinskog osnova.

ISPRAVAK PREVEDENE INVALIDSKE MIROVINE

Nakon izvršenog prevođenja po službenoj dužnosti, nova invalidska mirovina prevest će se na zahtjev uživaoca shodno odredbama čl. 203. do 213. i čl. 215. Zakona o mirovinskom osiguranju. U ovom slučaju izvršit će se razvrstavanje uživaoca u mirovinski razred po čl. 9. odnosno 10. Uredbe iz 1952. prema stručnoj spremi koja se, tarifnim pravilnikom ili drugim propisom postoje-

ćim na dan 1. I. 1959., traži za poslove odnosno radna mjesta na kojima je radio neposredno prije nastupanja invalidnosti.

DOSADAŠNJE INVALIDSKE MIROVINE KOJE SE PREVODE

Na novu invalidsku mirovinu, i to u punom iznosu, prevode se dosadašnje invalidske mirovine sljedećih uživatala:

1) koji su stariji od 55 godina (muškarci rođeni prije 31. XII. 1904.) odnosno od 50 godina (žene rođene prije 31. XII. 1909.);

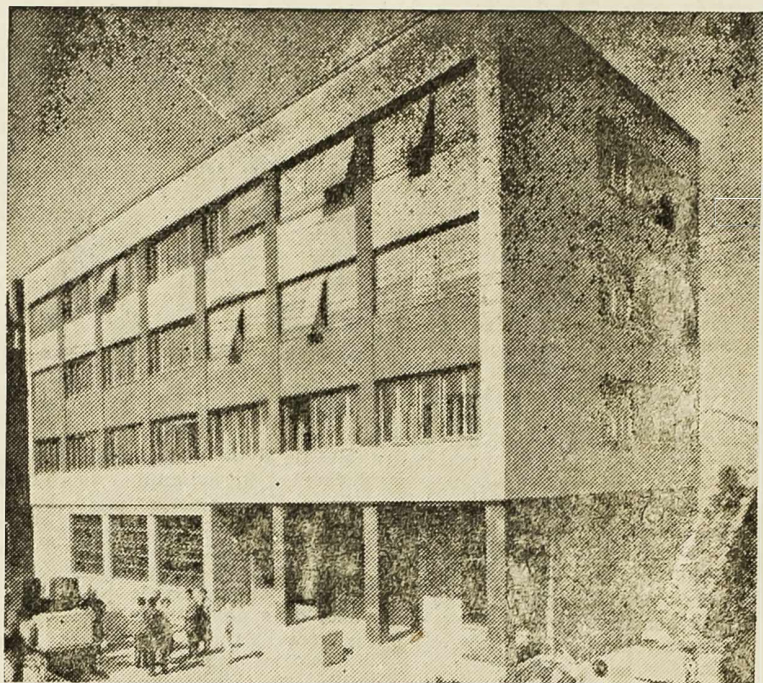
2) kojima je invalidnost, tj. potpuna nesposobnost za rad, utvrđena pregledom izvršenim poslije 1. I. 1957.;

3) koji su stari od 45 do 55 go-

prevode se dosadašnje invalidnine sljedećih uživalaca:

1) koji su stariji od 55 godina (muškarci rođeni prije 31. XII. 1904.) odnosno od 50 godina (žene rođene prije 31. XII. 1909.);

2) koji su stari od 45 do 55 godina (muškarci rođeni od 1. I. 1905. do 31. XII. 1914.) odnosno od 40 do 50 godina (žene rođene od 1. I. 1910. do 31. XII. 1919.) a kojima je invalidnost, tj. umanjene radne sposobnosti od preko 33,33% do 75%, utvrđena pregledom izvršenim poslije 1. I. 1957. — ako su, prema ocjeni na osnovi posljednjeg pregleda, nesposobni za svoj i drugi posao, iako bi se mogli osposobiti za drugi posao;

Zgrada Zavoda za socijalno osiguranje

dina (muškarci rođeni od 1. I. 1905. do 31. XII. 1914.) odnosno od 40 do 50 godina (žene rođene od 1. I. 1910. do 31. XII. 1919.) a kojima je invalidnost utvrđena pregledom izvršenim prije 1. I. 1957. — ako se provjeravanjem postojeće medicinske dokumentacije utvrdi njihova potpuna nesposobnost za svoj i drugi posao, te nemogućnost osposobljavanja za drugi posao;

4) koji su mlađi od 45 godina (muškarci rođeni poslije 1. I. 1915.) odnosno od 40 godina (žene rođene poslije 1. I. 1920.) a kojima je invalidnost utvrđena pregledom izvršenim prije 1. I. 1957. — ako se na osnovi ponovnog pregleda utvrdi njihova potpuna nesposobnost za svoj i drugi posao, te nemogućnost osposobljavanja za drugi posao;

5) koji su ratni vojni invalidi od I. do VI. grupe;

6) koji su učesnici Narodnooslobodilačkog rata od prije 9. IX. 1943. i učesnici Španjolskog građanskog rata.

DOSADAŠNJE INVALIDNINE KOJE SE PREVODE

Na novu invalidsku mirovinu, i to u iznosu 75% od punog iznosa

3) koji su stari od 45 do 55 godina (muškarci rođeni od 1. I. 1905. do 31. XII. 1914.) odnosno od 40 do 50 godina (žene rođene od 1. I. 1910. do 31. XII. 1919.) a kojima je invalidnost utvrđena pregledom izvršenim prije 1. I. 1957. — ako se na osnovi novog pregleda utvrdi njihova potpuna nesposobnost za svoj i drugi posao, iako bi se mogli osposobiti za drugi posao.

Na novu invalidsku mirovinu, i to u punom iznosu, prevode se dosadašnje invalidnine sljedećih uživatala:

1) koji su ratni vojni invalidi od I. do VI. grupe, a koji imaju staž od najmanje pet godina poslije 15. V. 1945. — ako, kao djelomično nesposobni za svoj posao, ne mogu da rade na svom poslu sa više od polovice radnog vremena;

2) koji su učesnici Narodnooslobodilačkog rata od prije 9. IX. 1943. i učesnici Španjolskog građanskog rata — ako, kao djelomično nesposobni za svoj posao, ne mogu da rade na svom poslu sa više od polovice radnog vremena.

Zemlje koje će posjetiti drug Tito

Etiopija Velika tradicija

Mnogi je od nas živi svjedok dramatičnih dana, kada je 1935. g. ova afrička zemlja svojim herojskim otporom Mussolinijevoj fašističkoj agresiji izazvala divljenje čitavog svijeta.

Etiopija zauzima najveći dio sjeveroistočne Afrike. To je ogromna visoravan, kojoj površina iznosi oko 1.200.000 km² i ima oko 18 milijuna stanovnika. Glavni grad je Adis Abeba sa 400.000 stanovnika. Već punih 28 godina na prijestolju je car Haile Selasije, čovjek uz čije su ime povezane mnoge kulturno-prosvjetne i ekonomske reforme u zemlji. Njegovo je djelo i prvi etiopijski parlament, izabran 1957. g. Etiopija je donedavna ubrajala među najzaostaliye zemlje na svijetu. U posljednjem periodu podignuto je više tvornica, kao tvornica ulja, tjestenine, duhana, čipela, dugmadi, sagova, nekoliko ciglana

i pivovara i t. d. Petogodišnjim planom predviđa se daljnji privredni razvoj. Zdravstvu se poklanja velika pažnja. Među najpoznatijim zdravstvenim ustanovama je bolnica sv. Pavla, gdje rade i jugoslavenski liječnici. U toj je bolnici liječenje besplatno. Jugoslavensko-etioipske odnose, koji su se naročito razvili nakon posjeta Haile Selasija u našoj zemlji i boravka predsjednika Tita u Etiopiji, karakterizira, pored ostalog, i velik broj naših stručnjaka, koji pomažu izgradnju ove zemlje. Samo na izgradnji etiopske luke Asad učestvuje preko stotinu jugoslavenskih građevinskih stručnjaka.

Sudan Prvi koraci

Arapci ovu zemlju nazivaju Beled es-Sudan »Zemlja crnaca«. Smještena je u sjeveroistočnom dijelu Afrike na prostoru od 1.500.000 km². Na tom prostranstvu živi ne-

što više od 10 milijuna stanovnika. Zemlja je podijeljena u devet provincija, od kojih je dobar dio površinom veći od Jugoslavije. Glavni grad Kartum ima 83.000 stanovnika.

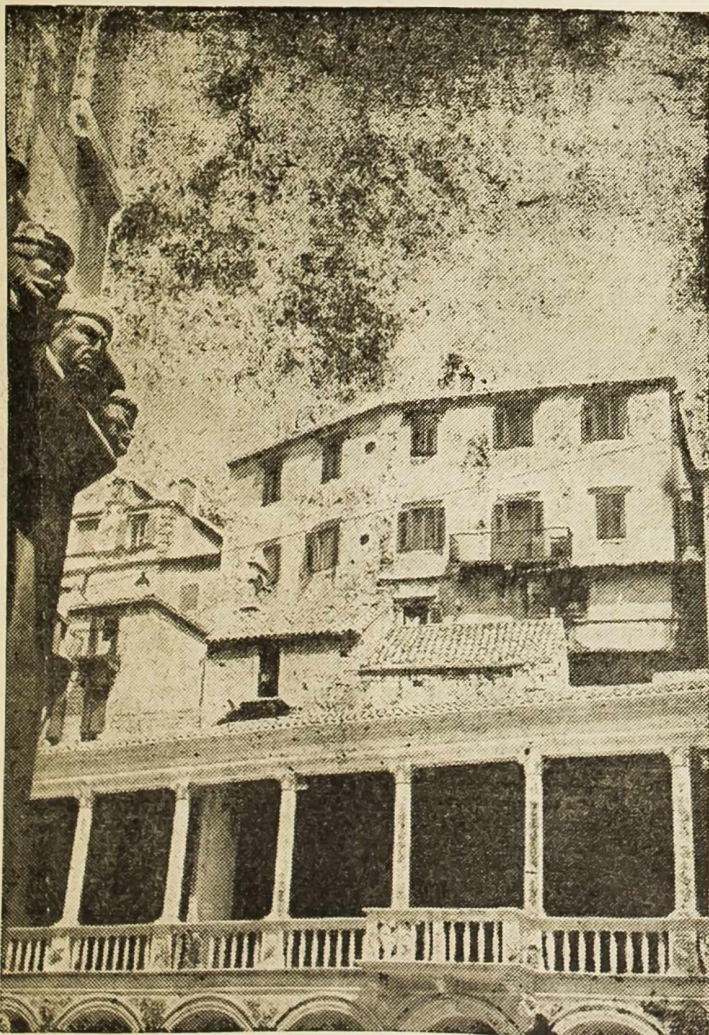
Sudan je jedna od najmlađih nezavisnih republika Afrike. Ravno prije dvije godine, 1. siječnja 1956. g. službeno je prestao 50-godišnji kondominijum (zajednička uprava) Velike Britanije i Egipta. Političkom životu zemlje, do poznatog novembarskog udara generala Abuda, davale su ton dvije političke partije: Uma i Nacionalno - unionistička partija. Po mnogočemu moglo se zaključiti da je partija Uma, koja je donedavna bila na vlasti, naklonjena Zapadu, dok se Nacionalno - unionistička partija izjašnjavala za tješnju suradnju sa arapskim svijetom. Prve izjave i praktične mjere nove vlade generala Abuda dosta jasno govore, da će Sudan voditi politiku nezavisnosti i dobrih odnosa sa svim zemljama.

Jedna od najvećih briga sudanskih državnika je privredni razvoj

zemlje. Dovoljno je reći, da industrija, osim jedne tvornice stakla i tvornice cementa, takoreći ne postoji. Privreda u najvećoj mjeri zavisi od uspjeha jedne jedine kulture — pamuka.

Na dalekom i malo poznatom prostranstvu rada se jedna nova samostalna država. U tim svojim historijskim danima jedan od prvih njenih stranih gostiju bit će predsjednik Tito. Naša je želja da ovi prvi koraci jugoslavensko-sudanske suradnje budu početak plodnih i bogatih veza.

Prvo sidro, na putu predsjednika Tita ovim zemljama, brod »Galeb« spustio je u luci Port Said još 5. prosinca 1958. Bio je to peti susret dvaju državnika — Tita i Nasera. Na red je šesti susret, onaj koji će uslijediti na povratku predsjednika Tita iz azijskih i afričkih zemalja. Ova dva posljednja kontakta našeg predsjednika sa državniciima UAR označuju uspješan nastavak plodnih i bogatih veza između naših dviju zemalja. I. K.

Sibenski Gradski vijećnica

Prof. Antun Ratković:

Danilo - naselje Ilira i Rimljana

IVAN MEŠTROVIĆ Uz 55-godišnjicu umjetničkog rada

juće, u starim izvorima stoji da je Rider bio u blizini Scardone (Skradina), a to može biti samo u Danilu. Poznato je, nadalje, da je naselje u Danilu bilo prilično značajno, jer je bilo vezano rimskom cestom sa Skradinom i s tada najvećim i glavnim gradom Dalmacije Solinom.

Ne prođe skoro ni jedna godina, a da nekom seljaku ne zapne pri oranju plug, ili pri krčenju motika za kakav obrađeni kamen. To je naročito često u okolici crkve, gdje se smatra da je i bio centar antičkog Ridera. Naročito mnogo natpisa dale su njive Veruše, Gomilice, Katuni, Baranuše i Brkca provo. Većina tih spomenika je danas u lapidariju Muzeja grada Šibenika. Stručno i naučno obradeno, riditski spomenici predstavljaju vrlo vrijedne spomenike kulture i važne izvore za upoznavanje starih Ilira, posebno njihovih imena. Značenje ovog, u biti ilirskog grada, je u tome, što je njegovo stanovništvo, uprkos romanizaciji, sačuvalo dulje od svih ostalih plemena svoj domaći ilirski karakter. Po broju natpisa na kojima se spominju ilirska imena, Rider odnosno Danilo zauzima prvo mjesto u Evropi. Ovdje je interesantno spomenuti, da postoji mišljenje da su Riditi u V. stoljeću pobjegli pred provalom Gota čak u Albaniju i tamo se očuvali pod imenom Miriditi sve do danas.

Posljednjih god na počelo se nešto intenzivnije raditi na istraživanju terena oko crkve i groblja, jer se očekuje da će se upravo tu naći na središte starog naselja. U neposrednoj blizini današnjeg groblja otkopani su većim dijelom temelji jedne velike rimske zgrade, u kojoj se pojavio i pod od mozaika. U studenom mjesecu ove godine započeto je sistematsko arheološko istraživanje platoa ispred groblja t. zv. starog sematorijskog. Pretpostavlja se, da se je tu nalazila ranokršćanska bazilika ili kakova veća rimska javna zgrada, jer su se u prethodnim pokusnim rovovima pokazali znatni ostaci arhitekture — dio ogromnog okruglog kamenog stupa, dva mala kamena stupa s urezanim t. zv. malteškim križevima i temelji zidova. Ovi radovi su trajali vrlo kratko vrijeme svega desetak dana, pa se, naravno, nije stiglo mnogo toga otkriti. Ipak, u gornjem sloju, u zidovima relativno novijih grobova, od kojih bi neki mogli pripadati i t. zv. starohrvatskom periodu, našlo se dosta rimskih kamenih spomenika s natpisima, pa čak i jedna mala žrtvena žara posvećena vrhovnom rimskom bogu Jupiteru. Kako će se ova istraživanja nastaviti i slijedećih godina, mogu se očekivati znatniji rezultati, koji bi mogli dati odgovor na čitav niz još uvijek neriješenih problema u vezi sa starim ilirsko-rimskim gradom Riderom.

Nalaz na Danilu iz Rimskog doba — Plesač i plesačica (torzo)

Najstarije kulture na području šibenskog kotara javljaju se jugoistočno od Šibenika u plodnom Gornjem i Donjem Polju, u Gornjem Polju, današnjem Danilu, nedaleko kuća Bedrića, kod bunara Bitnja, utvrđeno je jedno od najstarijih naselja u Dalmaciji, naselje ljudi mlađeg kamenog doba. O tome rječito govori mnoštvo kamenog oruđa i oružja kao i obilje ornamentirane i bojane keramike, koja se i danas može naći po vinogradima u okolici bunara. Od posebnog su naučnog značaja krasne obredne vaze, od kojih se jedna, koja imitira oblik četveronožne životinje, nalazi u Muzeju grada Šibenika.

Na obronku kanjona potoka Dabra nalazi se pećina Stražbenica, u kojoj je, prema pokusnim istraživanjima, boravio čovjek potkraj brončanog i na početku željeznog doba.

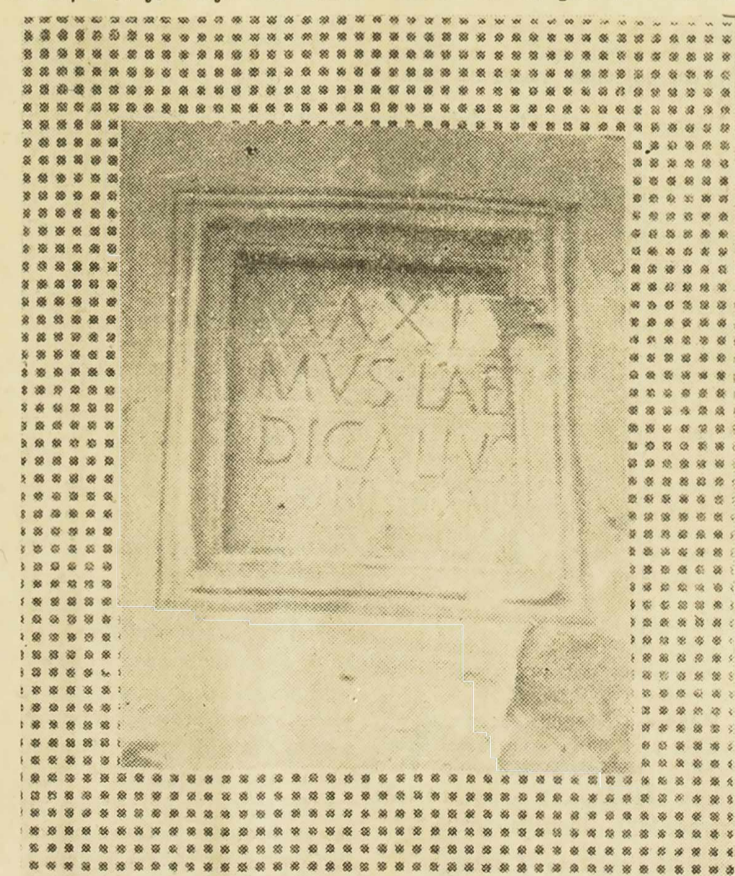
Iznad sela na prilično strmom obronku Gradini postojalo je ilirsko naselje. I danas su još vidljivi temelji zgrada i ostaci ograđenog bedema, dok se na padini prema selu na dva mjesta vide u stijenim urezane stepenice. Posvuda ima mnogo gradinske i rimske keramike i raznih metalnih predmeta, naročito željeznih čavala i brončanih spona (fibula). Na padinama, u škrapama, ima dosta ilirskih grobova, od kojih su neki i iz peroda rimske vladavine našom zemljom. Čak su u nekim grobovima nađene nadgrobnne ploče s natpisima na latinskom jeziku, što znači, da je danilska Gradina kao izvanredna fortifikaciona točka bila povremeno nastavana i poslije dolaska Rimljana.

U samom selu iznenađuje mnoštvo rimskih kamenih spomenika, naročito nadgrobnih natpisa, koji su upotrebljeni kao građevni materijal u zidovima i »balaturama« seoskih kuća. Sve su to ostaci ilirsko-rimskog naselja, koje se je nalazilo na mjestu današnjeg Gornjeg Danila. Na spomenicima se ovaj grad javlja kao Rider, odnosno Municipium Riditarum, dok se njegovi stanovnici zovu Riditae, a teritorij plemena kojem su pripadali Reditićum.

Na uglu pročelja crkve sv. Danijela, prema kojoj je današnje naselje i dobilo ime, stoji umjetnički izrađen kameni spomenik s natpisom, na kojemu se spominje princeps municipij Riditarum, t. j. čovjek koji je imao rukovodeću ulogu u riditskom plemenu, dakle, bio je nešto poput plemenskog starješine. Prema ovom natpisu, a spomenik je nađen u neposrednoj blizini crkve, na teritoriju Gornjeg Danila bio je ilirsko-rimski grad po imenu Rider. On je bio municipij, odnosno samoupravna gradska općina; njegovi stanovnici su se dijelili na građane, koji su imali rimsko građansko pravo, i

naseljenike, pod kojima se podrazumijevala i većina domaćeg ilirskog stanovništva, koje je imalo ograničeno građansko pravo. Ovi posljednji su postepeno postali rimski građani, pa se stanovništvo kasnije izjednačilo u pravima.

Ime Rider se spominje na još nekoliko natpisa (Jesenice u Poljičama, Srinjine, Trilj i Solin). Od njih je svakako najinteresantniji onaj iz Trilja, na kojem stoji da su tri plemena — Delminenses (Delminum — Duvno), Novenses (Novae — Runović kod Imotskog) i Riditae — 184. god ne zajednički popravila most na Cetini u blizini današnjeg Trilja. Ovaj natpis je stvorio problem: kako to, da su Riditi učestvovali u popravljanju tog mosta kad je poznato da od Danila do Trilja nije postojala rimska cesta; zbog čega se onda oni brinu za taj most? Na temelju ovog natpisa pomišljalo se da Rider nije bio u Danilu, već da ga treba tražiti negdje bliže Trilja. Ovo mišljenje je danas uglavnom napušteno, jer se smatra da su danilski Riditi itekako bili zainteresirani za most na Cetini, od kojega su bili gotovo podjednako udaljeni kao i ostala plemena, koja su učestvovala u popravljanju mosta, jer su do njega mogli doći i prastarim putovima. S druge strane, a to je ovdje bilo odluču-

Nadgrobnna ploča jednog Ilira pronađena na Danilu

Rođen pred 75 godina. Sada 55 godina umjetničkog rada. Od seljačkih roditelja, Meštrović je uz svoje ovice »Na tvrdom kamenjaru« spod Svrlaje, čim je naučio slovakati, počeo da slaže stihove o narodnim junacima i svom omiljenom starcu Milovanu.

Narodne pjesme, njeni junaci oživljavali su njegovu maštu, probudivši u njemu duh, oštrili njegovo veliko pamćenje. Meštrović je u najmlađoj dobi recitirao na hiljade stihova narodne pjesme. Prof. Murko kaže: »Jedni Meštrović izdiktirao mi je narodnu pjesmu Asanaginicu u svojoj cjelini, a to nigdje nisam mogao naći ni ja ni Vuk u takvoj potpunosti. On je Kačiću — starca Milovana u cjelini napamet znao, te često, uz gusle pripievavao, Meštrović, kao šegrt u Splitu postaje »čudo od vlaja«, kad je poslao je 4 mjeseca šegrtske škole, napravio kip, pred kojim su začuđeni stajali gledaoci, i njegovi učitelji. Kad je Meštrović, poslije par mjeseci nauke u Splitu, došao u Beč, da se upiše u Akademiju, na njemačkom jeziku s odlikom, Profesori ostaju zapanjeni, a profesor König čestita izjavom: »Ovaj fenomen ima veliku budućnost!«

Poslije nekoliko mjeseci Akademije u dvorani Seces je Beč, među ostalim izlaže i Meštrović. Ostaju svi zapanjeni. »De Kunst« donosi prva njegova djela. Doprivši Akademiju u Beču, odlazi u Pariz, a već od 1903. izlaže svoja djela po raznim evropskim gradovima. Matuš u svojoj kritici kaže: »Meštrović je učitelj energije i heroizma, Prometejska iskra iz Dalmatinskog granita«. Meštrović jednim potezom, jednom linijom svojih figuri daje život. To je umjetnost, koja čovječanstvo zanosi. To je genij koje stoljeća samo radaju.

Meštrović svojim izložbama, ne samo, da hoće da pokaže, da i mali narodi mogu da stvaraju, nego da iskorišti i politički momenat za svoj narod, hoće da pokaže Evropi da slavenski narodi na Balkanu hoće svoju slobodu — svoje jedinstvo. On prkosno Austriji kad mu nalaže godine 1911. da u Rimu izlaže u austrijskom paviljonu, on odbija izjavom: »Izlažem u paviljonu mog naroda, u srpskom paviljonu«. To je dalo povoda da ga Austrija proglašuje antidržavnim elementom i on ostaje u emigraciji.

Pri izložbi u Londonu 1915., rektor univerzitet Oxford pozdravlja ga: »Vaša djela dužnik vam

je cijeli svijet — i mi u Vama pozdravljamo najvećeg skulptora sadašnjice. Na ovaj pozdrav Meštrović je među ostalim odgovorio: — Moj vlastiti rad nije drugo, nego prikazivanje borbe za jugoslavenske ideale, neka bi pravda u historiji dala, da nijedan Srbin, Hrvat, Slovenac, kao niti nijedan drugi narod, ne postane novi rob. Moj narod želi da vidi pravdu i slobodu u cjelom svijetu.«

Ministar Francuske u Parizu, pri izložbi pozdravlja ga: »Osjećam

I. Meštrović: Vrelo života (detalj)

da ste s nama vrlo bliski. Sve što je najljepše u francuskom kiparstvu, sve vi to jednako posjedujete!« — Nitko drug. nije pozvan, nego Meštrović. To s simboličkim historijskim, neuništive veze između Francuske i Jugoslavije — ističu francuski novinari.

Meštrović propaga jedinstvo svog naroda ne samo svojim radovima nego riječju i djelom. Jedan od glavnih osnivača Jugoslavenskog odbora, sa svojim umjetničkim izložbama, otvara vrata političarima, kod raznih evropskih vlada. Njegova djela dokazuju Evropi, da živi žilavi narod koji traži slobodu.

— Moj su radovi izražaj historije našeg naroda — kaže Meštrović u Americi — koja je, u suštini i opća i čovječanska. — Ja ne smatram

tram za heroja one pojedince ili narode koji se bore samo za svoju slobodu ili materijalnu dobit, nego one koji se bore za opću slobodu.

— Ja želim da nađem harmoniju između naših naroda. Za ljubav te harmonije, ja sam, na svoj način učestvovao u borbi za slobodu i ujedinjenje naših naroda.

Meštrović je slavan kao kipar, ali on je i slikar i pjesnik. Njegova su djela razasuta po cijelom svijetu. On i danas u visokoj starosti neumorno radi. Njegov talentat izvor je energije. U 55 godina svog umjetničkog rada on je pokazao fenomenalnu brzinu u izradi svojih djela. Njegova djela, kad bi se sabrala, reprezentirala bi neizmjerne umjetničko i materijalno bogatstvo. Evropa i Amerika diče se njegovim djelima. A što je svom narodu poklonio? Sama Galerija u Splitu, a Muzej u Zagrebu, da se ne govori o drugom koju vrijednost predstavlja u svakom pogledu!

Meštrović u jednom svom pismu kaže: »Preda mnom još malo ostaje, ali meni je prvo moj narod, pa zatim dolazi moja obitelj«. I zaista, samo zadnje vrijeme što on nije narodu poklonio, značajne spomenike: R. Bošković, Tesla, Držić, Njegoš i mnoge nuzgredne, a eto i Šibenik će dobiti svog Jurja Dalmatca, Driša uz već dobio, ostvarit će svoj muzej popunom Meštrovićevih djela.

Koliko je cijenjen Meštrović u stranom svijetu i njegova umjetnost, neka posluži ova povelja koju je Akademija umjetnosti i znanosti u Beču poslala općini Driš: — Siromašno planinsko selo Otavice, općine Driš dalo je čovječanstvu Ivana Meštrovića, najbogatijeg umjetničkog genija svog doba čijim se vajarskim djelima divimo, kao neprolaznim tvorinama slobodnog junačkog srca.

Hvala tihom selu u čijem kršu je koljevka velkana čiju će slavu dijeliti s njim do vijeka. Ponosni smo, što je Ivan bio naš dak; što će nam ostati drag prijatelj do sutona svog života.

Meštrović ne traži ni hvale, ni zahvale, on je sretan, kad može što da učini za svoj narod. O njegovim djelima cijele biblioteke su napisane, te uz već izdano »The sculpture of Ivan Mestrovic« u Americi opremaju izdanje još opsežnije o svim njegovim radovima i njegovu životu. Mi se nadamo da će Meštrović u dućoj godini poslijetiti svoj stari kraj i srediti svoju bogatu ostavštinu.

M. Adžija

Iz starog Šibenika

Šibenski Divnići

Kroz šest generacija šibenski plemići Divnići igrali su glavnu ulogu u rješavanju krupnih političkih problema, ne samo unutar svog rođenog grada Šibenika, već i u regiji čitavog dalmatinskog teritorija. Kroz šest generacija Divnići su u borbi protiv Turaka na peru i sabljli stekli velika priznanja rimskih papa, bečkih cesareva i miletačkih duždeva. Iz takve porodice potekao je i Ante Dvornič, tajanstvena ličnost, o kojoj historijski anali škrto ispredaju tugaljivu i sumornu priču.

Bio je snažne konst tucije, lice istočnjačkog tipa, uokvireno lijevim bradicom. Negdje oko 1745. ožen se bokeškom plemk njom Jelenom Raković s kojom je dobio kćer Anđelu, Crnokosa i njezina kao noć, mala Anđela doživjet će tešku sudbinu napuštenog i odbačenog djeteta.

Iz majku i baku Katarinu Anđela je došla za udaju. Ona je bila jedinica i bogata »dotarica«, a baš to preimuštvo, koje je obećavalo vedru budućnost, bilo je uzrokom velike gorčine i nesreće, koje će je do groba pratiti. Visoka, crnih živih očiju, obraza rumenilom oblivenih i kovrdjavom kosom, koja joj je sezala do dojasa, Anđela je bila ljepotica, kakvu

se teško moglo naći. O svojoj udaji ona je najmanje odlučivala. O tome su odlučivali njezina majka i vjerovatno stric Markio, jer su takva društvena shvaćanja u vrijeme vladala, i njima se ntko od ženske glave nije mogao suprostaviti.

A onda je došao mladi Mlečić Jerolim Manfrini, član dobro poznate poslovne kuće, koja je u Ninu osnovala veliko poljoprivredno poduzeće i držalo u zakup veleprodaju duhana za cijelu Dalmaciju. Zustriti i nezaljubljeni trgovci Manfrini svojim lisičjim njuhom prepređenog špekulanta osjetio je masni zalozaj u Divnićevo »dotarice«. Patuljast južnjak s krupnim crnim očima i pravim n zom s tih bijelih zuba, vječito iskeženih u podmukli osmjeh nastajao je od prvog dana da svoju ženu Anđelu potpuno odvoji od njezne majke. Strpljivošću pauka radio je na tome da se domogne ženinog nasljedstva, kojim nije mogao slobodno raspolagati, jer se nije znalo da li je zakoniti vlasnik Ante Divnić živ ili mrtav. Poslije dugog traganja Manfrinu je ipak pošlo za rukom da otkrije tajnu nestanka i smrti Anđelina oca.

Istoga dana i istog časa u zadarskoj preturi našao se jedan svjedok, koji je pomogao otkriti tajnu misterioznog nestanka.

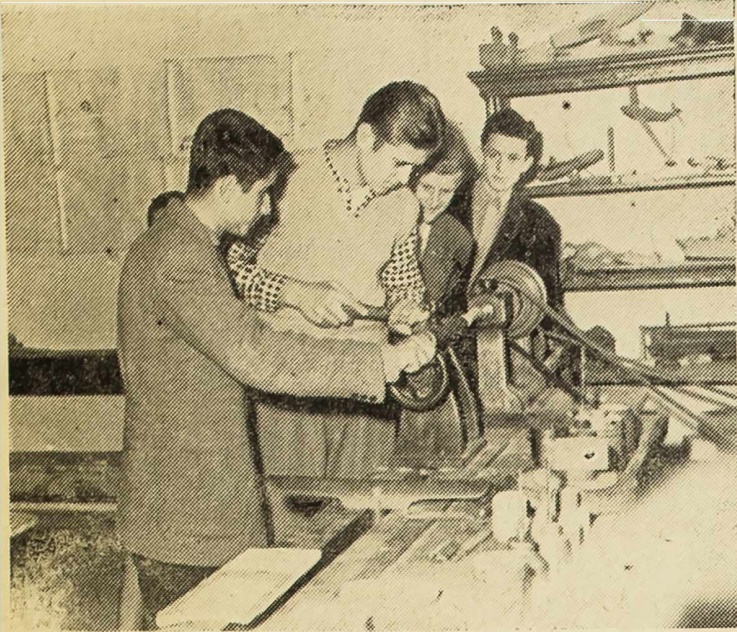
Bio je to stolar Petar Bogdanović. On je izjavio, da je pred nekoliko godina u Lazaretu Sv. Marka u Zadru upoznao tumača talijanskog jezika po imenu Ahmeda, u pratnji jednog turskog službenog izaslanika na putu za Veneciju. Poslije ovog poznanstva Petar Podanović se još jednom susreo s Ahmedom u Travniku i tom prilikom ovaj mu je izjavio, da se nekad zvao Ante Divnić Mihetić, koji je umro od kuge.

Manfrini je dugo godina kasnije optuživao punicu Vijeću deseterice, da je ona svojim nesnosnim karakterom nagnala muža na korak, koji se u ono doba bogotrije i žestoke turkofobije smatrao pravim moralnim samoubstvom.

Da li se ovakvoj Manfrinovoj tvrdnji može vjerovati, kad se uzme u obzir vjerasna i svadljiva čud Mlečićeva, kojemu je svađa s punicom prešla u narav, kao što se lijeppo može vidjeti iz debelog arhivskog sveska, odakle smo izvadili ovu historijsku crticu.

Č. Š.

kultura - prosvjeta - kultura - prosvjeta - kultura

U radionici I. osnovne škole u Šibeniku

Šibenik, I. osnovna škola

Viktor Adum:

Puna podrška roditelja

Društveni odnosi, društvene proizvodne snage, novi životni smisao i razvoj ličnosti u našem novom društvenom sistemu zahtijevaju i nove postavke u odgoju. Zbog toga se i pristupa osnivanju jedinstvene osnovne škole, pristupa se radu po novom jedinstvenom programu, koji je izrađen prema životnim uvjetima i zahtjevima društvenih odnosa.

Osnovno u nastavnom radu su školska zgrada, nastavna sredstva i kadar.

U našem slučaju usput će spomenuti da školska zgrada obzirom na potrebe savremene škole nema dovoljno odgovarajućih prostora, nusprostora nikako. Prostor je nedovoljan za 852 učenika, polaznika ove školske godine, a kojih broj se svake godine povećava. Naravno je vidan priliv učenika putnika.

Učenički putnici su nam, pored školskog prostora, kočnica u ostvarivanju zadatka po novom programu, naročito u cilju postizavanja uspjeha, kojeg se želi postići prema postavkama nove škole. Njih je skoro 2/3 od cjelokupnog broja učenika starijih razreda. Ima ih koji ustaju i prije 4 sata ujutro, a dosta njih odlazi, a da ne dočekaju završetak 5 sata nastave, zbog ranog odlaska prevoznih sredstava. O prisustvovanju ovih učenika ostalim oblicima, dodatnim i slobodnim aktivnostima, koje traži novi program, da i ne govorimo.

Razmotrivši dobro mogućnosti i postavke i sadržaj programa, nastavnički zbor ga je prihvatio, i, evo radimo već drugu godinu u vodeći ga ove godine u VI. razred. Postupnost smo primijenili iz opravdanih razloga, a kasnije smo saznali da su i druge škole išle tim putem.

Od tada su nas nazvali eksperimentalnom školom, premda nam taj naziv ne bi pripao obzirom naše skromne mogućnosti prema drugom stvarno eksperimentalnim školama, ali obzirom na okolnosti pod kojima smo počeli raditi i još danas radimo, borimo se, eksperimentiramo.

Moramo priznati da smo odmah u početku naišli na podršku roditelja u materijalnom i moralnom pogledu, a u materijalnom još i od poduzeća i Sekretarijata NO općine, i opskrbili školu izvjesnim nastavnim sredstvima i priborom. Rad smo provodili imajući u vidu formiranje od učenika ličnosti za sutrašnjicu, za život, odbacujući još postojeću težnju o formiranju »specijalista«, koju pojedini prometni nastavnici još zastupaju.

Težili smo da kroz nastavu, dodatna odgojno-obrazovno područje, slobodne aktivnosti, kulturnu djelatnost škole itd. razvijamo skrućenost koju je klasična nastava nametala učenicima, razvijamo kod njih duh slobode, samostalnosti i mišljenja, imajući u vidu naprednije i one koji teže usvajaju gradivo, težeći da svi steknu znanje, razvijaju se, odnosno napreduju, obogaćujući ih sadržajem i vrijednostima prigodnih momenta i pojava iz života, upućujući ih tako u život koji ih danas sutra očekuje.

Ostvarivanje programa vršeno je kroz nastavu, dodatno odgojno-obrazovna područja, formirajući grupe kao literarne u kojoj su se učenici uvježbavali u pisanju raznih književnih formi, razumljivo oni učenici koji su pokazivali sklonosti. Ima i dramskih pokušaja, pisanja novela i drugih. Postoje grupe geografa, prirodnjaka,

likovna, a ove godine je na prijedlog učenika oformljena grupa historijske geografije sa zadatkom detaljnijeg upoznavanja Šibenika i Šibencana.

Od slobodnih aktivnosti na zajednoj osnovi oformljena je grupa knjigovezača i vezilja, a od prošle školske godine radi aktivno Pionirsko sveučilište, u kojem saraduju ljudi iz društvenih organizacija i ostali građani.

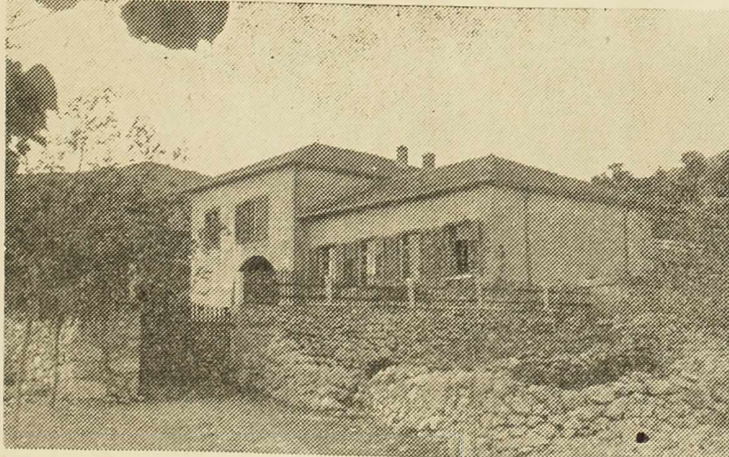
Pri školi postoji i klub Narodne tehnike sa grupom fizikalnih demonstratora, modelara, aviomodelara, brodarara, koji s uspjehom djeluju, a nadalje fotoamateri, koji već drugu godinu djeluju, u ovoj školi. To je zapravo prvi klub u šibenskim školama, koji je snabdjeven aparatom za povećavanje i ostalim sredstvima. Od sportskih društava zastupani su ping-pong, košarka, atletska i šahovska grupa.

Organizirano i s uspjehom djeluju pionirska i omladinska organizacija i Crveni križ. Kroz sve te oblike rada bilo je angažirano u prošloj školskoj godini preko 190 učenika, a ove godine interesantna je bilo mnogo više, ali smo ih morali smanjiti obzirom na prostor, vrijeme i ostale mogućnosti rada.

Općim kulturnim i javnim djelovanjem ova škola se afirmirala sa javnim, kazališnim nastupima u raznim mjestima našeg kotara, pa i prigodom ekskurzije u Beogradu, nastupivši pred učenicima jedne osmogodišnje škole. I pjevački zbor je uspješno djelovao u raznim prigodnim nastupima.

Svaka grupa, društvo i klubovi imaju svoja upravna tijela kroz koja učenici ulaze i u duh društvenog upravljanja.

Moram napomenuti da su u svemu tome manje više bili angažirani gotovo svi nastavnici, potičući učenike na ostvarivanje zadatka nove škole.

Škola u Dragi

Oklaj

Hrvoje Kabić:

Nije bilo baš lako

Nije bilo baš lako, u početku, govoriti o novom programu u ovoj školi. Slične su prilike ovdje, kao i u većini drugih škola našeg kotara. Malo je nastavnika, namještalja, školskog prostora i sredstava. No to nas nije zbunilo. Već smo u prvim danima poduzeli

sva, kako bi naša škola dobila obilježje nove, savremene škole.

Rad se odvija u dva turnusa. Deset je nastavnika, a 12 odjeljenja. Težak i naporan posao! Imamo odjeljenja sa više od 50 učenika. Nastavnici rade i po 32 sata tjedno. Uza sve to u školi je za

NAŠA ANKETA

o provođenju novog nastavnog plana i programa u osnovnim školama

Školskom godinom 1958./59. u svim osnovnim (dosadašnjim četverogodišnjim, šestogodišnjim i osmogodišnjim) školama NRH-e počelo se raditi po novom jedinstvenom nastavnom planu i programu. Ovim planom i programom počela je praktična primjena načela i ostvarivanje ciljeva odgoja deklariranih u nedavno donesenom Zakonu o školstvu.

Polazeći od koncepcije škole kao društveno - odgojne ustanove za svestrani razvitak učenika, sav rad po novom planu i programu trebao bi da se odvija preko slijedećih osnovnih elemenata i djelatnosti: 1. NASTAVA, u koju se svrstava sva ona djelatnost škole, koja je i dosad u nastavu ubrajana, a naročito sistem stjecanja znanja, koji proizlazi iz nastavnih planova i programa; 2. SLOBODNE AKTIVNOSTI, pod kojima se podrazumijeva skup oblika i učeničkih organizacija u školi, putem kojih se u školu i njen sistem odgoja unose elementi dječjeg društveno-korisnog i produktivnog rada kao sredstvo odgoja, koji služi kao oslonac društveno-moralnog odgoja; 3. DODATNA ODGOJNO - OBRAZOVNA PODRUČJA, koja služe stvaranju konkretnih mogućnosti za individualiziranje odgojno - obrazovnog procesa i 4. OPĆA KULTURNA I JAVNA DJELATNOST ŠKOLE, koja treba da afirmira školu kao kulturni i prosvjetni centar.

Naša redakcija zamolila je upravitelje nekih osnovnih škola s područja kotara, da preko stranica našeg lista nešto kažu o iskustvima, uspjesima i teškoćama, koje su dosad imali u provođenju novog nastavnog plana i programa. Evo što oni kažu:

Draga

Stjepan Guštak:

Zadruga oduševljava

Mnoge su škole već i prošle godine radile po novom nastavnom planu i programu i imaju iza sebe dragocjeno jednogodišnje iskustvo o kojem bi trebalo više pisati i u našoj lokalnoj štampi, jer bi i takav način izmjene iskustva mnogo koristio temeljitijem shvaćanju nove koncepcije među nastavnicima kadrom.

Na Osnovnoj školi Draga radi se od ove školske god. po novom planu i programu, a nastavni kadar škole je uglavnom sa više ili manje oduševljenja prihvaćao novu koncepciju naše reformirane škole u stalnom međusobnom kontaktu svakodnevno rješava razne teškoće, koje rezultiraju iz uvođenja novih oblika rada, koje diktira skučen školski prostor, dosta slab materijalna osnova i dr. Plan-ski m uvođenjem slobodnih aktivnosti, a napose preko rada u školskoj zadrugi i odgojno-dodatnim područjima, svi su nastavnici do maksimuma iskorisćeni, a pokraj toga predaju i na večernjoj školi za obrazovanje odraslih.

Oni su na sebe preuzeli prema sklonosti, određene dužnosti da kao savjetodavci učvrste te oblike

rada. Klub »Mladih tehničara« osnovan je tokom prošlog mjeseca i učenici, koji sačinjavaju upravni odbor kluba, donijeli su na svoje dvije sjednice vrlo vrijedne zaključke. Uz ostalo, da organiziraju dobrovoljnu sabirnu akciju novčanih sredstava i da u ovoj godini bace težište rada na izradu raznih učila, te su na tome već imali lijepih rezultata i izradili nekoliko sprava i strojeva za nastavu fizike i kemije. Takvim su radom svladali i svladavaju, ne samo tehniku manipulacije raznim alatom i materijalom, već i stiču jasna i određena znanja o sastavu funkcioniranju napravljenih sprava (aparati za elektrolizu vode, parna turbina, induktor, galvanoskop i drugi).

Odnos između učenika i nastavnika na takvim oblicima rada posve se mijenja. Katedru, koja je do sada u učionici stršila kao simbol straha i strahopoštovanja iza koje je stajao dobro naoružan nastavnik, zamijenio je zajednički radni stol, gdje nastavnici i učenici dobro organiziranim radom u jednoj spontanijoj atmosferi rješavaju određene zadatke, gdje dolazi do izražaja izmjena raznih mišljenja i iskustava, bez straha od bilo čije zamjerke. Takvim će se radom, naročito preko slobodnih aktivnosti, već u dogledno vrijeme eliminirati upotreba udžbenika u bukvatnom smislu i pojaviti potreba za štampanjem malih enciklopedija za pojedina nastavna područja.

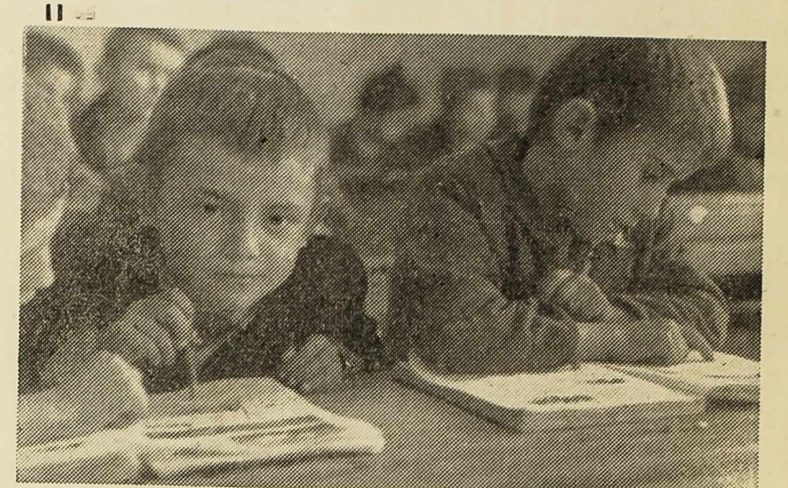
Učenici su naročito oduševljeni radom u svojoj školskoj zadrugi u kojoj je akcentiran duh kolektivizma, drugarstva i pravih odnosa prema zajedničkoj svojini. Ta mala privredna organizacija, koja se je u našem slučaju orijentirala za sada na voćarstvo i pčelarstvo, bit će velika škola za naše učenike, koji će kroz aktivno sudjelovanje u radu i samoupravi steći potrebnu orijentaciju za buduću život.

C. G.

stupljeno dosta elemenata koji karakteriziraju ovu školu. Formirane su razne grupe (dramska, folklorna, literarna, grupa mladih prirodnjaka i sl.). Svaka grupa ima svoje rukovodstvo. Održavaju svoje sastanke. Savi pripremaju program. Vode zapisnik o svom radu. Osnovni smo i školsku zadrugu, birali upravni odbor i izvršili sve pripreme za rad u zadrugi.

I dodatna odgojno-obrazovna područja zastupana su u našoj školi. Pojedini predmeti nastavnici vode spisak učenika, koji zaostaju i teže se razvijaju. Pomažu im u radu,

(Nastavak na 7. strani)

Prvi susret sa znanjem

Knin

Andrija Matković:

Nastava je osvježena

S obzirom da osnovna škola u Kninu, onakva kakva jest, sa 1015 učenika, 26 odjeljenja i 30 učitelja i nastavnika, po svojoj veličini i »mamutskoj« glomaznosti ima i objektivnih poteškoća, da se ostvare najbolji unutrašnji uvjeti za kvalitetniju organizaciju odgojno-obrazovnog procesa, i pored toga što oskudijeva na prostoru, koji je zauzet non-stop, u tri smjene, ipak nastojanjem ljudi koji u takvim prilikama rade, ima uspješnih pokušaja, da se razbije okvir isključivo klasičnog oblika školskog rada.

Organiziranje kabinetske nastave, grupni rad koji zahtijeva odstupanje od stare formacije razreda, izlasci učenika van škole i u okolini radi promatranja i doživljavanja prirode i određenih pojava, objekata i praćenja ljudskog rada, predstavljaju niz dragocijnih formi aktiviziranja učenika i daju pečat novog u odgojno-obrazovnom procesu. Osim toga, nastava je osvježena novim sadržajima kroz likovni i muzički odgoj, pa i kroz ostale predmete i područja. Pored toga, nastavnici, ove škole koriste sve više suvremena tehnička sredstva, kao radio, dijafilm i film.

Nismo zadovoljni rezultatima

Golubić

Josip Rajević:

Bez dovoljno kadra

Provođenje novog nastavnog programa zahtijeva uvođenje raznih novih oblika rada u nastavu. Kod nas je u Golubiću najviše učinjeno na području slobodnih aktivnosti. Osim toga poboljšana je kvaliteta nastave.

Uvedeno je dosta nova. Učenici izdaju svoje novine, koje samopisu i štampaju na jednom ciklostilu, imaju školsku zadrugu, koja je u procesu proizvodnog rada stvorila nove odnose drugarstva i nove odnose između pojedinca i zajednice, a osim toga ruši jaz između fizičkog i umnog rada. Zadruga se bavi vinogradarstvom, povrtlarstvom i voćarstvom, a uskoro će, kada se poprave inkubatori, baviti se i peradarstvom. Zatim imamo dva tamburaška zbora u kojima djeluje oko 30 učenika. U najnovije vrijeme formiran je i klub fotoamatera. Za sada je najteži rad s njima, jer nema potrebnog pribora. Nadalje, ima nekoliko dramskih grupa (svaki razred po jednu), koje pripremaju za svaki praznik prigodni program da zabave svoje drugove. Zatim učenici u neposrednoj blizini školske zgrade grade svoje školsko igralište za provođenje tjelesnog odgoja. Možda će nekom izgledati da

obuhvaćanja učenika u slobodne aktivnosti i dodatna odgojno-obrazovna područja, iako su to oblici, koji, pored ostalog, čine sastavni dio cjelokupnog školskog rada. Pojedini učitelji i nastavnici pokušavali su organizirati neke vidove slobodnih aktivnosti i dopunskog rada s učenicima, ali to još nije postao stalan sistem rada u onom smislu, koji se na pr. pridaje matematičkoj ili materijalnoj jeziku. Formiranjem radnih četa i učešćem učenika u lokalnoj akciji na uređenju fiskulturnog parka u gradu, nastojali smo organizirati društveno-korisni rad učenika. Ovakva forma njegovat će se i dalje, nastojeći da se pronađu i druge mogućnosti za ovakvu aktivnost učenika.

Prostor nam je prilična smetnja za odvijanje slobodnih aktivnosti, što je i razumljivo, kad jedna smjena juri drugu iz učionice. Gledajući školu u njenoj cjelini i broju odjeljenja po razvojnoj fazi, za slobodne aktivnosti nam treba po minimalnom planu 96 sati sedmično. To je nemoguće ostvariti u postojećem prostoru, gdje pretežno »gostujemo«, koji nije dovoljan ni za голу, staru klasičnu nastavu.

kultura - prosvjeta - kultura - prosvjeta - kultura

Narodno kazalište

„GOSPOĐA MINISTARKA“

poslije trinaest godina ponovo u Šibeniku

U ovom sadašnjem vremenu, o-skudnom domaćom dramskom produkcijom, gdje komedije gotovo i nema, a satira je potpuno odsutna, Nušić je još uvijek na scenama naših kazališta dobro došao gost, ako za ništa drugo, a ono iz potrebe za smijehom, našim domaćim.

Daleko od toga da ovom konstatacijom želimo dirati u komediografsko dijelo Nušića, u kojem ima ostvarenja koja će biti živa i onda kad se rodi (ako se rodi) naša suvremena komedija i satira. Htjeli smo samo podvući, da je bolje i Nušića, koji nam je poznat, kojeg smo gledali, i gledali na sceni ovog našeg kazališta, nego kazalište bez smijeha.

A Nušić je garancija da ćemo se smijati.

To se i dogodilo izvođenjem »Gospođe ministarke« — decembarske, četvrte ovosezonske premijere — kako na premijeri, tako i na predstavama koje su slijedile.

Već nakon prvih »štosova«, u prvim prizorima, publika, koja je to čekala, spremno je i srdačno primila »izazov«, pa kako se radnja u daljem toku predstave sve više mrsila (ako i naivno — pa što onda!) i na scenu donosila nova lica i nove tipove, smijeh je rastao. Drugim riječima, publika je dobro primila i bila zadovoljna s »Gospođom ministarkom«.

To je, mislimo, najbolja nagrada (u ovim okolnostima) i režiseru i izvođačima.

Gradimir Mirković, stalni režiser šibenskog kazališta, imamo dojam, da je Nušića shvatio i dao — jednostavno. Takva interpretacija Nušića je, mislimo, najlogičnija. Nušić treba da je Nušić! To kao da je bila deviza Mirkovića kod postavljanja ovog komada. Mirković je, što smatramo pozitivnim, uspješno i dosljedno izbje-gavao teren na kojem se komedija mogla srozati u lakrdiju. U toj dosljednosti režiser se ponegdje ovom komedijom našao i na ivici drame, ali su ta mjesta, u odnosu na cjelinu, ostala bez neprijatnih tragova. Ipak, provedenje takve režijske linije, učinjeno je nekoliko propusta, koji ni u tako shvaćenom Nušiću nisu trebali da budu. Radi se o izradi nekih likova. Na primjer, u sceni s familijom gledalac ne zna kakav bi stav uzeo prema Jovi Pop-Arsinomu, a u zadnjem činu umalo da ne zapljeskamo pobjedi »dobra« u akciji Čede, koji je lično i društveno amoralan. Nušiću ne bi naškodilo rediteljski zahvati u takve ličnosti, s ciljem njihovog boljeg određivanja, naravski bez diranja u tekst.

U onome što smo nazvali jednostavnošću mizanscena. Taj je, mislimo, mogao i trebao biti bogatiji. U Nušiću, a posebno u »Gospođi ministarki«, za to ima mnogo mogućnosti, koje su, kako rekostmo, ostale neiskorišćene.

U »Gospođi ministarki« igra mnogo lica. To je galerija tipova jednoga društva, ali i smotra — ansambla. Čitav ansambl je morao izaći na pozornicu. Zato govori o pojedinom ostvarenju odvele bi nas daleko, a opet, protivno očekivanju, ni ta ocjena ne bi bila realna ocjena mogućnosti svakog glumca.

Uza sve to bilo bi nepravedno spomenuti i ne istaknuti protagonisticinju Neva Belamarić i Slavka Đorđevića, koji je igrao ujka Vasu, kavanskog klupodera.

Neva Belamarić ulogom Živke-ministarkice dala je još jedan lik u nizu ostvarenih na sceni šibenskog kazališta, kojeg ćemo se sjećati. Kod ovoga treba podvući, da je Neva Belamarić sa svojom Živkom potvrdila veliki raspon svojih glumačkih mogućnosti. Scene u kojima se Živka, sirota, ali bistra i energična ministarka, sudara s manirama i »potrebama« višeg društva, kao i u scenama u kojima uzima stvari u svoje ruke — bile su izvrsne.

Izvrstan je bio i ujka Vasa Slavka Đorđevića, u cjelini! Maska prirodna igra, govor — rezultat su temeljito shvaćene uloge, ali i bližeg poznavanja društva u kojem se neki živi ujka Vasa kretao. Đorđevićev ujka Vasa je svakako lik kojeg ćemo imati pred očima svakda kad se povede razgovor ne samo o »Ministarki«, već i o Nušiću uopće.

Bile su zapažene kreacije Vere Lepetić u ulozi nestašnog i »ne-

odgojenog« dječaka Rake, Ludmile Mirković u ulozi Anke, St. Goldneta u ulozi pisara Pere, a i Todor Klisarić koji je, ne izgovorivši ni jedne riječi, uspio dati svu komičnost situacije (i lika) s »pametnim detetom«.

Scena je zamišljena inteligentno. O mjestu i vremenu zbivanja trebalo je da uvjerljivo govori jedan pano na kojem je oslikan stari Beograd. Taj pano, tretiran u suvremenom likovnom izrazu, vi-

di se iznad kulisa koje zatvaraju sobe stana. Pano je postavljen da dominira scenom, ali je tome, donekle, smetalo pokušstvo koje nije bilo usklađeno sa slikanim dijelom inscenacije. Autori scenografije — G. Mirković, redatelj i B. Friganović, šef tehnike, u suradnji.

Na koncu, mogli bismo reći, s »Gospođom ministarkom« smo imali jednu dobru predstavu.

C. VID

Neva Belamarić u naslovnoj ulozi

NAŠA ANKETA

Lozovac

Zdravka Ercegović:

Aktivnost kroz školsku zadrugu

Povezati školu s našom društvenom stvarnošću, pratiti razvitak nauke, društvene prakse i umjetnosti i te rezultate povezati u iskorištenje u odgojno-obrazovnom radu, osnovni su zadaci nastavnčkog zbora u Lozovcu.

Pri određivanju programa svoga rada vodili smo računa o specifičnim prilikama škole, uzevši u obzir da imamo dake putnike i pretežan broj nastavnika, koji svakodnevno putuju.

Pored svega toga nastava u školi odvija se nesmetano i nastojimo provesti nove oblike rada.

Povremeno koristimo grupni rad u nastavi upoznavanja prirode i društva u V. razredu, koji radi po novom nastavnom planu i programu. Zatim u nastavi materinog jezika, povijesti, fizike, kemije, zemljopisa i likovnog odgoja.

U duhu zaključaka I. kongresa za fizičku kulturu, posvetili smo naročito pažnju fizičkom odgoju. U nastavi se upotrebljavaju razna savremena pomagala kao: epidioskop, film i radio.

Dodatna područja organizirana su u okviru raznih predmeta za naprednije i lošije učenike. Kroz ovo kratko vrijeme osjetili su se

rezultati ovog rada.

U sklopu slobodnih aktivnosti započela je radom grupa meteorologa, mladih geografa, likovnog odgoja, grupa vezlja, mladih tehničara i pionirsko sveučilište. Ovim putem učenici se upoznavaju i raznim područjima nauke, za koje najviše imaju interesa.

Težište rada slobodnih aktivnosti provodi se kroz školsku zadrugu. Zadrugu radi s tri sekcije: pčelarskom, kuničarskom i vrtlarskom. Zadruga je izdavala list

Nastavak Oklaja

(Nastavak sa 6. strane)

a isto tako im pomažu i nadareniji učenici.

Jednput mjesečno održavamo sjednice nastavnčkog zbora. Na njima analiziramo rad kroz protekli mjesec. Ne govorimo samo o nastavnom procesu, već o svim problemima škole, a posebno o radu pojedinih učeničkih grupa. Održali smo u svim odjeljenjima po jedan roditeljski sastanak i zajednički smo održavali svaka dva mjeseca.

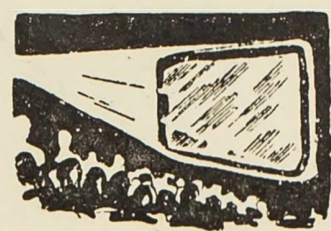
»Zadugar«. Tu tradiciju će nastaviti.

Naša škola, koja danas postaje centralna, nije opskrbljena potrebnim pomagalicama i učilima, kabinetima i knjižnicom, premda se zna, da centralne škole postaju centri intenzivnog rada prema novom nastavnom planu i programu. Osim ovog, škola nije na početku školske godine krećena, a da se ne govori o slabom inventaru škole i t. d.

Na području općine Oklaj postoji jedna centralna škola, sa deset područnih. Neka su sela udaljena po 5 i više km. To nam čini izvjesne poteškoće sada u zimskom periodu. Djeca ponekad zakašne, osobito za kišnih dana. To koči normalan rad, ali ovi dječaci ipak savladavaju materiju, razumljivo pod težim uslovima.

Na kraju još nešto: ovih dana smo uveli i dache kino predstave na kojima igramo dječje filmove dva puta mjesečno.

U protekloj godini VIŠE OD 380.000 POSJETILACA

Jer, »Umberto D« i »Legenda u Ugetsu«, su, prema mišljenju (smatramo ih) neprikosnovanih sudaca, velika filmska ostvarenja, ali prvog je gledao svega 701 šibenčanin, a drugog 744, dok je »Richard lavijeg srca«, za kojeg se ne može reći da zauzima istaknuto mjesto u filmskoj umjetnosti, s 6435 gleda-

uvijek siguran uspjeh za blagajnu kina i među 18 filmova, koje je gledalo preko 4000 gledalaca, nalazi se 7 westerna: »Komančič« (4426), »Ponny express« (4275), »Zig-san« (4272), »Čovjek bez zvijezde« (4202), »Bitka u klancu« (4201), »Dimni signal« (4006) i »Čovjek iz Kolorada« (4005). Među najposjećenije filmove još spadaju: »Jedna želja« (4424), »Simfonijska ljubavi« (4230), »Svijet tšine« (4117), »D. v. lje godine« (4112) i »Bludnica dostojna poštovanja« (4006). Između 18 navedenih filmova i Grand prixa u Cannesu za 1958. godinu »Lete ždralovi«, kojeg je gledalo 3430 šibenčana, nalazi se još mnogo filmova!

»Umberto D«

laca bio najposjećeniji film u 1958. godini u Šibeniku. Kad bi bilo obratno, bilo bi svakako bolje, ali, snivati o tome značilo bi preći u irealnost veću od one koju pružaju najposjećeniji filmovi.

Podaci o posjeti pojedinim filmovima besumne nam najrječitije govore o ispravnosti ili neispravnosti repertoarne politike, o ukusu, interesu i svemu ostalom što je u vezi s filmom kao jednim od faktora odgoja ljudi. »Picnic« s 5251 gledaocem je drugi najposjećeniji film. Vrijednost Ingeove ekranizirane drame je nesumnjiva, ali je izvjesno da su ovom interesu barem donekle pridonijele i draži lijepe Kim Novak. Istorijski spektakli imaju uvijek osiguran veliki posjet, te nije nikakvo čudo što je »Zemlja faraona« gledalo 5250 naših građana. Od 4977 šibenčana, koji su gledali »Vragoljanku« sigurno je najveći dio, iz ovog ili onog razloga, išao ustvari da gleda Brigitte Bardot, danas najslavniju zvijezdu filma. Pustolovni filmovi Disneyeve produkcije o nacionalnim junacima Škotske (»Rob Roy«) i Amerike (»Dawy Crockett«) su na petom i šestom mjestu s 4896, odnosno 4654 gledalaca. Westerni su

Interesantno je, da je isti broj filmova koje je gledalo preko 4000 gledalaca, kao i onih koje je gledalo manje od 1000 gledalaca, tj. 18. Od njih ih je 11 produkcije istočno-evropskih zemalja ili Kine. Najslabije posjećen je bio mađarski film »Moj djed i ja« (139 gledalaca), zatim odlični dokumentarni film o nacističkim logorima »Noć i magla« (263), sovjetski film »Dobre more« (401), kineski »Prije-laz preko rijeke Jang-Ce« (542), sovjetski »Veliki poziv« (546), dokumentarni film »Ljudi s Arana« (582), češki »Bio jedan kralj« (602), sovjetski »Kapetan iz Kopenička« (606), dokumentarac »Nauk sa sjevera« (602) i t. d.

Netko će možda misliti da filmovi u kojima igraju poznati komičari imaju naročito dobar posjet. Međutim, nije baš tako, jer oni stoje negdje po sredini. Fernandela u filmu »Krojač za dame« gledalo je 2667 naših građana, Totoa u filmu »Momak za sve« 3768, a »Jesmo li ljudi ili kaplar« (2136), dok je ne manje popularnog Danny Keya u »Ludom podvigu« gledalo svega 819 posjetilaca.

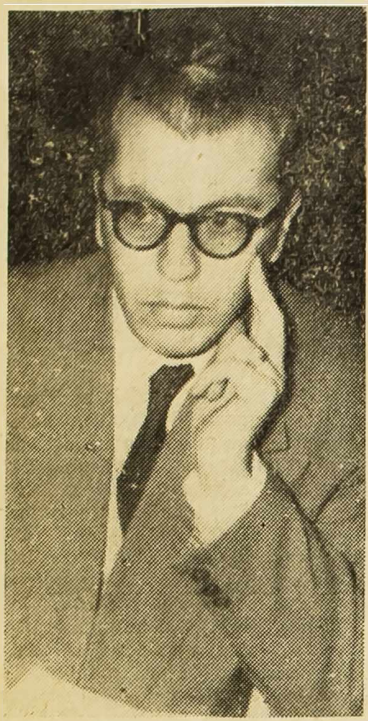
Interes za domaće filmove, izgleda, sve više raste, za što sigurno treba tražiti razloge i u napretku naše filmske industrije koja je napokon ipak izašla iz svojih povelja. Hanžekov čev »Svoga tela gospodar« s 4891 gledaocem je ne samo naš najposjećeniji film, nego i jedan od najposjećenijih filmova uopće. Za njim slijedi »Ne čekaj majke« (4032), pa »Samo ljudi« (3770), koprodukcionni promašaj »Djevojke i muškarci« (2971), »Pop Čira i pop Spira« (2856), »Subotom uvečer« (2840), »Kad ljubav dođe« (2611), »Male stvari« (2180), »Krvava košulja« (1933), »Tuda zemlja« (1336), »Naši se putevi razilaze« (1186), i na kraju Stupičin nuspjeh (1119).

Zaključak? Možda ovaj: ljudi pretežno žele da u kinu za vrijeme od 2 sata pobjegnu od više ili manje monotone svakidašnjice i onaj film, koji ih dalje odvede od nje, radije gledaju, a što su ovi filmovi najčešće besmisleni, nelogični i nekorišni, čemu za to razbijati glavu i suvišnim mudrovanjem i intelektualiziranjem razbijati dvočasovnu ugodnu iluziju. Poslije izlaska iz kina možemo sve zaboraviti i biti i dalje čestiti građani i graditelji svoje budućnosti. Dakle, carstvo snova i ništa više. — b —

Iz filma »Lete ždralovi«

Piše:

VOJIN JELIĆ

Ne sjećam se dana kad mi je najdraži ujak darovao jednu najljepšu igračku, bio sam tada još sitan dječčić. Ta igračka je i danas moj najbolji prijatelj. Iako sam porastao iako već poohadam drugi razred osnovne škole, ne mogu, pa ne mogu, i da me ubiješ ja ne mogu nikako da se rastanem s tom igračkom. Ja i moja igračka i spavam zajedno, i često pričamo jedno drugome baš najčudnovatije priče.

Kad smo tužni jadamo se uzajamno, a zatim ja plačem za nas oboje.

Ne sjećam se kad je to počelo, ali već dugo i dugo vremena je tome, kako prije spavanja i gram svoje vječne igre.

Najprije pritul m svijetlo, i zbog odraslih, i zbog mene i zbog moje igre; zatim u slatkom polumraku prikazujem sebi dnu predstavu. Jer, po mojoj volji, na zidu pored kreveta počnu skakati sjene. Moje sjene su u svim oblicima, i čas je tu došla neka stara i opaka mačka, prede i prijeti mi, tako da sam prisiljen zovnuti u pomoć sjenu, veliku sjenu psa. Onda se oni počepušu, i ja moram biti i miritelj. Nekada šaram gusana, izdužim njegov vrat sve do smiješnosti, pa se čas branim od njegovog siktanja, a čas se smijem, baš se ludo smijem gusanovom vratu. I redom tako, sve životinje koje poznajem i o kojima sam čuo, skupljaju se na mojem zidu i ja za sve njih, odmah i voljko, izmisljam i glasove, i riječi, i ponašanje.

Čini mi se, da sve od prve predstave, svake noći moja igra završi uvijek s istim završetkom. Uzalud tražim uzroke. U možda je to samo i jedino stoga što sam ubrao, iako znam da je to sve jako glupo i nekorisno: da ću baš na taj način, gledajući uvijek isti završetak, sigurno i jednako snivati samo jedan san.

A taj moj i jedini, i željeni, i više no životni san je: imati psa. Ništa drugo, časna riječ, već imati psa!

Zbog takvih i snova želja, kad me netko za-pita, pa bilo to u šali ili sasvim ozbiljno: momak, da li je to istina kako ti najviše voliš ujaka? . . . tada ja šutim, samo šutim onako dječiji mudro. Uostalom, moj ujko, pa zna to on vrlo dobro, ponosan je što ja baš njega volim najviše, i što naša ljubav nije slučajna.

Često, zaista jako često ja molim i noć i san, i pričam i njima i sebi, čak i one glupave i lažne priče o nekakvim dobrim vilama koje ostvaruju snove dječaka, i stalno sam zbog toga razočaran. Jer moja igračka je i noću i danju mrtva stvar, nikako da me razveseli s dolaskom jutra.

Kuća u kojoj stanujemo najveća je u našem predgrađu. Ona je čini mi se i najtužnija. Jer, odmah, tik ulaznih vrata, neko je izvjesio mrski i čudnovati kućni red i zakon, i kako da ne budem tužan i jadan dok čitam: »u ovoj kući strogo je zabranjeno držati životinje, bez razlike da li se rad o kokoši, psu, mački, pa čak i ptici!« Moram vam priznati odmah, da sam to »čak i ptici!« ja nadodao, u ljutini. A kako i ne bih, kad su i ti moji roditelji prave kukavice. Negdje i slučajno, moj otac je čuo nešto o tome kako su neke ptice klicnoše opasne bolesti. Zato mi on zabranjuje da i na balkonu držim krljetku i pjevača.

Ovdje gdje mi stanujemo radničko je naselje. Tu, u predgrađu velikoga grada uz more, nalazi

DAVNA IGRA SJENA

se rudnik u kojem rade moji roditelji. I otac i mati pričaju mi često, kako oni ne posjeduju ama baš ništa drugo osim sebe i mene. Pa i mnogi drugi ljudi govore, i za sebe i za nas, kako smo velika siročinja. Ja se uzalud bunim na sve takve priče. I uzalud tvrdim kako bih odmah bio veliki bogataš kad bih imao psa.

Čim se probudim, ja tučem ujakovu igračku, i plačem što ona ne umije plakati.

I danas su moji roditelji, još prije sunca krenuli na posao. Spavao sam tobože dok su se oni spremali, a gle, oni nisu ni odmakli pravo, a ja sam već na nogama. I zna se: halapljivo i u žurbi proždirem mršavi doručak, i istovremeno jedem očma more. I šta se to mene u ovom času tiče krpeni Dingo, neka on spava kad je mrtav. Za koji čas, ja ću ovako gol, da se sav predam i moru i radostima. Jer, šta je ljepše od ljeta i mora?

Cijeli dan je moj.

I sunce.

I voda.

I igre.

U moru sam tako od jutra, u jatu djece. S njima zajedno tačno znam čiju ladicu možemo i jutros prisvojiti nesmetano. Znam i mnoge druge radosti. Baš tačno znam i kako stoji stvar s dudovima i drugim voćkama po okolnim baštama. I o vršama znam i mi ćemo njih pregledavati i ocjenjivati, i prisvajati ronićemo po vodi i nagadati da li se neka hobotnica uvukla u žicu.

Dan je i lopta.

Tri kornera, pena!

Ali, uz radost mora, danas, i meni i jatu mojih vršnjaka nudi silno tužnu sliku naša poljanica.

Odrasli pričaju ravnodušno: »općina je iznajmila vašu poljanu!«

A mi?

Dogovaramo se i složni smo u odluci: »da pišemo toj općini o svemu što se ovih dana odigrava na ovoj našoj poljani!«

Ali, općina su odrasli, a odrasli znamo kakvi su.

Šta bih sve pregorio da imam psa, samo da imam psa. Jer, tada bih naredio mojem Dingu: »prijatelju, hajde da navalimo, juriš, oslobodimo našu poljanu!«

Na našoj poljani smjestio se cirkus. Zato, svake večeri, u igri sjena, u toj mojoj šarenoj radosti i usplavljanju, ja pričam krpenom Dingu o svemu, baš o svemu što se odigrava pod šatorom tog cirkusa.

A, i te moje najnovije priče su zagonetne.

Na plakatu, na poljanici, piše jasno: »veliki međunarodni cirkus, svaki onaj koji plati ulaznicu gledaće nezapamćene atrakcije!«

Već poslije prve večeri i priredbe, neko je zlobno i tačno dopisao na plakatu: »internacionalna žalost i plakanje!«

Zna se, kriva su djeca:

I za plakat,

I za međunarodnu žalost!

U našem predgrađu, mi djeca uvijek smo prvi vjesnici i svjedoci svih novosti. Često kažnjavaju nas odrasli zbog te naše uporne radoznalosti, još češće slušamo i prče o tome: »kako su i ti naši odrasli, dok su oni bili djeca, bili ama baš na vlas slični nama.« Kako da se razumijemo?

I čim se taj cirkus smjestio na poljanici, ja sam još iste večeri kazao ocu sva moja zapažanja. I prče, naravno. Mislite li da je on mene saslušao mirno? Ta i on je, kao i svi drugi odrasli, kazao samo: »vi se prokleta dječurlijo petljate nepotrebno u tuđe poslove!« . . . i otpasao kaiš.

»Tata, pa ja ne pričam sve to zbog naše poljanice i lopte, časna riječ. Ja samo želim reći i tebi i svima, kako je taj čovjek, taj gospodar cirkusa, kako je on zaista jako zao čovjek!«

Nismo ravnopravni

U našoj kući samo otac nosi kaiš.

»Sk' taš, a momak?« . . . to je sve što mi govori roditelj.

»Kupam se!« . . . mucam plačno, i već igram po volji kaiša.

Kad ne bih imao ujakovog krpenog psića, čini mi se, ja uopće i ne bih imao koga voliti. Otkako je došao cirkus na našu poljanu, kasnim kući, priznajem. Onda mi otac govori jednako »skitaš se!« i udara kaišem. Šta mi tu pomaže ako mi rečem: »da li se i može raditi što drugo kad je ljeto, kad si slobodan po cijeli dan, i kad si dječak?« Šipak će me razumjeti, on je davno zaboravio svoje djetinjstvo. Pa i mati je čudnovata. Ona uvijek, čim je u pitanju kaiš i moj tur, tobože je neutralna. Kao da sam ja kriv što ona rinta po cijeli dan,

i što je sada zadužena da nam pripravi, večeru.

Plačem i smijem se.

Istovremeno.

Jer, možda sam ja to sve uveličao jako. Ta pogledajte, mi smo svi veseli u našoj kući. Otac me je upravo posadio na koljena. Pjevamo i cupkamo zajedno. Igramo se baš kao nekada, kao onda dok sam bio manji. Ja vičem uz tu pjesmu: »Laž je da je mene i večeras udarao moj roditelj.« Ja vičem uz pjesmu: »lažne su i priče da u našoj kućerini zvone samo pjane kletve i svade.«

Ima vila.

Baš ima dobrih vila.

Zato sam sretniji no ikada u životu, gle, upravo me otac pozvao, i mamu je pozvao, kaže, častit će nas. Večeras, gledaćemo veliki program »velikog cirkusa!«

U predgrađu, to se zna, cirkus je i za djecu i za odrasle.

Po volji.

Cirkus i vrtuljak.

Ali, ljudi, puste li radosti i veselja.

Svira muzika.

Sve je to davna prošlost.

I priča.

Danas znam samo to, kako me od tih događaja već dijeli niz i niz godina. Pa ipak, neke zgrade iz mog djetinjstva i sada tako su žive u meni, usprkos nesabroju životnih teškoća koje sam proživio od tada.

Iz tog rudničkog naselja protjerali su nas poslije jednog velikog štrajka. Vjerovao sam, dok sam se prisilno rastajao s morem, da mi to svi opak i odrasli odjednom krađu čitavo djetinjstvo. I bio sam u pravu. Jer i u drugim naseljima zatim proganjali su mojeg oca. Morao sam da privredu-

jem i hranim roditelje. Zar sam i mogao, u takvim danima, i da m slim o životnoj i neutaženoj želji?

Davna igra sjena.

Sve životinje skupljaju se oko mojeg kreveta, Igračke.

Među našim krpama, u čudu, i poslije tolikih selenja, uvijek sam, baš uvijek sam nalazio mojeg psića. Bili smo i nadalje vjerni prijatelji.

Dingo i ja.

Koliko zagonetnih priča.

Godinama.

U danu kad sam došao iz vojske, uzalud sam tražio i rod telje. i Dinga, i moje djetinjstvo. Sve je to bilo na groblju.

Da zaboravim?

Ta, moram!

Jer danas imam svoju novu obitelj. I moj dječak ne igra se kao ja nekada. Istina, i on ima igračku-psića, ali njegov je Dingo iz polivinila, i mnogo veći. Da ga učim igri sjena? Onda bih morao ispričati mnogo tužnih priča. Morao bih mu pričati i o cirkusu, a tada bi on doznao i moju neostvarenu želju.

Sjene su prošlost.

Najbolje.

Moj dječak upravo će završiti prvi razred osnovne škole. Obćeo sam mu, za nagradu, kupiti živoga psa. Moram održati riječ.

Ala, ljudi, šta će to biti radost za naš dom! Muzika!

Obćeo sam dječaku, za nagradu, kupiti živog psa.

Zato ću mu ipak i najprije ispričati jednu priču.

(Uvodno poglavlje romana:

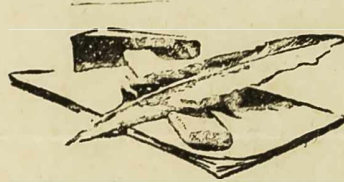
»Psiću a kako je tebi ime?«)

Rukovet lirike mladih

Možda je još preuranjeno govoriti o njima? Vjerojatno. Stoga samo recimo, da su njih trojica (Musić, Grubač i Gabrić) polaznici Učiteljske škole, u Šibeniku, dok je Saša Dobra polaznica VIII. raz. Gimmnazije. Nego, da li ste već imali priliku čuti za ovu ustreptalu i nemirnu djevojku, koja u svoje stihove pretače svoje uzavrele čežnje i djevojačka maštanja? mogli ste je susresti u ovom našem listu i »Poletu«, koji joj rado objavljuje pjesme. Saša je, bez sumnje, mnogo produktivnija od svojih kolega, pa zato u njenim mnogobrojnim pjesmama, brižljivo ispisanim u njenoj školskoj teki, naići ćemo na verbalizam, na ono tihano i melankolično pjevuckanje, svojstveno svakom početniku, a od čega će se ona s vremenom zacijelo osloboditi, jer je nesumnjivo darovita i ona nam ima šta kazati.

Međutim, o njenim kolegama, čije pjesme ovdje objavljujemo po prvi put, ne bismo ovog puta htjeli ništa više reći, nego li će to reći te same njihove pjesme, koje su također produkt jedne sigurne talentiranosti i mladenačkog strem-ljenja.

Zaželimo im, najzad, kao i svima onima, čiji radovi ili zbog prostora ili zbog kvaliteta nisu mogli biti objavljeni, da im Nova godina bude daleko plodonosnija, daleko uspješnija. R.D.

Ž e d

Samo malo mi je trebalo, samo malo, da se približim izvoru svih mojih želja, pa da ugasim žed, koja mi još i sada grlo pali.

O, zašto se to vrelo činilo tako daleko, a bilo je tako blizu?! i zašto sam tako oklijevala oponašajući mravlje korake?!

Sada se bacakam kao riba uhvaćena u mreži ili kao ona luda ribica na prevaru ulovljena, riba, koju su otrgli od vode i prisilili je da umre od žeđi.

Vlakovi

Vlakovi odlaze i dolaze i oni odnose i donose . . . Meni nikada ništa nisu donijeli, meni su jednom samo odnijeli, odnijeli zauvijek. I sada svake noći, kad slušam kobni zvijezdu vlakova i njihovo dahtanje, koje podsjeća na zahuktalu zvijer, ja čujem samrtni krik. Najrade bih tada skočila sa ovog usnulog kreveta i ugušila taj zlokobni zov!

Vlakovi su za nekoga čekanja, za nekoga su razočaranja, za nekoga — nade, a za mene su vlakovi samo krvava rana.

SAŠA DOBRA

Prva ljubav

Nikad more nije bilo tako drago, sunčev zalaz još nikada tako pitom, ni nebo toplo, kao onaj dan, kad jesen je plela najljepši dan žarkih boja: tada krunisah svoju prvu radost u prisustvu tvome, ljubavi moja. Možda je more bilo tako drago, sunčev zalaz tako pitom i nebo toplo samo zbog nas, ljubavi? Znam, da nikad ne osjetih nešto mekano i nježno, kao tvoj zagrljaj prvi.

JOSIP GABRIĆ

Kad tiho zaspem

Kad tiho zaspem usred livada zelenih, umoran od svakodnevnosti, zagrlit će me trave i opiti mirisima. Ljudi, pustite da spavam, nemojte me buditi! Vidjet ćete dubine mojih očiju, skrovite čežnja lepršavih. Trave će tiho čeznuti, čeznuti za prolaznošću, čeznuti . . . dok ne potamne. Pustite da spavam, dok su trave zelene! U zagrljaju ruku, procvat će buđenje, a trave će biti uvijek zelene.

Ja vidim

Ja vidim često majku, kad u hladnim sutonima potjera ovce kući, a otac loži vatru i čeka je — da se ogrrije. I dugo kraj vatre pričaju o meni, a ja drhturim na hladnim ulicama grada i lutam za izgubljenim osmjesima, a oni misle da sam još dijete. Ja vidim često majku.

STANKO GRUBAČ

Čežnje u pokrefima

Htio bih zaploviti na ladama tvoga sna i odmoriti se u tvojim dubinama.

Htio bih otvoriti kapke tvojih bisernica, obrisati rane polomljenih krila i vidjeti sjaj tvog plavetnila.

Htio bih, ali uzalud: teško je u tebi naći nekaj smisao, osjetiti stvarnost u noćnim raspelima i dohvatiti dvije nage ptice negdje odlutale u visine.

Sibensko »Kolo« priprema se za nastupe u 1959. godini

Radničko sveučilište postaje centar obrazovanja radnih ljudi Sve širi zamah naše pomorske privrede

Radničko sveučilište, institucija pri radničkoj kulturno-prosvjetnoj zajednici, svestranosti svojih akcija i djelovanja, postaje pomalo u pravom smislu riječi sveučilište, u kojem naši radni ljudi imaju prilike da steknu znanja, kojima će uzdići svoje opće, ekonomsko i stručno obrazovanje. Osnovano prije 4 godine, pošto je prebrodilo organizacione slabosti i teškoće, ono je danas široko razgranalo svoj rad. Gotovo 700 polaznika različitih tečajeva i seminara, koji su organizirani u ovoj školskoj godini, plus oni koji će još biti obuhvaćeni u novim tečajevima i seminarima, čini prilično impozantnu cifru, koja govori o sve većem interesu naših radnih ljudi za pojedina sektore obrazovanja, koja su zastupana u sveučilištu.

Zahvaljujući sistematskim pripremama koje su vršene za vrijeme ljeta, na kojima su se pripremali programi, osiguravali polaznici i nastavnici u školskoj godini 1958.-59. prošlo se ozbiljnijem i solidnijem radu. Sav rad sveučilišta odvija se preko tri centra i to centra za opće, centra za ekonomsko i centra za stručno obrazovanje. U okviru centra za opće obrazovanje radi 7 tečajeva za strane jezike (njemački, talijanski, engleski i francuski), od kojih jedan u Mandalni Tečajeva, koji su posebno za početnike a posebno za napredne, polazi 127 radnika i službenika, a trajat će 8 mjeseci, 20 polaznika pohađa tromjesečni muzički seminar, na kojem se uz reprodukciju muzike s gramofonskih ploča obrađuje povijest muzike i stiče izvjesna muzička kultura. Tri mjeseca će također trajati i seminar suvremene tehnike i prirodnih na-

uka popraćen projekcijom, koji je okupio 40 polaznika. Ovi tromjesečni seminari, nakon završetka, počat će odmah ponovo s radom s novim polaznicima. U sklopu centra za opće obrazovanje započela su nedavno s radom i dva seminara za izučavanje materijala sa VII. kongresa Saveza komunista Jugoslavije, svaki s 35 polaznika, uglavnom predsjednika i članova izvršnih odbora sindikalnih podružnica. Ovi seminara će trajati 6 mjeseci. U toku su pripreme za osnivanje novih tromjesečnih seminara, i to za film, kazalište, književnost i t. d.

Sa područja ekonomskog obrazovanja moramo na prvom mjestu spomenuti osnivanje jednogodišnje škole za ekonomsko obrazovanje radnika. Do potrebe osnivanja ove škole došlo se nakon završetka prošlogodišnjih seminara za ekonomsko obrazovanje, kada se osjetila potreba davanja većeg stepena obrazovanja sa područja ekonomike poduzeća. Poslije brljivo izvršenih priprema, u kojima se naročita pažnja posvetila izradi programa, škola je započela s radom 3. listopada. Nastava se vrši svaki dan, osim subote, po 4 sata dnevno. 30 redovnih polaznika škole su većinom mladi ljudi iz pogona i to uglavnom iz tvornice aluminijskuma, TLM »Boris K'drić« i Tvornice elektroda i ferolegura. Predavači su ekonomisti, profesori i jedan pravnik. Programom je obuhvaćena uglavnom ekonomika poduzeća, a predaju se i neki opće-obrazovni predmeti. Polaznici će tokom školovanja posjećivati razne pogone i tako nastavu povezivati s procesom proizvodnje. Osim škole rade i 5 seminara za

ekonomsko obrazovanje, od kojih 4 za organizaciju proizvodnje, i to 2 u tvornici »Jadranka« i po jedan u Drvnom kombinatu i »Velimiru Škorpiku« i jedan za organe radničkog samoupravljanja pri Pošti. Ovi seminari, koji su obuhvatili 140 polaznika, traju 3 mjeseca i neki već su pri kraju. U januaru će početi s radom 8 novih, i to 3 za organizaciju proizvodnje i 5 za organe radničkog samoupravljanja.

Rad na stručnom obrazovanju odvija se zasada uglavnom samo preko tečajeva na kojima se radnici pripremaju za ispite za zvanje kvalificiranog i visokokvalificiranog radnika. 168 polaznika se na ovakvim tečajevima priprema za kvalificirane i visokokvalificirane građevinare, metalce, električare i šofere. U zajednici s upravama tvornica u Ražinama, Crnici i Lovozcu vrše se pripreme za otvaranje tečajeva za topioničarsku struku, što je vrlo važno za naš industrijski bazen, a naročito za navedene tvornice. Od oktobra radi i daktilografski tečaj, na kojem se pored daktilografije predaje i hrvatski jezik, a kojeg redovito pohađa 90 polaznika.

Iako su rezultati rada Radničkog sveučilišta u ovoj godini evidentni (prošle godine je kroz sve tečajeve i seminare prošlo svega oko 500 polaznika), ipak bi oni bili još bolji, kad ne bi bilo i izvjesnih teškoća s kojima se ono bori. U prvom redu je problem polaznika i to naročito za tečajeve i seminare sa područja općeg obrazovanja. Još uvijek je najlakše naći polaznike za one tečajeve i seminare na kojima se stiče izvjesna kvalifikacija. Svakako bi bio potreban veći interes za ušavršavanje u struci bez obzira da li to donosi neke neposredne materijalne koristi. U poduzećima, u kojima su pružile pomoć sindikalne podružnice i uprave poduzeća, bilo je moguće osnovati tečajeve za ekonomsko obrazovanje i oni tamo dobro rade. Međutim, u nekim poduzećima se nije naišlo na dovoljno razumijevanje kod ovih organa. Priličan problem predstavljaju učionice u kojima se odvija nastava, koje su rastrkane, a i nepodesne. Tečajevi i seminari sveučilišta rade u 3 škole: gimnaziji, Školi za učenike u privredi i osnovnoj školi. Materijalna odnosno finansijska sredstva, koja dobiva sveučilište, bilo kao dotacije ili kao pomoć od pojedinih poduzeća, prilično su oskudna i onemogućuju još veću i bogatiju aktivnost. Međutim, ako se uzme u obzir da je Radničko sveučilište mlada ustanova, koja treba da se još uvijek bori za svoju afirmaciju i priznanje, onda se može očekivati, da će put kojim ono danas ide dovesti ga do rezultata, koji će sami po sebi nužno nametati veću podršku svih onih, koji su pozvani i koji mogu da mu pomognu. - b -

Geografski smještaj naše zemlje i velika razvedenost naše obale bez sumnje ukazuju na to, da smo pomorska zemlja, te se u tom pravcu sve više moramo orijentirati. Da su more i pomorstvo važni faktori u životu jednog naroda, nije nikakova nova misao, jer nam je u bezbroj primjera historija već od najstarijih vremena dokazala, da je pomorstvo životno pitanje, problem od najvažnijeg značenja za narodnu egzistenciju, te da je i životni interes naše zemlje vezan uz more i pomorstvo.

Čitava povijest naših naroda u jadranskoj obali živa je slika teških borbi za održanje na tim obalama i to protiv mnogo jačih i materijalno bogatijih snaga i pomorskih tradicija.

Danas je potreba transportiranja ekonomskih dobara i ljudi postala sve šira i intenzivnija, u poredu s općim tehničkim i ekonomskim napretkom u svijetu. Odmah je potrebno istaknuti, da baš pomorski transport igra dominantnu ulogu unutar ukupnog svjetskog prometa. Oko tri četvrtine svjetske međunarodne trgovine odvija se preko mora, a

dove u službu Engleske, kako bi iskoristili nastalu potražnju za brodskim prostorom.

Zbog toga je naša mornarica znatno prije napada na Jugoslaviju, izgubila 13 brodova duge plovidbe s ukupnom tonažom od 60.741 BRT.

Do kraja rata sveukupni gubici naše trgovačke mornarice iznosili su 146 brodova s ukupnom tonažom od 229.708 BRT ili gotovo dvije trećine naše predratne tonaže.

Počeci našeg pomorstva poslije oslobođenja bili su više nego skromni. Krajem 1945. godine pod našom upravom bilo je samo 38 brodova s 64.176 BRT, odnosno tek 16% predratne tonaže, dok u toku 1946. g. Britansko ministarstvo ratnog transporta nije vratilo naše brodove duge plovidbe, koji su kod njega bili u najmu. Na taj način se je tonaža naše trgovačke mornarice krajem 1946. godine popela na oko 137.829 BRT ili oko 34% naše predratne tonaže. Iz ovoga najbolje vidimo, koliko je ogromne štete pretrpjela naša trgovačka mornarica tokom rata.

Međutim, ni to ne bi bilo u potpunosti točno prikazano, kada ne bi znali, da je tehnička i ekonomska vrijednost tih brodova bila veoma mala, s obzirom na dosta dugu ratnu eksploataciju, tako da zapravo i nisu odgovarali zahtjevima savremene pomorske privrede. To je veoma važno, jer kapaciteti trgovačke mornarice nisu zavisni samo o tonaži, nego i o tehničkoj kvaliteti plovnih jedinica. I ovaj dio naše privrede, tj. trgovačka mornarica podignuta je na ratnim ruševinama.

1941. godine, odmah nakon okupacije, sva naša brodogradilišta stavljena su pod kontrolu okupatora. Za to vrijeme ona su teško stradala, tako da ne možemo uopće ni govoriti o nekim kapacitetima zatečenim poslije rata. Sve to je trebalo obnoviti uz maksimalna naprezanja i materijalne izdatke. Pored brodogradilišta izgrađuju se i tvornice brodogradne industrije, kojih u staroj Jugoslaviji i nije bilo. Od remontnih brodogradilišta prije rata, malo po malo izgrađuju se brodo-

gradilišta sposobna da rade plovnice do 15.000 tona.

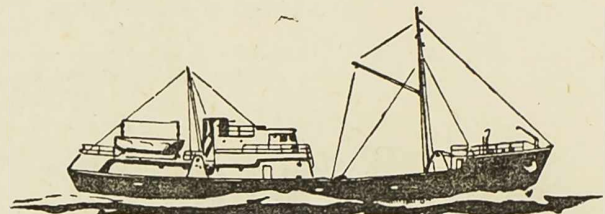
Osnovana su odmah na početku 1947. godine i prva naša parobrodarska društva, kao Jugolinija, koja danas ima oko 200.000 BRT, što predstavlja i u svjetskim razmjerima jako pomorsko poduzeće duge plovidbe. Imamo dalje, Jadrroliniju, Jadranslobodnu, Kvarnersku plovidbu, Jugotanker i Atlantsku plovidbu. Osnovano je i jedno već danas na čitavom Sredozemlju poznato i specijalizirano poduzeće za tegljenje i spasavanje brodova — Brodospas, koje je u periodu poslijeratne obnove izvršilo velike zadatke.

Još u toku 1958. godine, uza sve napore i teškoće, naša trgovačka mornarica dosegla je predratnu tonažu od oko 410.000 BRT.

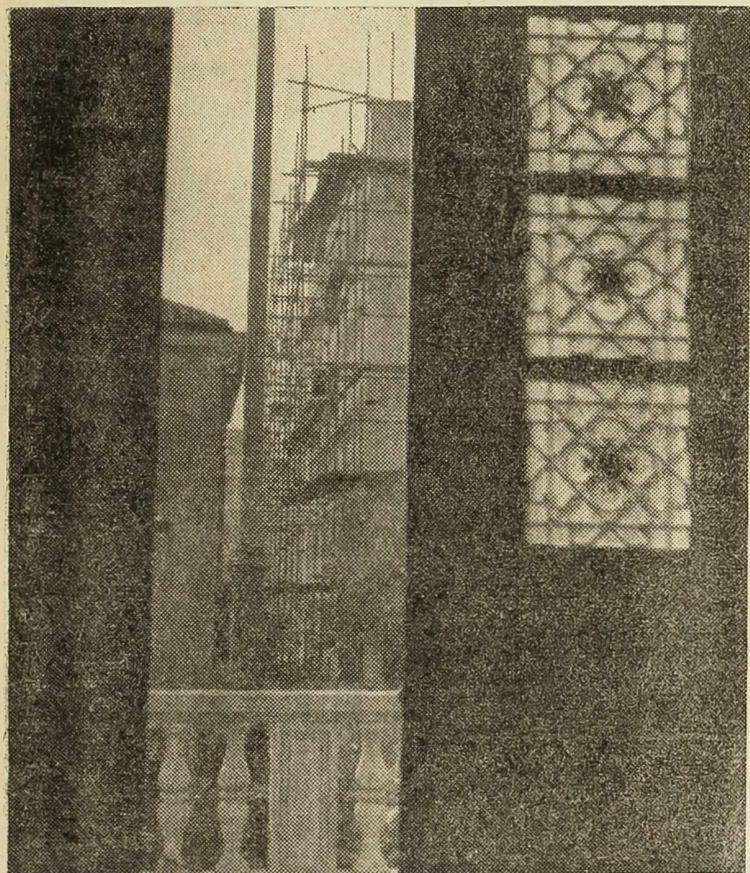
Ako se uzme u obzir, da i oko 137.000 BRT što je ostalo poslije rata nije predstavljalo ništa drugo nego hrpu starog željeza, onda je jasno što za našu privredu znače ovih 400.000 BRT.

Perspektiva izgradnje i nabavke brodova naročito duge plovidbe je ocrtana planom razvika do 1962. godine, kada bi na kraju iste naša duga plovidba raspolagala sa 700.000 DWT. To je znatno povećanje, iako bi trebalo da bude još veće, s obzirom na to, da se predviđa prekomorska robna razmjena u 1962. godini od oko 5.500.000 tona. Da bi se prevela tolika tonaža, potrebno je oko 800.000 DWT, jer iz dosadašnjih podataka proizlazi, da jedna tona nosivosti prosječno preveze 7 tona tereta. Brutto devizni priliv ove tonaže iznosio bi oko 70 milijuna dolara. Brod veličine od 10.000 tona nosivosti, naravno pod određenim uvjetima, nosilac je direktnog nevidljivog izvoza od oko 600.000 dolara, na godinu, računajući u prosjeku razdoblje od dvadeset godina.

Zajednica danas ulaze velika sredstva, iako još ne sasvim dovoljna u izgradnju i proširenje lučkih kapaciteta. Pored izgradnje operativnih obala, proširuje se sve više mreža lučkih kolosijeka te se uvodi mehanizacija, koje prije rata uopće nije bilo. U Rijeci ima danas preko 50 dizalica raznih vrsta, od kojih se naročito ističu portalne dizalice nosivosti 5 tona. Takove dizalice montiraju se i u drugim lukama. Prije nekoliko dana montirana je druga takova dizalica i u Šibeniku, što će znatno unaprediti proizvodnju.

POZNAJETE LI SVOJ KRAJ?

To je Šibenik: Odakle je snimljeno?

I ovog puta nagrada je ostala u Šibeniku. Radnik Ante Olivari imao je najviše sreće. Jedan mali broj natjecatelja pogriješio je u pogađanju nagradne slike. Neki su smatrali, da se radi o Tvornici u Ražinama. Međutim, točan odgovor glasi: Tvornica glinice i aluminijska u Lovozcu. Vučenije ždrijebom obavio je Milenke Cvitan, učenik V. razreda osmogodišnje škole u Šibeniku.

Našu nagradu od 1.000 dinara dobio je ANTE OLIVARI, radnik Šibenik, poduzeće »Dane Rončević«.

U ovom broju objavljujemo nagradnu fotografiju s kuponom broj 12. Rok za dostavu kupona je 6. siječnja 1959. godine na adresu: »Šibenski list« Šibenik, Jelke Bučić 5.

NAGRADNI KUPON 12

Odgovor

Ime

Adresa

»Šibenski list«

U NOVOJ GODINI
Bolje željezničke veze sa Šibenikom

Novim željezničkim voznim redom, čiji je nacrt izraden ovih dana i poslat na primjedbe zainteresiranim državnim organima, ustanovama, privrednim i društvenim organizacijama, predviđaju se bolje željezničke veze Šibenika s ostalim krajevima naše zemlje, a posebno sa Beogradom i Zagrebom.

Tako se novim redom vožnje, koji će stupiti na snagu 31. maja 1959. godine, između Šibenika i Perkovića predviđa za vrijeme sezone saobraćaj dva nova brza voza, a od Šibenika do Perkovića 3 brza voza, umjesto jednog koliko je sadašnjim voznim redom predviđeno. Novi brzi vozovi osiguravat će priključak na novo uvedene motorne vozove koji će saobraćati između Beograda i Splita i obratno, kao i brže putovanje direktnim kolima za Šibenik i obratno.

Novim redom vožnje predviđa se saobraćaj direktnih kola za Šibenik kako slijedi:

U brzim vlakovima 1304/4714 iz Ljubljane jedna kola;

U brzim vlakovima 1306/4714 iz Zagreba dvoja kola;

U brzim vlakovima 1408/4702 iz Novog Sada jedna kola;

U brzim vlakovima 1404/4706 iz Beograda četvora kola;

U putničkim vlakovima 1314/4730 iz Zagreba dvoja kola;

U brzim vlakovima 702/4706 iz Zagreba preko Sunje dvoja kola;

Iz Šibenika će se ova kola vraćati također određenim vlakovima natrag navedenim polaznim stanicama.

Na ovaj način Šibenik će za vrijeme sezone imati nova direktna kola iz Ljubljane, Novog Sada i Vinkovaca, a znatno će se povećati broj kola iz Beograda, što će se veoma povoljno odraziti, kako na povećanost broja putnika, tako i na njihov kulturniji prijevoz. Vjerujemo, da će na ovaj način biti u mnogome otklonjene dosadašnje teškoće, kako u pogledu čekanja u Perkoviću, tako i u zadovoljenju putnika u rezerviranju mjesta, na što je ove godine bilo opravdanih prigovora i negodovanja, a ponekad i nemilih scena na željezničkoj stanici.

Međutim, i pored ovih znatnih poboljšanja koje predviđa novi red vožnje, ipak se može prigovoriti ne uspostavljanju direktnih kola između Beograda i Šibenika u br-

zimu vlakovima 1402/1403 Beograd — Split koji saobraća čitavu godinu. Čini nam se, da se ovaj nedostatak može lako ispraviti i prilikom definitivnog usvajanja i zimski period, t.j. od 21. IX. 1959. do 28. V. 1960. godine predvidjeti i jedna direktna kola I. i II. razreda za Šibenik.

Osim toga, trebalo bi određenim uputstvom predvidjeti da i putnici za Šibenik mogu koristiti motorne vozove i u njima predvidjeti određeni broj mjesta do i od Perkovića za šibenske putnike, što već toliko neugodno i u najviše slučajeva dugo čekanje u koja se unaprijed mogu rezervirati. Ne treba izgubiti iz vida, da bolje veze uslovljavaju i veći broj putnika.

Nadamo se, da će ovim, kao i daljnjim poboljšanjem željezničkih veza sa našim gradom biti sve manje prigovora, jer je to želja i putnika i naših željeznica koje su ovog puta pored još mnogih objektivnih teškoća u savladavanju sezonskog putničkog saobraćaja pokazale dovoljno razumijevanja i volje, da se što više udovolji opravdanim turističkim zahtjevima i potrebama našeg grada i okolice.

M.I.

OBRTNO PODUZEĆE
»DANE RONČEVIĆ«
ŠIBENIK

U pogonima mehanike, bravarije, limarije, kovačnice i ljevoanice vrši zanatske usluge i proizvode. U pogonu cipelarije obavlja popravke i proizvode po mjeri. Usluga brza, kvalitet solidan.
Radnom narodu šibenskog kotara
ČESTITA NOVOU GODINU

TVORNICI TEKSTILA I UŽARIJE
»Jadranka« - Šibenik

Svojim poslovnim prijateljima i radnom narodu šibenskog kotara
ČESTITA NOVOU GODINU

PRODUKTIVNA DRVOJELSKA ZADRUGA ŠIBENIK
Svojim mušterijama i radnom narodu Šibenika
ČESTITA NOVOU GODINU

ZANATSKA KOMORA ZA KOTAR ŠIBENIK
Svojim članovima i radnim kolektivima
ČESTITA NOVOU GODINU

TRGOVAČKO PODUZEĆE »RANKA« ŠIBENIK
Svojim mušterijama i radnom narodu Šibenika
ČESTITA NOVOU GODINU

Veterinarska stanica Šibenik
Radnom narodu šibenskog kotara
ČESTITA NOVOU GODINU

novosti iz naših općina

Priredba povodom 50-godišnjice smrti Kranjčevića

Pred nekoliko dana kninska gimnazija organizirala je u Domu JNA, povodom 50. godišnjice smrti Silvija Strahimira Kranjčevića prigodnu proslavu. O ličnosti i književnom radu velikog pjesnika govorio je prof. Milan Skarić. Pojedini dijelovi njegovih izlaganja bili su ilustrirani pjesmama Kranjčevića.

Tako je Lada Dursum vrlo uspješno recitala »Heronejskog lava«, Ljiljana Škarić »Uskočku e-legiju«, Duška Tišma »Gospodskom kastoru«, a Anđelka Mirković pjesmu »Radnaku«.

U TOKU JE ODRŽAVANJE GODIŠNJIH KONFERENCIJA ORGANIZACIJA SSRN

Na području kninske općine održavaju godišnje, izbornih konferencija u osnovnim organizacijama Socijalističkog saveza odvija se uspješno prema utvrđenom planu. Zaključno sa 21. o. m. konferencije su održane u 50 posto organizacija. Nakon održavanja konferencije kulturna ekipa Općinskog odbora SSRN prikazuje filmove, zdravstvenog, poljoprivrednog i zabavnog sadržaja. Prilikom pr. kazivanja filma »Put mira«, objašnjava se narodu značaj puta druga Tita u Indoneziju i druge zemlje Azije i Afrike.

ODRŽAN PROŠIRENI PLENUM OPĆINSKOG KOMITETA SK KNIN

Ovih dana održana je sjednica proširenog plenuma Općinskog komiteta SK. Tom prilikom izvršene su detaljne pripreme za izborne u osnovnim organizacijama Saveza komunista, koji bi se trebali održati do 10. siječnja.

Također je bilo govora o tome, kako se provodi izučavanje materijala sa VII. kongresa SKJ.

Formiran je aktiv predavača koji će pružiti pomoć osnovnim organizacijama pri obradi pojedinih tema.

OPĆINSKA KONFERENCIJA NARODNE OMLADINE KISTANJE

U Domu kulture u Kistanjama održana je godišnja konferencija Narodne omladine sa područja kistanjske komune. Konferenciji je, pored 63 delegata, prisustvovao i predsjednik CK NOH Srećko Bijelić, te predsjednik i sekretar Kotarskog komiteta NOH-e Šibenik i drugi gosti.

Referat o dosadašnjem radu organizacija Narodne omladine podnio je Mirko Grmuša. Iz izvještaja se vidi da je u toku protekle godine bilo vidnih uspjeha u izvršenju zadataka Narodne omladine, ali da je bilo i nedostataka u radu. Kao glavno mjesto u referatu istaknuto je pitanje rada na komunalnoj izgradnji. Na izgradnji dalekovoda od Kistanja do Devrsaka, te elektrifikaciji Devrsaka, omladina je dala nekoliko stotina dobrovoljnih radnih sati. Omladina Kistanja dala je 3000 radnih sati na izgradnji osmogodišnje škole, a omladina Nunića učestvovala je na uređenju zadržujućeg prodavaonice.

Na području općine Kistanje danas djeluju 17 omladinskih organizacija. Međutim, ima sela u kojima se rad organizacija gotovo i ne osjeća. To se odnosi na organizacije u Smrdelju, Devrska, a u Kistanjama nije održana ni godišnja konferencija. Stanje nije povoljnije ni u mnogim drugim organizacijama. Za tako slab rad u organizacijama NO uglavnom leži krivnja na rukovodstvu, koja se nisu potrudila da nadu pravi sadržaj rada. Tome mnogo doprinose i slaba pomoć organizacija SK. Na području općine danas ima najviše mladih učitelja, ali ni oni nisu dovoljno aktivni u omladinskih organizacijama. Učitelji iz Varivoda i Gošića pokazali su kako se treba zalagati u radu organizacija.

Pitanje fizičkog odgoja omladine istaknuto je u posebnom referatu. Fizičkom odgoju omladine nije se poklonila dovoljna briga. U tom pogledu nisu zainteresirani ni omladinska rukovodstva ni organizacije SK. Tu bi se mnogo moglo učiniti. Terena ima, pa bi se mogli urediti za rukomet i odbojku.

Kroz diskusiju je istaknuto niz propusta, koji će biti od pomoći budućem radu ovih organizacija. Nadalje je naglašeno da su u školama Devrske i Kistanje osnovane nove omladinske organizacije.

(B. P.)

POKRENUT DAČKI LIST »ISKRIČA«

Na inicijativu učitelja Nikolić Ljube, dači narodne osmogodišnje škole u Erveniku pokrenuli su list pod nazivom »Iskriča«. Sastave za ovaj list pišu dači viših razreda ove škole, a uređuju ga učitelji Ljubo Nikolić i Ljubo Kuprešanin. (Š)

Neiskorištene mogućnosti

Prije nekoliko godina dramska i glazbena sekcija pri rudniku u Siveriću bile su vrlo aktivne. Današ, ni jedna ni druga ne rade, iako postoje svi potrebni uslovi. Nitko se ne brine o radu ovih sekcija. Na godišnjoj skupštini sindikalne podružnice u referatu je istaknuto, da dotične sekcije ne rade, ali nije ukazano kako da se one reaktiviraju. Međutim, društvene organizacije rudnika trebale bi da pokrenu rad ovih sekcija, jer se ionako osjeća praznina u kulturnom životu Siverića. (DČ)

KUPATILO ZA RUDARE

Godinama se u Siveriću namećala potreba da se izgradi kupatilo za rudare. Još ranije je bio donesen plan. Prošle godine se pristupilo realizaciji. Na pogonu »Stara jama« izgrađeno je moderno kupatilo. Zgrada je stavljena pod krov, a sada se radi na montiranju tuševa i uređaja za grijanje vode.

Ovo kupatilo će umnogome pridonijeti poboljšanju lične higijene rudara. (DČ)

GODIŠNJA KONFERENCIJA SSRN SIVERIČ

Ovih dana održana je godišnja konferencija SSRN u Siveriću i zbora birača, na kojoj se raspravljalo o radu tokom protekle godine i planovima za rad u narednom periodu. Na ovom skupu je izabran i novi školski odbor, kao i seoski poljari i procjenitelji štete. (DČ)

GODIŠNJA KONFERENCIJA SSRN VAČANI

U Vačanima je održana godišnja konferencija SSRN, na kojoj se diskutiralo o najvažnijim problemima sela. Referat o dosadašnjem radu ove organizacije podnio je Milan Čujčić. Na sastanku je zaključeno da se iz općinskog prireza adaptira jedna zgrada, koja bi služila za opće društvene potrebe, zatim da se dobrovoljnim radom iskopa rupe oko škole, gdje će se zasaditi čempresi, koje će dodijeliti »Šumarija« Šibenik. Na kraju je izabran odbor SSRN od sedam članova. (AB)

ZAVRŠEN TEČAJ PIONIRSKIH RUKOVODILACA

Kao prošle, tako i ove godine pri Učiteljskoj školi je otvoren desetodnevni tečaj za pionirske rukovodioce, koga je pohađalo preko 30 đaka — omladinaca. MR

Bilješka

Učenici putuju...

Sjednica Savjeta za školstvo NO kotara. Pored ostalog, na dnevnom redu su đaci putnici i pitanje regresa od 75 posto koje Narodni odbor plaća za putovanja.

Đaci putuju sve više, a izdaci za regres rastu. U ovoj problematici pojavljuju se dvije vrste đaka putnika. Jedni putuju do svoje škole, i to je u redu. Drugi se voze do druge škole, a svoju »preletu«, iako pripadaju njenom gravitacionom području. Istina, postoji određeni školski okoliš, ali eto, zbog »nečega«, čak radije ide u drugu školu.

Kako su se samo stvari izmijenile! Pred nekoliko godina, kad se prešlo na osmogodišnje školovanje, bilo je nepolaznik, pa su tada morali intervenirati i suci za prekršaje.

Kažu, da ova »nelegalna« pojava ima i pozitivnu stranu, jer navodi škole, koje prati slabiji glas, da se reorijentiraju u smislu poboljšanja kvaliteta nastave. Ujedno to upućuje na mobilizaciju i oštriju akciju školske odbore, nastavničke zborove i roditelje.

Zatim još nešto. U ono vrijeme, kad se uvodilo osmogodišnje školovanje i kad se pripremao teren za centralne osnovne škole, govorilo se, neka đaci pu-

tuju, neka koriste redovne ili specijalne autobuse. Sada kad ta putovanja, zbog plaćanja, regresa, za narodne odbore predstavljaju izvjestan teret, pitanje malih putnika postaje finansijski problem i školski zbog odlaganja djece u druga sela.

Finansijski razlozi diktiraju, da se postavi pitanje: da li dopustiti djeci korišćenje saobraćajnih sredstava, koja su njima najpogodnija ili onih koja su za zajednicu najjeftinija.

Nekoj djeci od sela do škole treba 3 do 4 kilometra pješaćenja. Po lijepom vremenu, to ne predstavljaju teškoće, ali zimi i po kišovitom vremenu nije lako. Međutim, istim decama autobus prolazi ispred kuće, koji ih može dovesti do škole.

I što sada? Zar da pješaće, kako je to za đaka propisano, za mlađeg do 4 kilometra, a za starijeg može i više. Zbog čega? Zbog regresa, zbog dinara, nad kojim se u ovom slučaju toliko strepi. Čuvari dinara kažu: Đačka putovanja naš koštaju 350.000 dinara mjesečno, godišnje 3,5 milijuna. Ako centralne osnovne škole ne poboljšaju kvalitet, taj će se iznos povećati.

Dakle nije to samo finansijsko, nego i društveno pitanje. (AM)

IZ KOČEVIĆA

Na inicijativu učitelja Gojka Crnogorca i nekkih omladinaca u Kočevićima će se svake subote održavati sastanci omladine, na kojima će se održavati predavanja o političkoj situaciji kod nas i u svijetu.

Na ovim skupovima moći će prisustvovati pioniri i članovi Socijalističkog saveza.

ZAVRŠEN VODOVOD U POKROVNiku

Nakon višemesečnog rada Pokrovnik je dobio vodu, zahvaljujući uglavnom društvenim organizacijama. Naime, mještani su osigurali radnu snagu, dok je cjevni, barut i ostala materijalna sredstva osigurao Gradski vodovod iz Šibenika. (MP)

TEČAJ ENGLESKOG JEZIKA U SIVERIČU

Već duže vremena u Siveriću radi tečaj engleskog jezika. Tečaj vodi nastavnik Ante Tomić, a pohađa ga oko dvadeset slušalaca. (DČ)

PUT, KOJI VODI OD KOČEVIĆA DO KOMŠILUKA dosta je razrovan, pa bi trebalo da Kninjani pristupe njegovom popravku.

U KOČEVIĆU SE VRŠE PRIPREME za održavanje godišnje konferencije organizacije SSRN. Konferencija će se održati u osmogodišnjoj školi. Na istoj konferenciji će se raspravljati i o popravku seoskih puteva. (IŠ)

ZADRUGA NABAVILA KAMION

Poljoprivredna zadruga u Vukšiću nabavila je jedan kamion domaće proizvodnje — TAM, što će omogućiti lakši prijevoz robe. Nabavkom kamiona ubrzan je i olakšan prijevoz raznog materijala u selo. (MOZ)

OTVARANJE ŠKOLSKE KUHINJE

Na sastanku školske zajednice narodne šestogodišnje škole u Dubravcima raspravljalo se o problemima škole. Donesena je odluka da se i ove godine otvori školska kuhinja, jer većina đaka putuje svakodnevno iz okolnih sela koja su udaljena i po nekoliko kilometara od škole. (MP)

SANITARNI TEČAJ U GORIŠU

Pri osnovnoj osmogodišnjoj školi u Gorišu organiziran je sanitarni tečaj, koga pohađaju sve omladinke. (MR)

Knin: Stambene zgrade

PRICHE PARTIZANA

Nastavljajući lijep običaj, koji je potekao zajedničkom inicijativom Udruženja rezervnih oficira i prosvjetnih radnika Dm ške općine još prije pet godina, i ove godine su, uoči Dana Armije, veterani iz Narodne revolucije, rukovodjoci ilegalnih narodnooslobodilačkih odbora posjetili učenike svih škola na području Općine i pripovijedali djeci svoje najinteresantnije doživljaje iz Oslobođilačkog rata. (c)

OMLADINA ŠIBENIKA U POSJETI BUKOVICI

U okviru svog kulturno-prosvjetnog rada srednjoškolska omladina dačkih domova »Ruža Vukman« i »Petar Grubišić« iz Šibenika posjetili su Devrske i Kistanje. Oni su u tim mjestima nastupili s odabranim programom. Izvodili su narodne pjesme, kola i dramske komade. Njihov nastup oduševio je publiku, koja je do posljednjeg mjesta ispunila domove kulture. (B. P.)

Naš susret sa preživjelim mornarom sa broda „Triestino“

Nijednog časa nisam izgubio nadu

U nedjelju 21. o. m. oko 9 sati navečer 8 milja od svjetionika Molo došlo je do pomorske nesreće, u kojoj je potonuo talijanski motorni jedrenjak »Triestino«, pripadnosti luke Trst, 480 tona nosivosti, dugačak 38, a širok 8 metara. Tom prilikom nastradala su šestorica članova posade od sedam koliko ih se u času nesreće nalazilo na brodu, dok se 25-godišnji mornar Antonio Poletti usp. o spasi. Među nastradalim brodolomcima nalaze se kapetan broda 49-godišnji Pietro Fragacom, 58-god šnji prvi oficir Massimo Furian, 35-godišnji šef stroja Silvio Ravalico, 21-godišnji drugi motrista Bruno Verk i mornari 34-god šnji Lorenzo Fragiacom i 31 godišnji Bruno Beranek. Leševi Furiana i Beraneka jedni su dosad pronađeni i oni će uskoro biti prevezeni u Italiju. Pravi uzrok ove nesreće još nije potpuno razjašnjen, ali je u tom pravcu usmjerena daljnja istraga koju vode organi Sekretarijata unutrašnjih poslova kotara i lučke vlasti u Šbeniku.

Pravu odisejadu doživio je jedini živi svjedok ove nesreće Antonio Poletti, koji se već nekoliko dana nalazi na liječenju u šibenskoj bolnici. On je našim suradniku ispričao događaj u detalje, počam od časa kada je brod potonuo, pa do njegova dolaska na naš jedrenjak »Složna braća«.

Sedam godina pomoračkog staža

Roden je u Piranu, u Istri, sa boravkom u Trstu, Općina, Poggio-reale del Carso 1075. Neoženjen je. Njegova majka živi u Portorozu, Nonsedo 29 sa još njegovu dva brata. Osim njega, još jedan brat je pomorac, dok se sestra i dva brata nalaze u Australiji. Veoma je skroman i mirne naravi, neobično snažan. Iako se već sedam godina nalazi na ukrcaju,

još nije doživio nikakav udes.

Brod je brzo potonuo

Za vrijeme našeg razgovora nisamo ni jednog momenta stekli utisak da je pred nama čovjek, koji se tri dana borio sa smrću, o sam sati stajao u hladnoj vodi uzburkanom moru, bez odjeće, hrane i vode, živio na tri nenapućena otoka i — na kraju sve to izdržao.

Ni jednog časa nisam izgubio prisutnost duha, a niti nade u konačan spas. Plovili smo po dosta mirnom moru iz Monopolija, gdje se iskrcao naš kuhar, pa sve do osam milja od svjetionika Molo. Ja sam se sa svojim drugovima Furianom i Ravalicom nalazio u brodskoj spavaonici. Odjednom je uoma je skroman i mirne naravi, neobično snažan. Iako se već sedam godina nalazi na ukrcaju,

broda, koji je pramcem naglo počeo tonuti. Nismo imali ni toliko vremena da upotrebimo radio odašiljač, a niti čamce za spasavanje. Po nalogu kapetana, svi smo se, osim Ravalica, koji je vjerojatno potonuo sa brodom, našli u vodi.

Nestao pod vodom

Prema njegovom daljnjem pričanju početak odisejade i noći strave i užasa bio je na pomolu. Dok se je sva šestorica postavljala u krugu, odjednom je Massimo Furian nestao pod vodom. Na površini je ostao samo pojas, Antonio je pri iskakanju sa broda uspio uzeti tri pojasa. Jednog je zadržao za sebe, a druga dva je podijelio. Dok se je brod već nalazio na dnu, uslijedio je dogovor u vodi. Kapetan je naredio da se u grupi krene na put prema svjetioniku.

— Ja sam, međutim, bio drugog mišljenja. Moj prijedlog da plovimo po sistemu »mila indiana«, t. j. jedan iza drugog u rastojanju od oko 100 metara, bio je prihvaćen od svih. Odlučio sam se da predvodim grupu. Iza mene ostali su se poredali ovako: F. Fragiacom, kap. P. Fragiacom, B. Verk i B. Beranek. Punih sati i po uspjeli smo održavati vezu, a zatim je ona sve više iščezavala. Do na nekoliko stotina metara od svjetionika veza sa mnom jedino je bila uspostavljena sa najbližim Floren-

zom, a onda i njega više nisam čuo.

„Hrabrio sam drugove“

Antonio Poletti posjedovao je najveće energiju. On je u nekoliko navrata, na povike i zapomagajuća brodolomaca, brabrio svoje drugove: »Ne plašite se, izdržite još malo«. Približavajući se svjetioniku valovi su postajali sve jači, kiša je počela padati. Ne mogavši se dotaći obale svjetionika, on se pustio vjetru i valovima, koji su ga gurali dalje. U njemu je bilo još snage i nade... Za vrijeme plivanja neprekidno je masirao vrat. Znao je od gdje je Ahilova peta... Oko tri sata u noći ugledao je prvi otok. To je bio Svilan. Ali, sad mu se ispriječilo grebenje kao oštri noževi i koje je potpuno iskrvario noge i ruke. Ipak uspio je savladati i tu prepreku, stigao je na tvrd teren, u gaćicama, prozebao i mokr. Čitav dan t. j. ponedjeljak, proveo je u očekivanju svojih drugova, kojima je zviždanjem htio pokazati mjesto, gdje se nalazi. Ali, nitko se od njih nije odazivao. Bilo mu je jasno što se s njima dogodilo, ma da je još uvijek gajio nadu da će kapetan doživjeti istu sudbinu kao i on, jer je bio fizički jači od njega. Imao je prilike vidjeti nekoliko brodova i ribarica Primoštenaca, kako plove između kopna i otoka Maslinovik, koji ga je, kako

on izjavljuje, neobično privlačio zbog svoje zazeljenosti. Negov cilj bio je domoći se tog otoka.

Mijenjao je zaklonište

Prva noć na Svilanu nije bila baš neugodna. Još uvijek je doživao i više puta prema smjeru puhanja vjetra mijenjao tri prirodna zakloništa. Netom se svanulo, to je bio utok, stavio je pojas i zapliva u pravcu otoka Barilac, do kojeg je došao za sat i po plivanja. Ovoga puta, kod pristupa na otok, bio je snalažljiviji. Skinuo je pojas i preko njega puzeći dohvatio se zemlje. U tom trenutku izgubio je pojas. Tu je ostao do poslijepodneva, kada je krenuo na Maslinovik. Vrijeme se naglo pogoršalo, njega to ništa nije smetalo. Za nepuna pola sata stigao je na taj otok. Uslijed nevremena ribare više nije video. Primošten mu je bio pred očima.

Cilj: Primošten

— Čim sam stigao na Maslinovik, moj prvi posao bio je usmjeren na stvaranje dobrog zaklona. Želio sam da naredna noć, prva pa ovom otoku, bude za mene što lakša. Podigao sam od kamena tri žida i pokrio debelim granjem. Kiša je postajala sve jača, nije prestajala padati. Žarko sam očekivao svanuće. Da bih izbjegao promrznuću, povremeno sam gimnasticao. Sutradan u srijedu spre-

mao sam se na dalji put — do sela koje je bilo udaljeno svega oko 1 i po milje. I upravo, kad sam se odlučio zaplupati, oko podneva ugledao sam brod, koji je plovio u smjeru otoka. Mahanjem sam svratio pozornost i ubrzo zatim našao sam se na brodu »Složna braća«, gdje sam osjetio prvo ozbiljnije zagrijavanje.

Jedan život je spašen

Zapitali smo ga zašto nije preporučio kapetanu tog broda da ga iskrcava u Primošenu. — O tome uopće nisam ni razmišljao. Glavno je bilo dohvatiti se »vrđeg« tla. Kuda me vode, nisam nikoga pitao. Za nekoliko sati pristali smo u jednu luku (op. p. Rogac na Šolti) i tamo sam bio smješten kod službenika lučke ispostave Marina Kalajžića kod koga sam se nahranio i prespavao. Sutradan, 25. o. m. brodom »Vladimir Nazor« stigao sam u Split, a odatle oko podne u Šibenik.

Time je bila završena trodnevna teška borba ovoga mladića sa stihijom. Nečuveno grozna, ali s uspješnim završetkom. Jedan život bio je spašen.

Na rastanku, veoma dirnut poklonom, uputio je tople zahvale svima onima, koji su mu na bilo koji način pomogli.

J. Jakovljević

Još jedna dizalica

U mjesecu siječnju počeo će radovi na kopanju temelja za mostnu dizalicu na Rogaču. Dizalica će uskoro doći iz Mađarske. To je jedna velika prednost, koja će u mnogome ubrzati utovar i istovar brodova. Osim ove, već su montirane dvije dizalice.

Preselila „Jugoplastika“

Prodavaonica »Jugoplastike« preselila je iz Ulice 12. kolovoza 1941. u prostorije bivše slastičarne u istoj ulici. Dosadašnju prodavaonicu »Jugoplastike« preuredit će jedna druga tvornica za prodaju svojih proizvoda.

ŠIBENIK KROZ TJEDAN

NARODNO KAZALIŠTE

Srijeda, 31. XII. — DUGONJA, TRBONJA I VIDONJA — predstava za učenike osmogodišnjih škola. Početak u 16 sati.
Četvrtak, 1. I. — MANDE — za građanstvo. Početak u 19.30 sati.
Petak, 2. I. — DUGONJA, TRBONJA I VIDONJA — matineja — Početak u 10 sati.
Subota, 3. I. — DRVENI TANJUR — predstava za građanstvo. Početak u 19.30 sati.
Nedjelja, 4. I. — GOSPODA MINISTARSKA — predstava za građanstvo. Početak u 19.30 sati.

KAZALIŠTE LUTAKA

Utorak, 30. XII. — ZEKO NADUVENKO — predstava za djecu. Početak u 17 sati.
Četvrtak, 1. I. — ZEKO NADUVENKO — predstava za djecu. Početak u 11 i 14 sati.
Petak, 2. I. — ZEKO NADUVENKO — predstava za djecu. Početak u 11, 14 i 16 sati.
Nedjelja, 4. I. — ZEKO NADUVENKO — predstava za djecu. Početak u 16 sati.

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera američkog filma u boji — RANČ PROKLETIH — (do 31. XII.)
Premijera domaćeg filma — H-8 (1. do 4. I.)
Premijera francuskog cinescopia filma u boji — PJEVAČI IZ MEKSIKA — (5. do 9. I.)
SLOBODA: premijera francuskog filma — BEJGUNCI — (do 31. XII.)
Premijera američkog filma u boji — LUKSUSNI BROT — (1. do 5. I.)
Premijera mađarskog filma — ZAVOJITE STEPENICE — (6. do 9. I.)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 3. I. — II. narodna — Ulica Bratstva i jedinstva.
Od 4.—7. I. — I. narodna — Ulica Bož. dara Petranovića.

MATICNI URED

RODENI

Katarina, kći Frane i Zdenke Rubčić; Ljerka, kći Miroslava i Milke Zdučić; Milka, kći Ante i Mare Čičm'ir-Burić; Tihomir, sin Ante i Luče Dražić-Kero; Rajna, kći Miloša i Milice Durić; Dragan, sin Ante i Nediljke Roša; Joško, sin Ante i Smiljane Gojanović; Lidija, kći Valentina i Margarete Radović; Milivoj, sin Vinka i Anke Aras; Denis, sin Marica i Marice Martinović; Nedjeljka, kći Krešimira i Ike Gulin; Nedjeljka, kći Nikole i Tereze Pokrajac i Željko, sin Milana i Anke Stevelić.

VJENČANI

Milutin Marko, službenik — Đurović Vera, službenik; Kubinek Zdenko, podoficir JRM — Giljević Jelka, radnica; Gulfin Ante, mehaničar — Slavica Anka, službenik; Županović Nikola, vatrogasac — Đabov Cvita, radnica; Maričić Nikola, električar — Mlin Rozalija, službenik; Zorić Vlatko, stolar — Nedić Radmila, radnica; Petrohleb Milvoj, oficir JRM — Pavešković-Burazer Nedjeljka, med. cinski surista; Mlankov-Šižgorić, Mario, elektr. — Stošić Vinka, domaćica; Vasić Živorad, stolar — Peruzić Vlatka, radnica; Karadole Boško, stolar — Subota Drinka, službenik i Poparić Ante, student elektrotehnike — Grgas-Štrklja A. Lemka, student medicine.

UMRLI

Zjačić Duma, stara 60 god.; Bulaj Vedrana Marinkova, stara 5 mј. i Budimir Božo, Cvitin, star 2 mј.

GRADSKA KRONIKA

Anketa na ulici

Vaše želje u 1959. godini

Nalazimo se na pragu Nove, 1959. godine. Iza nas je ostalo 365 dana, period u kojem su postignuti veliki rezultati. Mnoge želje i planovi ostvareni su na zadovoljavajući način. Naravno, da je bilo i takvih želja, koje će tražiti svoju realizaciju u 1959. godini. U svakom građaninu, bilo domaćicu, službeniku, daku... tinja poneka želja skromna ili neskrumna. I upravo najveći broj takvih želja pojavi se baš one noći, kad u kalendarskoj godini otkucavaju zadnje sekunde.

Zbog toga smo razgovarali s običnim građanima na ulici, tržnici, Poljani, a i s učenicima u školi. Ti razgovori vođeni su bez ikakvih priprema na brzu ruku. To ne znači da su rezultati ove naše »leteće« ankete bljedili i nepouzdanji. Naprotiv, svaki građanin izdiktirao nam je svoju želju odmah, bez velikog razmišljanja. U ovoj našoj anketi, koja nosi naslov: »Vaše želje i planovi u 1959. godini« učestvovalo je 10 građana. Evo njihovih odgovora:

Natkrivena tržnica

ŠIME GRUBIŠIĆ, nadzornik tržnice
— Moja želja ne odnosi se samo na moje lične potrebe, nego na potrebe naših građana, koji svakodnevno dolaze na tržnicu. Ta želja nije kratkoročna, jer se ne može ostvariti preko noći. Naime, sadašnja tržnica nalazi se na prometnom mjestu, uz glavnu cestu, pa je nužno potrebno da se nađe jedno prikladnije mjesto. Natkrivena tržnica je i želja svake domaćice, koja dolazi po lošem vremenu na ovu tržnicu. Osim toga, preporučio bih privatnim prodavačima, da se ne opiru plaćanju tržne takse, jer se iz tih sredstava nabavljaju nove vage, utezi, bance i t. d. Na tržnicu bi trebalo donositi sortirano voće i povrće, a pokvarenu robu i razne strane predmete odvojiti već u skladištu. To se kod nas događa. Građani se zbog toga tuže. Ali, šta im ja mogu pomoći. Vjerujem, da je to skromna želja, koja će se ostvariti.

Zbliženje nastavnika i učenika

GORDANA CRNOGAČA, učenica Gimnazije
Susreo sam grupu učenika i učenica iz Gimnazije, koji su nosili bor i darove za lutriju, za svoju novogodišnju zabavu. Zamolio sam učenicu Gordanu Crnogača, da nešto kaže o svojim željama za iduću godinu.
— Kao što vidite — rekla je o-

menu na ovu tržnicu. Osim toga, preporučio bih privatnim prodavačima, da se ne opiru plaćanju tržne takse, jer se iz tih sredstava nabavljaju nove vage, utezi, bance i t. d. Na tržnicu bi trebalo donositi sortirano voće i povrće, a pokvarenu robu i razne strane predmete odvojiti već u skladištu. To se kod nas događa. Građani se zbog toga tuže. Ali, šta im ja mogu pomoći. Vjerujem, da je to skromna želja, koja će se ostvariti.

— pripremamo se za ples. Željela bih da nam taj ples što bolje uspije. Možete napomenuti da učenici Gimnazije žele što tješnji kontakt s ostalom omladinom u gradu. Odnos profesor — dak uspostavljen je, u nekoj mjeri na našoj školi. Svakako, trebalo bi da taj odnos bude što bolji. I na kraju, a što je najvažnije, dobar uspjeh cijele škole.

Još samo malo

ONI SA POLJANE, GRUPA ŠIBENSKIH TEŽAKA
Grupa šibenskih težaka u tradicionalnim težačkim kapama izšla je na sunce, na Poljanu. Odgovarali su zajednički, u horu.
— Mi stari ljudi želimo, da još ovo malo vremena uživamo do-

bro i u zdravlju. Dok smo još na životu želimo održavati ono naše polje, a kasnije, mladi će sigurno to zapustiti. Naime, u Šibeniku ima samo šest ljudi ispod 30 godina, koji rade u polju. I oni će sigurno sve rjeđe zalaziti u vinograde.

Više kiše

MARICA LACMANOVIĆ, mljekarica
— Imam dvije želje: prvo da dogodne bude više kiše, i drugo da moje selo dobije vodovod. Marica je, kao iz topa izdiktirala svoju želju i produžila. Nisam uspio duže razgovarati, a ni to, kakvo ćemo piti mlijeko, ako se ta želja ostvari.

Let na mjesec

PETAR ŠARIĆ, učenik Učiteljske škole
— U nastavnom planu i programu trebalo bi još izmijeniti i nadopuniti neke stvari. Svakako, trebalo bi doći do prisnijeg odnosa između profesora i učenika. Zbog toga predlažem, ako dođe, u idućoj godini do leta na Mjesec, da se u raketi osigura i jedno mjesto za učenika, koji bi proučio školske probleme i metode rada na Mjesecu. U očekivanju toga leta, bilo bi dobro da se poboljša uspjeh u učenju.

Fiskulturna dvorana

MARIO MRVICA, učenik u prijevodi
U sadašnjim prostorijama onemogućen nam je svaki kulturno-zabavni i fiskulturni život. Priredbe i plesove ne možemo održavati. Za sve to postoje mogućnosti u novoj zgradi. Ima mnogo učenika koji se, naročito, zanimaju za fiskulturu. I još jedna želja, da se na naš učenike u privredi ne gleda s visoka. Prije je toga bilo više, ali se sada odnos dosta izmijenio. Želim, da se putem priredbi, plesova i lokalnih radnih akcija zblizimo još više s ostalom omladinom.

SKLADIŠTE NA VRULJI

Poduzeće Luka i skladišta izgradit će, u idućoj godini, skladište na Vrulji. Skladište će služiti za smještaj robe, koja dolazi u šibensku luku. Ono će zapremati površinu od oko 4000 četvornih metara.

Eto, to su Novogodišnje želje, koje su naši građani zaželjeli za iduću godinu. Vjerujemo, da su one, manje više, sve ostvarljive. Kako će se, i na koji način one ostvariti, vidjet ćemo tek na kraju 1959. godine.

Mirko Zečić

Novogodišnji darovi za mališane

Sve sindikalne podružnice u našem gradu pripremaju se za doček Nove godine. U gradu će se održati veći broj priredbi. Sindikalne podružnice nabavljaju darove, koje će na Novu godinu podijeliti djeci od 1 do 12 godina. Veliko veselje za mališane predstavljat će okićeni borovi u dvoranama podružnica. Tom prilikom održat će se za mališane i razne priredbe, igrokazi i t. d.

Sindikalna podružnica ugostitelja priredit će za djecu svojih članova malu zakusku u prostorijama hotela »Krk«.

Za tu svrhu sindikalna podružnica ugostitelja utrošila je 32 000 dinara. I u svim šibenskim školama održat će se na Staru godinu prigodne svečanosti. Učenicima su već spremili programe, koje će izvoditi toga dana.

Posebno veselje priredit će se predškolskoj djeci u dječjem vrtiću. Velika atrakcija za mališane bit će Djeda Mraz sa svojim darovima.

OBAVIJEŠTI

RADNIČKO-SLUŽBENIČKI RESTORAN priređuje

u svojim prostorijama doček Nove godine sa plesom. Odlučan jazz. Bogati buffet i lutrija. Rezervacija stolova vrši se u Upravljavstvu restorana ili na telefon broj 4-40. Cijena za rezervaciju stola 300 dinara, dok je ulaznica po osobi 60 dinara.

SOBOSLIKARSKO - LIČILAČKU RADIONICU otvaram 1. I. 1959.

u Ulicj Paška Zjačića 44 Dragan Sertić

Bolji posjet

ZLATA PEZELJ, inspicijant u Kazalištu

— Želja mi je, da što veći broj ljudi provodi časove zabave i razonode u našoj kući. Naš repertoar im to omogućuje.

Oženiti sina

ANA JADREŠIĆ, domaćica

— E, žejja. Ima ik više. Prvo da u zdravlju i veseju dočekam Novu godinu, i da u 1959. budem sitna i zadovoljna. Još jedno možete zapisati. To je, da oženim sina. I konačno čestitam svim građanima sritnu Novu godinu.

Zainteresirati učenike

BOŠKO PERIČIĆ, direktor škole učenika u privredi

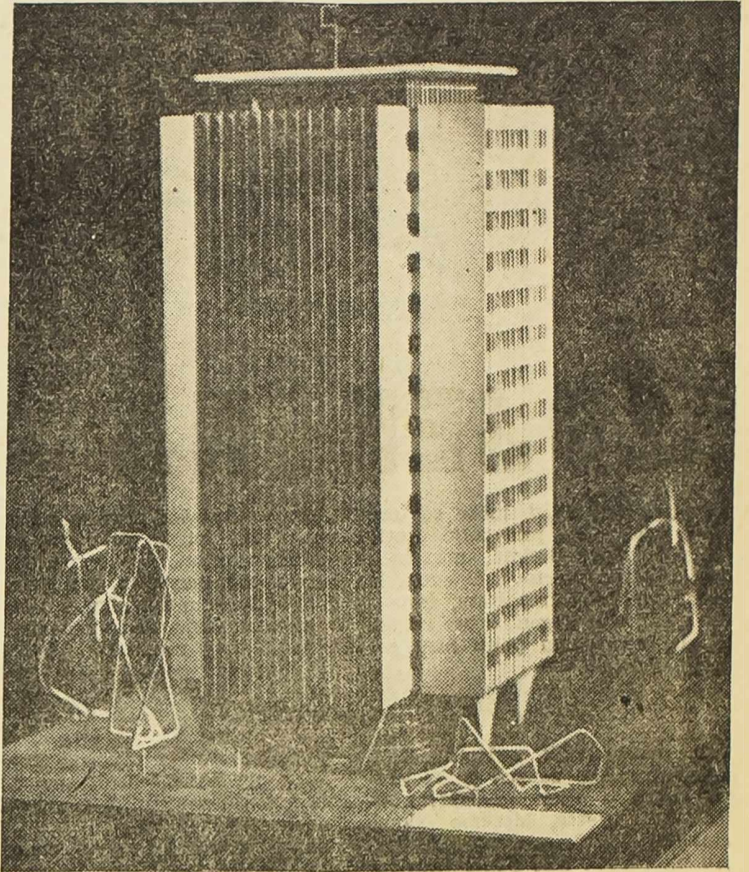
— Uprava škole nastoji, da novim i suvremenim metodama nastave zainteresira učenike. Zato učenicima prikazujemo stručne filmove, vodimo ih u tvornice i poduzeća, kino i kazalište i t. d. Za sve to bit će mnogo više mogućnosti kad preselimo u nove prostorije. Želio bih, da učenici ove škole budu prvi na lokalnim radnim akcijama, kao i dosad, i da osvoje nagrade. Osim toga, želja mi je, da što veći broj učenika stekne kvalifikaciju i uključi se u privredu.

Moja tajna

MILAN MUDRONJA, novinar

— Pošto iz prakse znam, da se želje teško ostvaruju, to, ako se uopće može govoriti o željama — prepuštam vremenu. Znaite valjda da novinari, osobito mi mladi »vismog« nado senzacijama. U prošloj godini imao sam samo jednu jedinu.

— Koju?
— Nije važno »redakcijska tajna«.

Maketa nebodera čija gradnja počinje u Novoj godini na Baldekinu. Projekt je izradio ing. arh. Vesanović, a maketu Damir Perišić

PISMO SA KLUPA NA RIVI

Druže uredniče!

Ovi dana, kako se bližila Nova godina, to su se i naši razgovori svršali na taj dan, na koji se zatvoraju libri stari grija i otvaraju novi, koje bi svak tija voditi boje negoli je to činija lani, jednon riči, tija bi jtk voditi brez pogriške. Ali, kada se budu zatvorili i oni iz 1959. g., jopet ćemo se sitti kako smo grišili, pa sami sebi govoriti, da tako ne smřmo činiti i poslin Nove godine...

I tako uvijek, brez pristanka. Nego, nřsu naši razgovori bili samo tako općeniti. Spominjale su se i svakodnevnne stvari, pa smo od ti svakodnevnri prilika i neprilika, koje su protekle, došli do take jedne općenite misli.

Nakako ka da smo u ovomen pismu počeli neveselo, a za svaku Novu godinu, pa i za ovu, triba radosti, ako za ništa drugo, a ono šta nan svaka Nova godina more dati nade i mogućnosti da učinimo ono šta u staroj nřsmo.

Ali, rekli smo, triba da bude veselo!
— Pa neka bude! — reči će jedan. — Ove godine ne će biti tužne d'ce ka šta je bilo lani. S onih darovima! Više je dice otišlo kući duga nosa negoli radosno (s daron) na dan njihove diče radosti... Ove godine za svako se d'te sprema poništo. Ako mu čaća radi u poduzeća, staraće se poduzeće. Ako mu čaća oli mater nisu na poslu, organizirano je da i oni dobiju...

— Tako će sva d'ca u gradu b'iti vesela, jerbo će svako d'ite po štogod dobiti...
— Radost d'ice poniće i starije...
— Onda, početak će biti vesel!

— B'će sasvin, kad mu stariji za svoj račun dodadu teke crnoga i lipo nazdravu kada se letrike utrnu...
I tako smo se mi razgovarali od staroj i Novoj godini i baš kad je bila rič od darivanju, jedan će:
— Ali znate li vi šta ćemo mi svi građani dobiti u Novoj godini?

— ?!
— Dar namim svřmam, a poseb'će namim šta smo uvijek oda po rivi, b'iti će — autobusna stanica!

Onda se od otoj stanici razveza razgovor.
Jadan je sta pripovidati, kako su ote stanice zanimjiva stvar, da se prid niko vrime u Beogradu dava jedan komad u teatru, koji se od riči do riči zva »autobusna stanica«, pa da je za oton stanicom cilj Beograd najedanput ka poludija, svi su išli to gledati.

— Nisu gledali stanicu, nego onu glum'icu šta je balala i pivala... — o'ine jedan to objasniti.
— Oće li se i u našoj balati i pivati? — upita drugi, nije se znalo je li za šalu oli za b'ija.

— Šta ćemo u stanici gledati, to će se poslin viditi, ali da će nan stanica biti uvk i priko više prid očiman, to je siguro! Odeš li na šetnju put rive, najprije ćeš nju viditi, a kad kreneš iza nje, vidićeš i — more! A oni šta se tinu liti laditi na teraci »Krk«, za viditi more, tribaće se penjati — na Šubićevec. Od stanice ne ćeš viditi ništa...
— Vidićeš autobuse!
— Na rivi — nam'sto vapura!

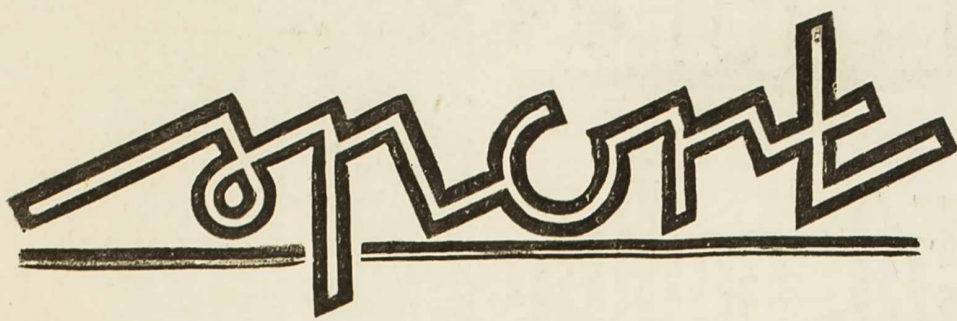
I tako nakako, druže uredniče, ka da sami sebi krademo more, kojega ni do sada nřsmo imali! napriek, pa se p'tamo ne bi li mi bili i ništo radosniji, da nan nije metn'lo novogodišnji dar na naše najbolnije m'sto — na rivu?

U nadi da ćemo dobiti autobusnu stanicu, ali ne na rivi, lipo te pozdravjamo uz stisak ruke Mj sa klupa na rivi

Poslovanje prodavaonica u prazničkim danima

Trgovinska komora kotara Šibenik donijela je raspored poslovanja trgovačkih radnji za vrijeme Novogodišnjih praznika. Trgovačke radnje industrijskom robom i žvveznim namirnicama poslovat će 31. prosinca od 7.30 do 12 i od 15 do 20 sati, 1. i 2. siječnja od 8 do 10, a 3. i 4. siječnja određeno je ubočajeno poslovanje. Prodavaonice mesa 31. prosinca poslovat će od 7 do 12 i 15 do 20 sati, 1. i 2. siječnja od 8 do 10, a 3. i 4. siječnja bit će zatvorene, a 2. siječnja radit će od 7 do 10 sati, dok će ribarnica poslovati svakog dana od 6 do 10 sati. Prodavaonice duhana bit će otvorene 1. i 2. siječnja od 7 do 13, dok će četiri dežurne prodavaonice poslovati non-stop do 9 sati navečer.

Oglašujte u ŠIBENSKOM LISTU

USPJEH NA SVIM POLJIMA

Godina 1958. može se ubrojiti među uspješnije godine šibenskog sporta. Na tom polju postigli smo dosta dobrih, pa čak i odličnih rezultata. Naime, moramo odmah napomenuti, da se to ne odnosi na sve sportove. U ovom kratkom napisu nastojat ćemo iznijeti najznačajnije rezultate, koje je doživio sport u Šibeniku. Ukazat ćemo i na objektivne teškoće, koje su uvjetovale, da se na sportskom polju nisu postigli još i bolji rezultati.

Odlično četvrto mjesto

Naš predstavnik u II. Saveznoj nogometnoj ligi zauzeo je na kraju jesenskog dijela prvenstva odlično IV. mjesto. Moramo odmah istaknuti, da je ovaj uspjeh mogao biti i veći. Ako pogledamo rezultate, koje je postigao »Šibenik« u prvom dijelu takmičenja kod kuće, onda se zaista moramo zamisliti. Dosad je teren pod Šubićevcem bio vrlo tvrd orah za sve protivnike, pa čak i za prvorazredne momčadi. Međutim, ovo prvenstvo pokazalo je, da naši igrači znaju nekada i pred domaćom publikom propustiti povoljnu priliku da osvoje po koji bod. Oni su u gostima imali čak više uspjeha nego kod kuće. Prva utakmica u II. ligi, koju je Šibenik igrao u Banja Luci, i pobijedio sa 4:1, da-

ma igri, koju je prikazao tokom cijelog prvenstva, mogli smo zauzeti i bolje mjesto, a možda čak i prvo. Projektivni dio prvenstva simpatizeri »Šibenika« očekuju sa velikim zanimanjem. Tim više što će se u momčadi pojaviti i nekoliko novih igrača. Šangulin iz mostarskog »Veleža« i Fišer iz »Maribora« predstavljat će znatno pojačanje. Osim toga, klub će biti pojačan igračem kninske »Dinare« Urukalom i Marencijem, koji se vraća sa odsluženja kadrovske roka. S velikim pouzdanjem očekujemo i nastup Škugora, koji je dosad bio član »Zagreba«.

Disciplina igrača u prvom dijelu prvenstva bila je na visini. Oni su se borili svim srcem, da bi što bolje zastupili boje svoga kluba. U tome su naročito prednjačili: Luštica, Cvitanović, Tedling, Iljadica, Šupe, Živković, Miloševski i td. Međutim, ne može se reći da i ostali igrači nisu uložili sve svoje znanje i vještinu.

Ovaj uspjeh ne bi smio uspavati igrače. Publika, simpatizeri i svi naši građani bili bi neobično zadovoljni, kad bi naš predstavnik zauzeo I. mjesto i dobio »vizu« za I. ligu. To su velike želje, koje nisu neopravdane i koje bi se, uz maksimalno zalaganje svih igrača mogle ostvariti.

Miletić pioniiri imali su u ovoj godini odlične rezultate. Oni su zasluženo osvojili naslov prvaka Hrvatske i Dalmatinski cup. Juniore su nastupili u tradicionalnom omladinskom turniru u Kanu. U vrlo jakoj konkurenciji osvojili su III. mjesto. Osim toga juniore su u spješno nastupili na juniorskom prvenstvu Jugoslavije. Borili su se požrtvovno sve do pred kraj. Tada ih je »Crvena zvezda« vrlo teškom mukom uspjela eliminirati u polufinalu I. grupe. »Šibenik« može sigurno računati na svoje juniore, jer će oni za nekoliko godina biti dostojna zamjena prvotimcima. Naročita zasluga za tako veliki uspjeh pripada njihovom treneru Stoji Miletiću i igračima: Matovu, Čaleći, Mikulandri, Orošnjaku, Miljeviću i Lasanu.

Pravi amateri

Ako se za ikoga, u našoj zemlji može kazati, da djeluje na čistoj amaterskoj bazi, onda je to sigurno NK »Radnički«.

Svi igrači s velikom ljubavlju brane boje svoga kluba. Oni za to ne traže nikakve nagrade. Poznajući tešku financijsku situaciju, u kojoj se nalazi klub, igrači čak i ne traže ni večeru kad igraju kod kuće. Osim toga, kad putuju u goste klub im plaća samo jedan obrok. Oni su vrlo zadovoljni i sa skromnim osvježenjem poslije treninga, koji nisu tako česti. Igrači odlaze na trening poslije svog normalnog radnog vremena. Naime, svi oni su radnici i to pretežno u Remontnom zavodu »Velimir Škorpić« »Radnički« raspolaže s vrlo skromnim materijalnim sredstvima. Njihova godišnja dotacija iznosi 100.000 dinara, što je vrlo malo. Klub se sada nalazi u teškoj situ-

aciji. Svi rekviziti su dotrajali. Mogućnost za održavanje treninga, također je minimalna. Samo jedamput na sedmicu igrači dolaze na igralište.

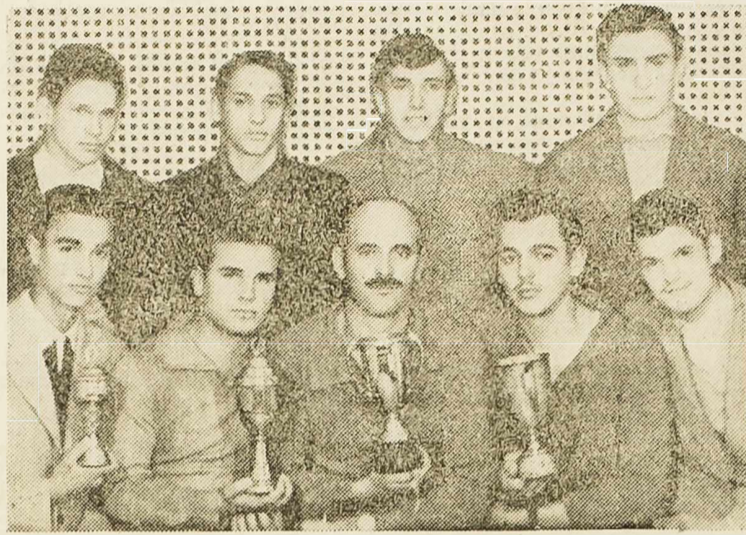
U ovoj godini »Radnički« je učestvovao u podsaveznom prvenstvu Dalmacije. On je u jakoj konkurenciji zauzeo prvo mjesto u jesenjem dijelu prvenstva sa 7 bodova, kao i drugoplasirani »Veletić« ali sa boljom gol razlikom. Svi su izgledi, da će »Radnički« osvojiti prvo mjesto, jer se u proljetnom dijelu prvenstva sastaje na svom terenu sa najtežim protivnicima DOŠK-om i »Dinarom«. Iza toga taj klub očekuje kvalifikacije za ulazak u Dalmatinsku zonu.

Za tako veliki uspjeh »Radničkog« zaslužni su svi igrači a naročito: Benevrić, Drašković, Bujas, Relja i drugi. Osim toga veliko priznanje treba odati njihovom marljivom treneru Bošku Karadžolu.

Naročito treba istaknuti primjenu disciplinu igrača u prvenstvenim borbama. Pohvalno je, što nijedan igrač nije isključen niti opomenut.

Igrači u upravi kluba zalažu se svim snagama, da klub uđe u Dalmatinsku zonu, jer po svojoj igri to i zaslužuju.

PRETPLATNICI!
Podmirite pretplatu na »Šibenski list« za 1958.

STK »Šibenik« prvak Dalmacije

Prilagodavanje međunarodnom sistemu

Kuglaški klub »Šubićevac« postigao je ove godine značajan uspjeh. Na prvenstvu Hrvatske, po narodnom sistemu u ekipnom plasmanu on je zauzeo prvo mjesto od 54 ekipe. Krste Mrvica je, između 210 pojedinaca bio drugi. Narodni sistem, koji se igra u Hrvatskoj mora ustupiti mjesto međunarodnom. Lanjske godine »Šubićevac« je u takmičenju po međunarodnom sistemu zauzeo VII. mjesto na prvenstvu države. Klub, kao i ostala društva u gradu, treba da posveti punu pažnju međunarodnom sistemu, kako bi postigli što bolje rezultate, kao što ih ima po narodnom sistemu.

Bez konkurencije u Dalmaciji

Stolnoteniski klub »Šibenik« svake godine postiže sve bolje rezultate. Ali, najveći uspjeh kluba je postigao baš u ovoj godini. On je na polufinalnom prvenstvu Hrvatske u Šibeniku zauzeo II. mjesto, a u finalnom prvenstvu VIII. mjesto. Klub je tada imao najveću šansu da uđe u II. ligu. Međutim, zbog samo jednog poena to mjesto morao je prepustiti drugome. STK »Šibenik« je u ovoj godini imao oko 40 susreta, od čega je dobio 30. Njegovi članovi osvojili su sva prva mjesta na prvenstvu Dalmacije. U njegovoj organizaciji održano je dosad 5 puta prvenstvo grada.

Klub, i pored teškoća, jer nema financijskih sredstava, nema stručnog kadra za rad s omladinom i t.d., postigao je ogromne uspjehe. Uprava kluba, na koncep-

cijama I. kongresa za fizičku kulturu vodi borbu za omasovljenje svojih redova. U tome ima mnogo uspjeha. Zanimanje omladine za stolni tenis stalno raste.

Klub vodi računa i o uspjehu svojih članova u školi. Zbog slabog uspjeha jedan igrač isključen je privremeno iz kluba, a dvojica su dobila ispisnicu zbog nediscipline.

Klub raspolaže s velikim brojem kvalitetnih igrača. Kod seniora se ističu: Maržić, Gulin, Milovac, Mudronja i Validžić. Kod pionira: Berović, Milovac, Šperanda, i A. Mileta, a kod pionira najviše obećavaju: Mileta I. i II., Matijević i Škarica.

Stolni tenis ima odlične perspektive i solidnu bazu da postane sport broj jedan u Šibeniku.

Sportska anketa

„KRKIN“ ČETVERAC NAJBOLJI

U našoj anketi »Desetorice« najboljih sportaša kotara Šibenik u 1958. godini sudjelovalo je velik broj čitalaca, aktivnih sportaša i sportskih radnika. Zapažen je i ovaj broj sportista s teritorija našeg kotara. Najviše glasova dobio je četverac bez kormilara šibenske »Krke« (54 glasa), ekipe, koja je u sastavu Guberna, Kukoli, Šupe i Deranja osvojila naslov prvaka Jugoslavije. Drugo mjesto u našoj anketi sa 53 glasa zauzeo je prvak Dalmacije u stolnom tenisu Šime Maržić, treći je sa 49 glasova Paško Škarica, staknuti veslač šibenske »Krke«, četvrti je Krste Mrvica (46), koji je ove godine osvojio II. mjesto na pojedinačnom prvenstvu Hrvatske u kuglanju. Na petom mjestu nalazi se igrač »Šibenika« Šime Šupe sa 41 glasom, a šesti je poznati kninski biciklista I. Trivić, (30), koji je u tradicionalnoj trci uz Dan Republike stigao prvi na cilj ispred Levačića i Baļa. Sedmo i osmo mjesto dijele Slavko Luštica i pivač Vlatko Karković (po 18 glasova), a deveto i desetoplasirani su stolnotenisač Igor Mudronja i nogometaš Kostja Miloševski, sa 15 glasova.

Po nekoliko glasova dobili su sportisti ovim redom: nogometaš Cvitanović, atletičar Lončarić, šahista Bulat, Bukić (DTO) »Partizan« Šibenik, stolnotenisač Gu-

lin, atletičarka Đkanović, nogometaš Iljadica, kuglač Bračić, biciklista Grozdančić, stolnotenisač Milovac, šahista Zorić, nogometaš Stošić i Tedling, veslač Vrcić, plivač R. Bege i član drniškog »Partizana« Vukušić. (J.)

MARŽIĆ PRVI

Od 15.—26. prosinca održano je V. prvenstvo STK »Šibenik«, na kojem je učestvovalo 16 igrača. Prvo mjesto osvojio je, danas najbolji igrač stolnog tenisa Dalmacije Šime Maržić. On je dobio svih 15 partija s odlučnom set razlikom od 30:2. Na ovom prvenstvu učestvovao je velik broj mladih igrača, koji su iznenadili svojom borbenošću i zalaganjem.

Veliko iznenađenje ovog prvenstva predstavlja plasman Jakšića, koji je u zadnjem kolu pobijedio Valdižića i tako se plasirao na odlično šesto mjesto. Iznenađuje vrlo slab plasman Vučića. To se može opravdati time, što nije igrao već pune dvije godine. S ovim prvenstvom zajedno je završena ovogodišnja stolnoteniska sezona. Igrači su se plasirali ovako: Maržić, Gulin, Validžić, Mudronja, Milovac, Jakšić, Mileta, Berović, Šperanda, Zorić, Lovrić, Andrić, Waissenberger, Škarica i t. d. (DK)

ZANIMLJIVOSTI

SMUČKE NA TOČKOVIMA

Oduševljeni smučari ne će ubuduće zavisiti od zime i snijega, jer je 59-godnji krojač Atila Gubos (Atila Gubos) iz Toronta, u Kanadi, izumio novu vrstu smučki na kojima se, usred ljeta, može skijati na betonskim, drvenim ili asfaltnim pistama, pa čak i na go- loj, samo tvrdoj i ravnoj zemlji. Pronalazač je svoje smučke snabdio kugel-lagerima i zahvaljujući njima smučar ne samo što može da vozi pravo, već mu je omogućeno da s lakoćom izvodí zaokrete i skokove. Nove, »ljetnje«, smučke obično imaju šest pari kugel-lagera; onima, međutim, koje će se koristiti i za izvođenje smučarskih skokova potrebno je dodati još jedan par. Jedan od najpoznatijih kanadskih smučara, Bertalan Mezo, pohvalno se izrazio o »ljetnjim smučkama«: on smatra da će smučanje na suhom uskoro postati veoma popularan sport.

RUČNE GRANATE IZ SREDNJEG VIJEKA

Prije nekoliko dana nekoliko dječaka iz Pasau-a (Passau), u Njemačkoj, našli su, igrajući se, šest starih, veoma čudnih posuda od gline. Prema izlazi stručnjaka za staro oružje Bavarskog nacionalnog muzeja, glinene posude koje izgledaju kao trbušaste vaze za cvijeće predstavljaju ustvari sred-njevjekovne granate koje su se bacale rukama, ali su također mogle biti izbacivane i pomoću specijalne naprave. Granate, koje imaju prečnik od oko 12 centimetara, punjene su barutom. U njihov otvor, sličan grliću kod boce, stavljan je fitilj koji se palio neposredno prije bacanja. Ove granate bile su upotrebljavane za vrijeme njemačkog cara Maksimilijana (1493. do 1519.), poznatog pod nadimkom »Posljednji riter«.

PITOMO DIVLJE VOĆE

Gajenje kultiviranih borovnica u Sjedinjenim Američkim Državama potrostručilo se u periodu od 1939. do 1955. godine, tako da se svake sezone ubere 400.000 tona ovog, inače divljeg, voća koje je veoma bogato vitaminom C. Prvi pokušaji da se borovnica pripitomljuje činjeni su u Americi prije, 50, a u Njemačkoj prije 30 godina. Plod kultiviranih borovnica znatno je veći od divljeg ploda: kod nekih vrsta dostiže čak veličinu krupnih trešanja. Pored toga, kod pitomih sorti ispod tamnoplave opne nalazi se potpuno bezbojno meso ploda; sok ploda također je bez boje, dok su kod divljih borovnica i meso i sok gotovo crni.

BOJA KOJA SPROVODI ELEKTRICITET

Jedno poduzeće za izradu boja i lakova u Belmontu (Belmont), u Americi, proizvelo je novu vrstu boje čija je najznačajnija i najzanimljivija osobina ta što sprovodi električnu struju. Ovaj efekat postiže se time što se boji dodaju fine ljuspice srebra. Gotova boja sadrži, kao sredstvo za vezivanje, jednu prema temperaturi otpornu sintetičku materiju, zatim nešto stakla u prahu i najzad, jedan organski rastvarač.

JAPAN BEZ »HULA-HUP«

Japanska policija zabranila je okretanje »hula-hup« obručeva na otorenim putevima i gradskim ulicama. Kao razlog ovog mjera navodi se povećan broj saobraćajnih nesreća do kojih je u posljednje vrijeme dolazilo zbog toga što su ne samo mladi, već i odrasli, zahvaćeni manijom »hula-hup« do besvjesti okretali obručeve na najprometnijim mjestima.

ATOMSKI OTPACI OPASNI I NA DNU MORA

Pitanje: »Kuda s radioaktivnim otpacima?« postaje sve aktuelnije. Posljednjih osam godina Englezi i Amerikanci zaveli su praksu da radioaktivne materije, između ostalog i aparate i mašine, potapaju na dno oceana u uvjerenju da su oni tu završavali pokopani i bezopasni. Međutim, sovjetski naučnici smatraju da »atomska groblja« na dnu oceana nisu tako bezopasna kako se donedavno mislilo. Naime, njihova posljednja ispitivanja pokazala su da u vremenskom periodu od pet godina dolazi do potpune izmjene vodenih masa iz najvećih dubina sa površinskom vodom, što znači da voda s dna, koju su atomski otpaci učinili radioaktivnom, izlazi na površinu gdje predstavlja ogromnu opasnost.

GLOBUS — TRPEZARIJA

Nedavno je u Lenjingradskom muzeju, osnovanom 1714. godine za vrijeme Petra I., otvorena izložba historijskog razvitka astronomije kao nauke u Rusiji. Između ostal h eksponata nalazi se i veliki globus s prečnikom od tri metra koji je izrađen prije otprilike dva vijeka. Na spoljašnjoj strani — kao uostalom i kod svih globusa — detaljno je prikazana površina Zemljine kugle, dok se u njegovoj unutrašnjoj, prčvršćen za Zemljinu osu, nalazi okruglog sto i oko njega jedna klupa na koju se može smjestiti deset osoba. Pomoću naročitog mehanizma globus se može okretati željenom brzinom. Kad je počeo Drugi svjetski rat, globus se nalazio u Puškino-voj odakle su ga hitlerovski zapovjednici odnijeli u Njemačku. Poslije završetka rata globus je vraćen u Lenjingrad i tu popravljen, jer su ga Njemci bili prilično oštetili.

(Sedma Sila)

Križaljka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13						14					
	15					16					
17	18			19					20		
		21	22		23				24	25	
26									27		28
29						30	31		32		33
34									36		37
38									39		

VODORAVNO: 1. (i 12. okomito) pogodna želja uredništva svim čitaocima i suradnicima »Šibenskog lista«, 13. ter, 14. najstroža muzička forma imitacije, 15. vrst prveovnog sredstva, 17. pokazna zamjenica, 19. kratica za »dalekozor«, 20. kemijski simbol za barj, 21. zadnji dan god ne, 26 potvrde (ekav.), 27. prkosi, 29. tišina, muk, 30. naš reprezentativni vratar, član NK »Crvena zvezda« Beograd, 33. odlijez, sliv, 34. ime knjževnika Srema, 36. naprava od žice za hvatanje ili slanje (emitiranje) rad ovalova, 38. strofa, više stihova poredanih u metričku cjelinu, 39. vrsta kategorije u boksu.

OKOMITO: 1. vrst karteske igre sa 32 karte, 2. kemijski simbol za radij, 3. slovo grčke abecede, 4. sloven, protestant-pisac imenom Felician, 5. englesko muško ime, 6. jedna od elektroda, 7. naokolo, 8. mamac, poziv, vabljenje, 9. bez-

reči da zauzmi istaknuto mjesto u bojni ulje, važna s rovina za fabrikaciju boja, 10. zgoditak u nogometu, 11. lčna zamjenica, 16. pomećenje uzduha zgušćavanjem vodene pare u sitne kapljice, 18. svitanja, zore, 20. štap, 22. tovar, brene, 23. nogometaš mostarskog »Veleža«, 24. strana žensko ime, 25. nasrt, 26. grad u zapadnoj Sibiriji, 28. muško ime, 31. grad na Siciliji, 32. otok na Jadranu, 35. lčna zamjenica, 37. dva različita suglasnika.

RJEŠENJE KRIŽALJKE IZ PROŠLOG BROJA — VODORAVNO: 1. »Bura«, 4. Ulug, 7. ar, 8. veteran, 14. ne, 15. rak, 17. svrab, 18. par, 19. la, 21. Oak, 22. Er, m, 23. emisar, 26. ovjera, 29. Ras, 30. snovi, 32. dan, 33. Is, 34. Otij, ja, 36. ti, 37. neon, 39. cic, 40. koks, 42. armada, 43. aparat.

INICIJALI OKOMITO: 3. A(lida), V(all), 13. A(leksandar) B(lok).

»ŠIBENSKI LIST«
organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik
Uređuje redakcijski kolegij
Direktor: Marko Jurković
Glavni i odgovorni urednik: Nikola Bego
Uredništvo: Šibenik — Ulica Jelke Bučić 5 — Tel. br. 5-62
Tekući račun: Komunalna banka Šibenik broj 435-70-1-7
Rukopisi se ne vraćaju
Pretplata za tri mjeseca 130, za pola godine 260, a jednu godinu 520 Din.
Tisak: »ŠTAMPA« - Šibenik

Kotarski odbor socijalističkog saveza radnog naroda - Šibenik

Osnovnim organizacijama SSRN, radnim kolektivima, ustanovama i nadležstvima, te radnom narodu šibenskog kotara

ž e l i

U NOVOJ 1959. GODINI

mного uspjeha u socijalističkoj izgradnji zemlje

NARODNI ODBOR OPĆINE ŠIBENIK

Svim radnim kolektivima, ustanovama i nadležstvima, te radnom narodu šibenske općine

ČESTITA NOVOU 1959. GODINU

ZADRUŽNI SAVEZ KOTARA ŠIBENIK

Svim zadružnim organizacijama, radnim kolektivima te narodu šibenskog kotara

čestita Novu 1959. godinu

Tvornica lakih metala „BORIS KIDRIČ“ - Šibenik

Svim radnim ljudima socijalističke Jugoslavije

ž e l i

MNOGO USPJEHA U NOVOJ 1959. GODINI

„PREHRANA“

PODUZEĆE ZA PROMET PREHRAMBENIM ARTIKLIMA - ŠIBENIK

Svojim poslovnim prijateljima, mušterijama, te radnom narodu šibenskog kotara

čestita

Novu 1959. godinu

Soboslikarsko-ličičarska i pismoslikarska zadruga
»NAPRIJED« — ŠIBENIK

Poslovnim prijateljima i narodu kotara Šibenik

čestita

Novu godinu

OBRATNO PODUZEĆE »STOLAR« ŠIBENIK

Svojim poslovnim prijateljima i radnom narodu Šibenika

čestita

Novu 1959. godinu

AUTOTRANSPORTNO PODUZEĆE - ŠIBENIK

Svim radnim ljudima šibenskog kotara

ž e l i

mного uspieha u Novoj 1959. godini

„SABIRAČ“

PODUZEĆE ZA PROMET
OTPAČIMA I SORTIRNICA
OBOJENIH METALA ŠIBENIK

Svim poslovnim prijateljima i radnom narodu Šibenika

čestita

NOVU 1959. GODINU

NARODNI ODBOR OPĆINE STANKOVCI - KOMISIJA ZA RASPIŠIVANJE NATJEČAJA

**raspisuje
natječaj
za poslovnog upravitelja**

1. za Poljoprivrednu zadrugu Stankovci,
2. za Poljoprivrednu zadrugu Banjevi i
3. za Poljoprivrednu zadrugu Vukšić.

UVJETI:

- a) Viša odnosno srednja ili niža stručna sprema sa 3 godine prakse u trgovačkom smjeru.
 - c) Natjecatelji mogu se primati za poslovne upravitelje i oni koji nemaju stručnu spremlu, navedenu pod a) ako Komisija nađe za shodno da može dotično lice vršiti dužnost upravnika zadruge.
- Molbe podnijeti sa stručnom biografijom do 15. I. 1959. godine.
- Molbe dostaviti Komisiji za natječaje pri Narodnom odboru općine Stankovci.
- Plaća po Tarifnom pravilniku.

**Autopromet „Gorjanci“
NOVO MESTO**

Sa svojim kamionima vrši prijevoz robe na čitavom teritoriju FNRJ. Svojim poslovnim prijateljima i radnim ljudima grada i Kotara Šibenik

ž e l i

Sretnu Novu 1959. godinu

Svojim mušterijama i prijateljima

ž e l i

SRETNU NOVU 1959. GODINU

Brijačko-frizerska radnja

BRAĆA LAURIĆ
Šibenik

SVOJIM MUŠTERIJAMA

č e s t i t a

NOVU 1959. GODINU

Bruno Kapeli, brijačka radnja
Šibenik

VELETRGOVAČKO PODUZEĆE »KORNAT«
ŠIBENIK

Svojim poslovnim prijateljima, potrošačima i radnom narodu Šibenika čestita

Novu godinu

TRGOVAČKO PODUZEĆE »KONZUM« ŠIBENIK

Poslovnim prijateljima, potrošačima i radnom narodu Šibenika

č e s t i t a

NOVU GODINU

AUTO-HRVATSKA - ZAGREB
Prodavaonica Šibenik

č e s t i t a

SVIM POSLOVNIM PRIJATELJIMA

Novu 1959. godinu

»TRANSJUG« — MEĐUNARODNO OTPREMIŠTIŠTO ŠIBENIK

Svojim poslovnim prijateljima i radnom narodu šibenskog kotara

č e s t i t a

NOVU GODINU

Građevno poduzeće IZGRADNJA Šibenik

Svojim poslovnim prijateljima i radnom narodu Šibenskog kotara

č e s t i t a

NOVU 1959 GODINU

Općinski odbor
SSRN i Općinski
Komitet SK Šibenik

č e s t i t a j u

Novu **1959** Godinu

radnom narodu
šibenske općine

**Novinsko-izdavačko poduzeće
„ŠTAMPA“ - Šibenik**

Poslovnim prijateljima, mušterijama

i građanima Šibenika

č e s t i t a

N O V U 1959. G O D I N U

„ŠIPAD“

PODUZEĆE ZA IZVOZ DRVETA SARA-
JEVO - SAMOSTALNI POGON ŠIBENIK

Čitavom radnom narodu kotara Šibenik i svim radnim kolektivima

čestita Novu 1959. godinu

Obalna plovidba „Šibenik“-Šibenik

Čitavom radnom narodu šibenskog kotara

čestita

NOVU 1959. GODINU

„Tehnomaterijal“ ŠIBENIK

Svojim mušterijama, poslovnim prijateljima i
građanima Šibenika

čestita

Novu godinu

Gradski vodovod ŠIBENIK

Svojim potrošačima i narodu šibenskog kotara

čestita

Novu godinu

KOTARSKO SINDIKALNO VIJEĆE ŠIBENIK

Svim sindikalnim organizacijama, radnim
kolektivima, ustanovama i nadležtvima

čestita

Novu 1959. godinu

»PUT« UPRAVA ZA PUTEVE I KANALIZACIJU

Svojim poslovnim prijateljima i radnom na-
rodu grada i kotara

čestita

Novu 1959. godinu

ZADRUŽNA BANKA I ŠTEDIONICA ŠIBENIK

Svim zadružnim organizacijama i radnom
narodu šibenskog kotara

čestita

Novu 1959. godinu

KOMUNALNA BANKA ŠIBENIK s filijalama u Drnišu i Kninu

Svojim komitentima i radnim ljudima kotara Šibenik

čestita

Novu godinu

KOTARSKI ZAVOD ZA SOCIJALNO OSIGURANJE ŠIBENIK

Svim osiguranicima, radnim kolektivima, ustanovama i nadležtvima

ž e l i

U NOVOJ 1959. GODINI

MNOGO USPJEHA U IZGRADNJI ZEMLJE

„Mesopromet“ Šibenik

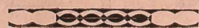
Svojim potrošačima i radnim ljudima Šibenika

ž e l i

Sretnu Novu 1959. godinu

»ČISTOČA« - UPRAVA ZA JAVNU ČISTOČU ŠIBENIK

Cijelom radnom narodu Šibenika

čestita

NOVU GODINU

TRGOVAČKO PODUZEĆE NA MALO I VELIKO »GRADSKI MAGAZIN« - ŠIBENIK

Svojim poslovnim prijateljima, potrošačima
i radnom narodu Šibenika

čestita

Novu godinu

ELEKTRIČNO PODUZEĆE — ŠIBENIK

Svojim potrošačima i cijelom radnom narodu ko-
tara Šibenik

čestita

NOVU 1959. GODINU

PRODAVAONICA INDUSTRIJE I POKUĆSTVA

„NAPREDAK“ NOVISAD ŠIBENIK

(kod željezničke stanice)

Svojim potrošačima nudi sve vrste spavaćih i kombiniranih soba, te kuh-
njskog pokućstva najbolje kvalitete i uz najniže cijene

Svojim cijenjenim mušterijama

ž e l i

Sretnu Novu 1959. godinu

Radni kolektiv LUKA I SKLADIŠTA š i b e n i k

Svim radnim ljudima šibenskog kotara

ž e l i

U NOVOJ 1959. GODINI

daljnje uspjehe u socijalističkoj izgradnji zemlje

NARODNI ODBOR KOTARA ŠIBENIK

Mnogo uspjeha u socijalističkoj
izgradnji zemlje

ž e i i

svim radnim ljudima šibenskog
kotara

u **Novoj 1959. godini**

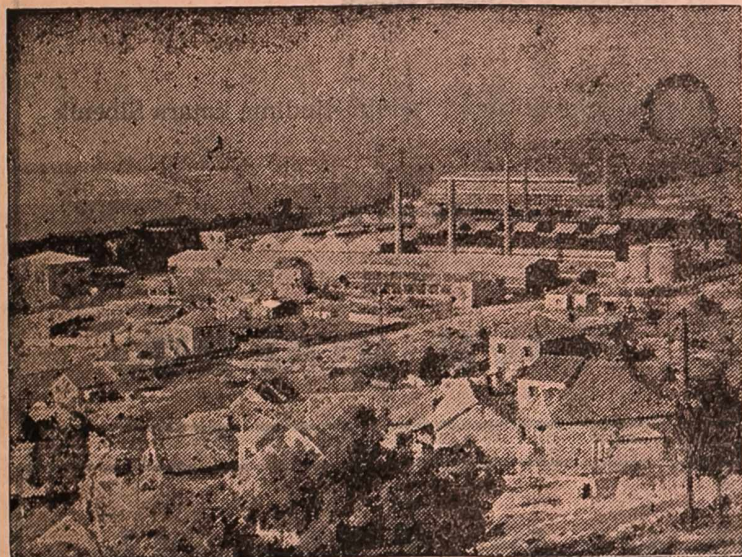
Radni kolektiv Tvornice glinice i aluminijskog Lozovac

Svim radnim kolektivima i
građanima socijalističke

Jugoslavije

č e s t i t a

NOVU 1959. GODINU

Radni kolektiv Tvornice elektroda i ferolegura - Šibenik

Svim radnim kolektivima i radnom narodu socijalističke Jugoslavije

č e s t i t a

NOVU 1959. GODINU

STAMBENA UPRAVA ŠIBENIK Radnom narodu Šibenika ČESTITA NOVU GODINU	TRGOVAČKO PODUZEĆE »VOĆE« ŠIBENIK Svojim poslovnim i prijateljskim ma i radnom narodu Šibenika ČESTITA NOVU GODINU	ELEKTRO-INSTALATERSKA ZANATSKA RADNJA - ŠIBENIK Svojim mušterijama i građanima Šibenika ČESTITA NOVU GODINU	OPĆINSKI ODBOR SAVEZA RATNIH VOJNIH INVALIDA ŠIBENIK Svim podružnim organizacijama, te radnom narodu šibenske općine ČESTITA NOVU GODINU	ZANATSKO-TAPETARSKA RADNJA ŠIBENIK Svojim mušterijama i građanima Šibenika ČESTITA NOVU GODINU	TVORNICA LEDA I BEZALKO- HOLNIH PIĆA ŠIBENIK Svojim mušterijama i radnom narodu Šibenika ČESTITA NOVU GODINU
--	--	---	--	--	--

KOTARSKI ODBOR SAVEZA BORACA NOR-a ŠIBENIK Svim osnovnim organizacijama i općinskim odborima, te radnom narodu šibenskog kotara ČESTITA NOVU GODINU	KINOPODUZEĆE ŠIBENIK Svojim posjetocima i radnom narodu Šibenika ČESTITA NOVU GODINU	GRAĐEVNO PODUZEĆE »RAD« — ŠIBENIK Svim radnim kolektivima i narodu kotara Šibenik č e s t i t a Novu godinu	ZAGREBAČKA PIVOVARA I TVORNICA SLADA Skladište Šibenik Svojim mušterijama i radnom narodu Šibenika ČESTITA NOVU GODINU	Brijačko-frizersko zadržno poduzeće Šibenik Svojim mušterijama i radnom narodu Šibenika ČESTITA NOVU GODINU
--	---	---	---	---